

Τεύχος εβδομ.

ΔΕΥΤΕΡΗΣ '89

Περιεχόμενα

- Φιλετινός
- Βιβλιοθήκη
- Ιστορικό -
- Αρχαιολογικό
- Ένα "Φάντασμα"
- Νάρκη και
- Θαλάσσινα
- Μέρος:
- Αφιέρωμα
- Οικολογική
- Εναλλακτική
- Ευπαιδεία
- Για τον
- Ανδρέα
- Ματθαίου
- Αντιγραφίες
- Εχέμιο
- Κόκκοι
- Λόρενς
- και άλλα
- πολλά....!

Σ' αυτό το τεύχος
συνεργάστησαν
τα
"βιβλία
του
Πανλώς"

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

Το φετινό φθινόπωρο στο ΑΠΘ σίγουρα δεν υπήρξε ιδιαίτερα "θερμό", όπως άλλες χρονιές. Οι περσινές και προπέρσινες καταλήψεις σχολών δεν επαναλήφθηκαν. Σίγουρα όμως υπήρξαν γεγονότα και εξελίξεις που θα επηρεάσουν την πορεία αυτής της ακαδημαϊκής χρονιάς και όχι μόνο.

Αυτά ήταν:

- α) η ρήξη ΚΝΕ-ΚΚΕ που είχε σαν αποτέλεσμα τη διαγραφή του μεγαλύτερου μέρους της κομμουνιστικής νεολαίας,
- β) η απόφαση της Συγκλήτου να πάρει μέτρα "ενάντια στις αντιγραφές στις εξετάσεις" που είχαν σαν αποτέλεσμα την αναβίωση των "πειθαρχικών συμβουλίων" και τις αντιδράσεις της ΕΦΕΕ και κάποιων φοιτητικών συλλόγων,
- γ) η χρησιμοποίηση δεκάδων εκατομμυρίων (περίπου 150) για το βάψιμο των τοίχων του ΑΠΘ (το σβήσιμο δηλ. των συνθημάτων που είναι γραμμένα σ' αυτούς),
- δ) η προσπάθεια εγκατάστασης πανεπιστημιακής αστυνομίας για την αντιμετώπιση χρηστών ναρκωτικών μέσα στο ΑΠΘ,
- ε) αποφάσεις και γεγονότα που αφορούν ειδικότερα συγκεκριμένες σχολές και τμήματα (π.χ. ΦΠΨ, Ιστορικό).

Τα "Σκυλάκια του Παυλώφ" έχουν ετοιμάσει ένα αφιέρωμα σ' αυτό το φοιτητικό φθινόπωρο. Ετοιμάσαμε λοιπόν ειδικά άρθρα για τις "αντιγραφές στις εξετάσεις" και τα "πειθαρχικά", για τον "καλλωπισμό των τοίχων του ΑΠΘ" κι ακόμη για τις εξελίξεις στο ιστορικό και το Ψυχολογικό.

Γι αυτά που συμβαίνουν στην ΚΝΕ φιλοξενούμε ένα άρθρο της Νήντιας, που είναι διαγραμμένο στέλεχος της ΚΝΕ ενώ για την χρησιμότητα της πανεπιστημιακής αστυνομίας έχουμε μια συνέντευξη για τα νηκωτικά από το γιατρό κ. Οικονομόπουλο, καθώς και κάποια στοιχεία που συγκεντρώσαμε εμείς.

Βέβαια όλα τα πηραπίνω γεγονότα του φετινού φοιτητικού φθινοπώρου δεν είναι ασύνδετα μεταξύ τους. Το ένα έχει μεγάλη σχέση με τ' άλλο έτσι ώστε να εκφράζουν μια συνολική κατάσταση στο πανεπιστήμια και έτσι ώστε να έχουν κοινά αίτια. Εμείς όμως δε θα προσπαθήσουμε να δείξουμε αυτή τη σύνδεση των γεγονότων, το στοιχείο και τα αίτια που τα ενοποιούν.

Αυτά θα τα βρείτε εσείς...

ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΩΝ

Α.Ο τρόπος λήψης της απόφασης.

Η διαπίστωση του προβλήματος: ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΕΥΔΟΚΙΜΕΙ Η "ΕΠΙΣΤΗΜΗ" ΤΗΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΗΣ (τίτλος σε άρθρο της εφ. "ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ", 16 Σεπτ. 1989).

Η απόφαση για τη λύση του προβλήματος: "Φοιτητής που θα συλλαμβάνεται να αντιγράφει θα χάνει μία εξεταστική περίοδο". Η απόφαση αρχίζει να εφαρμόζεται από το φετινό Σεπτέμβρη! Πρίν την έναρξη των εξετάσεων το κείμενο της απόφασης διαβάζεται ώστε να μη μπορεί κανείς να επικαλεστεί άγνοιά της". (εφ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, 16 Σεπτ. 1989).

Οι υπεύθυνοι της απόφασης: "Η απόφαση ελήφθη ομόφωνα στην τελευταία συνεδρίαση της Συγκλήτου τον Ιούλιο. Ιξίζει ν' αναφερθεί στο σημείο αυτό ότι η Σύγκλητος είναι το ανώτατο όργανο του πανεπιστημίου, αντιπροσω-

πεντυκό όλων των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας (οι φοιτητές συμμετέχουν δε μεγάλο ποσοστό)", (εφ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, 16 Σεπτ. 1989, οι υπογραμμίσεις δικές μου).

Η πληροφόρηση που προσφέρει η εφ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ στους αναγνώστες της σίγουρα δε θα μπορούσε να χαρακτηριστεί υπόδειγμα πληρότητας και αντικειμενικότητας. Διαπιστώνει το πρόβλημα της αντιγραφής στους φοιτητές αλλά δε λέει κουβέντα για την "επιστήμη" της αντιγραφής στην οποία επιδίδονται πολλοί διδάσκοντες (βλ. την αποκάλυψη του περιοδικού μας στο τεύχος 4: Η περίπτωση του ΑΧ, Καψάλη του ΘΠΨ που μεγάλο μέρος βιβλίου του αποτελεί καθαρή αντιγραφή γερμανικού βιβλίου, χωρίς φυσικά παραπομπές).

Από την άλλη η απόφαση δεν έχει διαβαστεί στις εξετάσεις κάποιων σχολών. Το πιο γελοίο σημείο όμως της πληροφόρησης που μας δίνει η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ είναι εκείνο που μας λέει για τους υπεύθυνους της απόφασης. Την απόφαση για τις αντιγραφές λοιπόν, την πήρε η Σύγκλητος "όργανο αντιπροσωπευτικό της πανεπιστημιακής κοινότητας". Δε μας λέει όμως, η εφημερίδα το ποσοστό συμμετοχής των φοιτητών και το ποσοστό συμμετοχής των καθηγητών ο' αυτό το όργανο. Ούτε μας λέει τι σημαίνει να συνεδριάζει ένα τέτοιο όργανο κατακαλόκαιρο: σχεδόν κανείς αντιπρόσωπος φοιτητών δεν υπο-

ρεί να βρίσκεται στη συνέλευση (εκτός, ίσως, από κάποιον πρόθυμο ΔΑΠίτη) και βέβαια αποφεύγονται και οι αντιδράσεις στο σύνολο των φοιτητών. Ακόμη περισσότερο δε λέει κουβέντα η εφημερίδα, για το ότι όλα τα όργανα της συνδιοίκησης (Σύγκλητος, Συνέλευση και ΔΣ Τμήματος), όταν πρόκειται να αποφασίστουν αντιφοιτη-

τικά μέτρα, συνεδριάζουν πάντα "εντελώς συμπτωματικά" μέσα στο καλοκαίρι ή σε περίοδο εξετάσεων.

Β. Η ουσία της απόφασης

Η άποψη λοιπόν των πανεπιστημιακών αρχών για τη λύση του "προβλήματος της αντιγραφής" είναι κατασταλτική μέτρα για την αντιμετώπιση του συμπτώματος και όχι της αιτίας του προβλήματος.

Οι φοιτητές-τριες όμως ήδη έχουν διατυπώσει την αντιπρότασή τους μέσα από τις διεκδικήσεις των καταλήψεων του '87 αλλά και του '88. και βέβαια κοιτάζουν το πρόβλημα στην ουσία του, που δεν είναι άλλη παρά, συνολικά, η οργάνωση των σπουδών. Υπάρχουν ήδη αποφάσεις πολλών συλλόγων που τάσσονται υπέρ του ελέγχου των φοιτητών-τριων στην εκπαιδευτική και την εξεταστική διαδικασία. Όχι "αντιπροσώπων" τους ή "επιτροπών" αλλά όλων των φοιτητών μαζί και του καθενός ξεχωριστά. Έχει διατυπωθεί με διάφορους τρόπους το πώς θα πραγματώνεται πρακτικά αυτός ο φοιτητικός έλεγχος. Μια απ' αυτές τις διατυπώσεις διαλέγω να παρουσιάσω:

Στην αρχή κάθε μαθήματος η Ι'Σ του μαθήματος (φοιτητές και καθηγητής) καθορίζουν τη βιβλιογραφία και τη διάρκεια του μαθήματος. Καθένας έχει το δικαίωμα να προτείνει βιβλία σχετικά. Καταργείται το ένα "διδασκτικό" βιβλίο και αντικαθίσταται με τρία-τέσσερα κουπόνια ανά μάθημα που να αντιστοιχούν σε ισάριθμα βιβλία. Αυτά τα επιλέγει ελεύθερα ο κάθε φοιτητής από την κοινή βιβλιογραφία και τα παίρνει βέβαια δωρεάν από ειδικά συμβεβλημένα βιβλιοπωλεία ή εκδοτικούς οίκους (για το επειχέρμημα της οικονομικής αδυναμίας να πληρωθο ύν από το κράτος τα βιβλία βλ. στο επόμενο άρθρο).

Εναλλακτικές μορφές ελέγχου της γνώσης αντικαθι-
στούν τις εξετάσεις. Υπάρχουν απλλακτικές ατομικές
ή ομαδικές εργασίες με θέμα επιλεγμένο ελεύθερα από
το φοιτητή, από το διάγραμμα της ύλης του μαθήματος.

Η εργασία κρίνεται από τη Γ.Σ. του μαθήματος ή μαζί
από τον καθηγητή και τους φοιτητές που την έκαναν
αν δεν παρουσιασθεί στο μάθημα. Η εργασία κρίνεται
απλά σαν "ικανοποιητική ή όχι" - "περνάς ή κόβεις".
"Γιατί κανείς ειδικός δεν έχει το δικαίωμα να κρίνει
την ανθρώπινη σχέση και μάλιστα σε μια μόνο στιγμή
της ύπαρξης, στιγματίζοντάς την για μια ολόκληρη
ζωή. Και γιατί η βαθμολογία δεν χρησιμεύει παρά
στην εσωτερική ιεράρχηση των φοιτητών και τη μεταγε-
νέστερη επιλογή αριστούχων για τα μεταπτυχιακά" και
τα περισσότερα επαγγελματικά δικαιώματα. Σαν βασικός
στόχος του φοιτητικού κινήματος των καταλήψεων εί-
χε τεθεί η πλήρης κατάργηση εξετάσεων και βαθμολογίας
Ένας τέτοιος στόχος όμως θα πραγματοποιηθεί μόνο
από ένα ισχυρό κίνημα μέσα και έξω από την εκπαιδευ-
ση.

Απέναντι λοιπόν στη θεσμοθετημένη αντιγραφή που
λέγεται "απάντηση στις ερωτήσεις από το βιβλίο", υ-
πάρχουν εναλλακτικές λύσεις. Και αυτές αντιτίθενται
στο ίδιο το εξεταστικό σύστημα που παράγει την αντι-
γραφή στη μία ή στην άλλη της μορφή. Γιατί πού εί-
ναι η διαφορά ανάμεσα στην αντιγραφή από σκονάκια και
στην αντιγραφή από μνήμη; δηλαδή την παπαγαλία;
Οι επιλογές όμως των συγκλητικών είναι διαφορετικές.
Κι αυτό όχι μόνο γιατί θέλουν να καλύψουν την ουσία
του θέματος που είναι η ανελεύθερη οργάνωση σπουδών.

Όχι μόνο, γιατί θέλουν να δημιουργήσουν μια εικόνα εύρυθμου, ομαλά λειτουργούντος, "Ευρωπαϊκού" Πανεπιστημίου. Αλλά και γιατί μέσα από το πέρασμα τέτοιων μέτρων αναβιώνουν τα "πειθαρχικά συμβούλια". Μπορεί ο πρότανης κ. Τρακατέλης να διέφευδε κάτι τέτοιο στις 16 Σεπτεμβρίου, μέσα στον Οκτώβρη όμως, είχαμε δύο τουλάχιστον κρούσματα. Στους πολιτικούς μηχανικούς τιμωρείται φοιτητής με κατάργηση του δικαιώματος να δώσει μαθήματα για δύο περιόδους. Στο Αγγλικό γίνεται συνέλευση τμήματος κι ένα από τα θέματα είναι η διαγραφή φοιτήτριας επειδή είναι "ύποπτη" για αντιγραφή. Φοιτητές μαζεύονται τη μέρα που γίνεται η συνέλευση τμήματος του Αγγλικού και τη διαλύουν. Οι καθηγητές όμως προλαβαίνουν να αποφασίσουν να στείλουν στη Σύγκλητο "έγγραφα, γνωματεύσεις, ενδεικτικά ή αποδεικτικά στοιχεία", για να αποφασίσει η Σύγκλητος τη διαγραφή ή μη της φοιτήτριας. (Από τότε και κάθε Τρίτη στις 9.00πμ. η συνέλευση τμήματος διαλύεται μέχρι ν'ανακαλέσουν την απόφασή τους. Κι αργά ή γρήγορα, οι καθηγητές θα την ανακαλέσουν γιατί έχουν και... "πιο σημαντικά θέματα" ν'ασχοληθούν - τις προαγωγές τους).

Τί σημαίνει όμως αναβίωση των πειθαρχικών με πρόσχημα τις αντιγραφές; Σημαίνει πως η οποιαδήποτε αντίδραση στην αθλιότητα του εκπαιδευτικού συστήματος κινδυνεύει να ποινικοποιηθεί. Θέλουν οι φοιτητές να γίνει συνέλευση του Συλλόγου τους σε ώρα μαθήματος (λες και μπορεί να γίνει συνέλευση Συλλόγου άλλη ώρα). Ας βρούμε τους υπεύθυνους να τους περάσουμε ένα πειθαρχικό; Θέλουν οι φοιτητές

να αυτοδιαχειρίζονται ένα χώρο μέσα στη σχολή, να φτιάξουν ένα " Στέκι " ; Ας βρούμε τους υπεύθυνους να ... Αποφάσισε ο Σύλλογος φοιτητών κατάληψη της Σχολής; Μα που είναι αυτοί οι υπεύθυνοι της ταραχής; Αντιμίλησε κανείς στον κ. Καθηγητή; Ας του κοτσάρουμε ένα "πειθαρχικό"...

Γ. Οι αντιδράσεις στην απόφαση

Μία από τις αντιδράσεις έχει ήδη αναφερθεί: διάλυση της συνέλευσης τμήματος του Αγγλικού. Αντίδραση όμως υπήρξε και από το Κ.Σ. της ΦΕΑΠΘ (φοιτητική Ένωση ΑΠΘ). Το Κ.Σ. πήρε απόφαση με την οποία καταδίκασε την απόφαση της Συγκλήτου για τα πειθαρχικά. Συνάμα όμως καταδίκασε και την συνολική λογική που είχε οδηγήσει σ' αυτή. Καταδίκασε λοιπόν κάθε προσπάθεια περιορισμού της ελεύθερης έκφρασης των φοιτητών, την υποδομή που δημιουργείται για το στήσιμο Πανεπιστημιακής Αστυνομίας, πρότεινε μέτρα για την οργάνωση σπουδών (κατάργηση ν+3, δ' πτυχιακή) και ζητούσε έγκαιρη και δωρεάν παροχή συγγραμμάτων.

Οργάνωσε συγκέντρωση την Πέμπτη 19.10 στο αμφιθέατρο της Νομικής (περίπου 1000 άτομα) . Και από κεί έγινε παράσταση στην Πρυτανεία (στο κτίριο της Διοικήσεως). Όταν ο πρύτανης αρνήθηκε να καλέσει έκτακτη συνεδρίαση της Συγκλήτου για να πάρει αποφάσεις που να ικανοποιούν τα φοιτητικά αιτήματα η συγκέντρωση των φοιτητών αποφάσισε την κατάληψη της Πρυτανείας. Η απόφαση του Κ.Σ. της ΦΕΑΠΘ πάρθηκε απο τους εκπροσώπους των εξής παρατάξεων: αριστερές συσπειρώσεις, ΚΝΕ των διαγραμμένων, Ν. ΕΑΡ, ΠΑΣΠ, Ρήγας, ενώ αντίθετα ήταν η ΚΝΕ του

ΚΚΕ και η ΔΑΠ-ΝΔΦΚ. Στην κατάληψη πήραν μέρος και δέκα σύλλογοι φοιτητικοί με απόφασή τους. Την Τρίτη 23.10 οργανώθηκε από την επιτροπή κατάληψης πορεία στο Υπουργείο και η κατάληψη έληξε μετά από λίγες μέρες χωρίς να ικανοποιηθούν τα αιτήματα.

Αυτοί που συμμετείχαν έχουν να υποστηρίξουν πως η κινητοποίηση είχε ένα θετικό στοιχείο: φανέρωσε στον κόσμο και στις πανεπιστημιακές (και όχι μόνο) αρχές πως υπάρχει στο Πανεπιστήμιο ένας πόλος αντίστασης που δημιουργεί την δυνατότητα μιας πιο συνολικής αντίδρασης "στις ... επιλογές του κράτους και του κεφαλαίου". Όμως υπάρχει και αντίλογος και η καλοπροαίρετη κριτική. Αυτό που τελικά φανέρωσε η κινητοποίηση στις πανεπιστημιακές αρχές ήταν πως η αντίδραση των φοιτητών είναι ισχνή και άρα εύκολα θα την υπερβούν. Ενώ αυτό που πέρασε στο φοιτητόκομο είναι πάλι πως οι συνδικαλιστές φροντίζουν "πριν απ' αυτούς, γι αυτούς" μια και οι συζητήσεις βάσης για τις αντιγραφές (και όχι μόνο) ήταν (παρά τις αποφάσεις των συλλόγων) ελάχιστες. Το γεγονός ότι η Η.ΕΑΡ αποχώρησε από την κατάληψη και ανάγκασε τους καταληψίες να μην χρησιμοποιούν πλέον την υπογραφή του Κ.Σ. της ΨΕΑΠΘ (γιατί πλέον δεν είχαν την πλειοψηφία στο όργανο αυτό) αλλά μόνο την υπογραφή "Επιτροπή Κατάληψης", αποδεικνύει πως τέτοιες κινητοποιήσεις από τα πάνω είναι χαρτινοί πύργοι (όταν μάλιστα στηρίζονται σε οριακές πλειοψηφίες). Και τέτοιες κινητοποιήσεις θα υπάρχουν για να καλύπτουν την ανεπάρκεια δουλειάς στη βάση. Γιατί σίγουρα, ελάχιστα άγγιξε τη "μεγάλη μάζα" των φοιτητών η κατάληψη της Μιρτανέλας. Ακόμη λιγότεροι φοιτητές συζήτησαν για το ρόλο των πειθαρχικών, των εξετάσεων και τις εναλλακτικές λύσεις.

Θα ήταν πολύ καλύτερο όλοι αυτοί που αντιτι-
χθηκαν στις αντιδραστικές επιλογές, να είχαν προκα-
λέσει μια συζήτηση στη βάση. Μποτέ όμως δεν είναι
αργά. Μπορεί να υπάρξει μια συνεννόηση ώστε στις
εξετάσεις του Ιουνίου να υπάρξει μια συντονισμένη
αλλά και αποκεντρωμένη αντίδραση. Σε κάθε σχολή
όλοι οι "ενδιαφερόμενοι" μπορούν να δηλώσουν ένα
συγκεκριμένο μαζικό μάθημα. Όταν θα πάνε να δώσουν
το μάθημα, θα έχουν φροντίσει να μοιράσουν στις
αίθουσες εξετάσεων προκυρήξεις με τις απόψεις τους
για τις εξετάσεις και τα καταστάλτικα μέτρα για τις
αντιγραφές. Οι προκυρήξεις θα έχουν οπωσδήποτε τις
εναλλακτικές προτάσεις που αντικαθιστούν τις εξετά-
σεις ιαθώς και ένα κομμάτι από το βιβλίο που εξε-
τάζεται. Θα είναι δηλαδή προκηρύξεις - σκονάκια με
την προτροπή να τις βγάλουν οι φοιτητές την ώρα
της εξέτασης ή να ανοίξουν (ακόμη καλύτερα) τα
βιβλία τους. Στη συνέχεια "οι οργανωτές της εκδή-
λωσης" και όσοι άλλοι θέλουν θα ανοίξουν τα βιβλία
τους την ώρα της εξέτασης. Έτσι και το μέτρο του
χασίματος μιας εξεταστικής θα σπάσουν στη πράξη και
θα τροφοδοτήσουν μια συζήτηση με τους φοιτητές.

Καλή συνέχεια λοιπόν, κυρίες και κύριοι
καταληφείς...

Αδάμ Χαρβάτης

ΤΙ ΕΓΙΝΕ ΣΤΟ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟ;

Τουλάχιστον 80 άτομα από το Δ' έτος και πάνω
έχουνε πρόβλημα με το όριο διδακτικών μονάδων (27)
που μπορούν να δηλώνουν κάθε εξάμηνο. Τουλάχιστο 80
άτομα μπορεί να πάρουν πτυχίο μέχρι και ένα χρόνο
αργότερα, επειδή ο αριθμός των μαθημάτων που χρει-
άζονται υπερβαίνει το όριο που έχει καθοριστεί. — 9

τουλάχιστον 80 άτομα λοιπόν, μπορεί να χάσουν μέχρι και ένα χρόνο από τη ζωή τους επειδή το ΔΣ του τμήματος (4 καθηγητές + 2 εκπρόσωποι των φοιτητών) έχουν αποφασίσει πως δεν πρέπει να αυξηθεί το όριο των δ.μ. σε 33δ.μ., το λιγότερο για τα μεγάλα έτη. Χρειάστηκε να γίνει συνέλευση συλλόγου που να απαντήσει νέα συνέλευση ΔΣ τμήματος και να αποφασίσει πως μέχρι να αλλάξει η απόφαση του ΔΣ του τμήματος θα μαζεύει τις δηλώσεις το ΔΣ του συλλόγου. Τελικά, στο νέο ΔΣ οι καθηγητές απέφυγαν την ουσία του προβλήματος (το χάσιμο ενός χρόνου από τη ζωή κάποιων ανθρώπων) και-εμμένοντας κυρίως σε προβλήματα τυπικά- ψήφισαν το ίδιο ακριβώς με την προηγούμενη φορά: 27δ.μ. για όλους και εξέταση των μεμονωμένων περιπτώσεων που "αποδεδειγμένα" για κάποιον σοβαρό λόγο έχουν πρόβλημα. Τελικά, συγκέντρωση φοιτητών, μεγάλων ετών, αναγκάστηκε να διαλύσει τη συνέλευση τμήματος (= όλοι οι καθηγητές και λίγοι εκπρόσωποι φοιτητών). Τελικά, οι καθηγητές δεν άλλαξαν την απόφασή τους: 27 δ.μ. για όλους και εξέταση μόνο για αυτούς που αποδεδειγμένα έχουν πρόβλημα. Μόνο που αυτή τη φορά, άφησαν να εννοηθεί πως θα αποδεχθούν ότι όλες οι περιπτώσεις έχουν πρόβλημα.

Το πρόβλημα τους λοιπόν ήταν να μη φανεί ότι γίνεται το δικό μας, κι ως γίνεται στην πραγματικότητα. Κι όλη αυτή η ταλαιπωρία απ' αυτούς που μαζεύουν κάθε μερα 12 με 1 δηλώσεις, απ' αυτούς που δεν ήξεραν τι θα γίνει με τις μονάδες που έχουν δικαιώμα να δηλώσουν, για ποιο λόγο υπήρξε; Μόμο και μόνο επειδή έτσι όριζαν τα καπρίτσια των καθη-

γητών, η επιθυμία τους ν' αποδείξουν πως αυτοί είναι η ερουσία εδώ πέρα. Βέβαια, μέσα στις αλθουσες θα φορέσουν πάλι το χαμόγελο του δημοκράτη, του συζητήσιμου, του φίλου των φοιτητών, του πρόθυμου για διάλογο.

Υ.Γ. Σε συνέλευση τμήματος 6 φοιτητές- φοιτήτριες ζήτησαν να δίνονται σε όλα τα μαθήματα βιβλία ή τουλάχιστον δακτυλογραφημένες σημειώσεις. Αντί δηλ. να επιδίδονται οι φοιτητές-τριες στο ευγενές σπορ της στενογραφίας, να δίνουν οι καθηγητές δακτυλογραφημένα, αυτά που λένε στο μάθημα, και η εξέταση να γίνεται αποκλειστικά απ' αυτές τις σημειώσεις (όλες τις περιπτώσεις (που δυστυχώς είναι οι περισσότερες) που δε ζητάται τίποτα παραπάνω από τη στείρα απομνημόνευση.

Φυσικά η πρόταση συζητήθηκε φιλικά εκτός ημερήσιας διάταξης, φάνηκαν οι αρνητικές διαθέσεις των περισσότερων ομιλήσαντων και έπειτα όλοι πήγαν στη σπίτια τους να φάνε το μεσημεριανό τους...

Καλή σας όρεξη

Αδάμ

ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΟΙΧΩΝ;

Μέσα στην προηγούμενη ακαδημαϊκή χρονιά μια πρωτοβουλία φοιτητών ζήτησε από την Πρωτανεία να διαμορφωθούν κατάλληλοι χώροι του Πανεπιστημίου ώστε να είναι προσιτά για άτομα με ειδικές ανάγκες. Το κόστος θα ήταν περίπου μισό εκατομύριο. Η πρωτανεία απάντησε ότι δεν υπήρχαν τα κονδύλια. Αυτή η πρωτοβουλία φοιτητών ξανάρθε το Σεπτέμβριο πίσω στο "ναό της γνώσης". Και είδε όλο το ΑΠΘ να βήφεται "από την κορφή ως τα νύχια", είδε να σβή-

νονται όλα τα συνθήματα από τους τοίχους. Συνολικό κόστος γι' αυτή τη δουλειά, περίπου 150 εκατομύρια/κι επίσης αγοράή μηχανημάτων (1 εκατομύριο περίπου το καθένα) για να σβήνεται αμέσως ότι γραφτεί στους τοίχους, καθώς και μόνιμο κονδύλι για τον καλωπισμό του ΑΠΘ.

Βέβαια όταν βλέπεις τέτοια πράγματα δε μπορείς παρά να φρικάρεις. 150 και βγάλε εκατομύρια για το βόψιμο των τοίχων, 70 εκατομύρια πριν δύο χρόνια για το στήσιμο των καγκέλων γύρω γύρω απ' το ΑΠΘ, άλλα λεφτά για τους φύλακες και την υποδομή της πανεπιστημιακής αστυνομίας. Για στήσου κάτι συμβαίνει εδώ. Μα πώς γίνεται να βρίσκουν λεφτά για όλα αυτά και να μη βρίσκουν λεφτά για τη βιβλίων μας (με 150 εκατομύρια θα στήνονταν μια χιρά ένα πανεπιστημιακό τυπογραφείο και με το μόνιμο κονδύλι των βαφίματων θα λειτουργούσε άνετα). Μα πώς γίνεται και βρίσκουν 3 δις για τους αλευροβιομήχανους και άλλα τόσα δίνουν στην αστυνομία "για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας" και δε βρίσκουν φράγκο για τους ανάπηρους, δε βρίσκουν δραχμή για να γίνει ανθρώπινο το φαγητό στη λέσχη, ούτε δεκάρα για τη στέγαση των φοιτητών;

Βέβαια δεν είναι σύμπτωση ότι εκείνες τις μέρες επισκέφτηκαν το ΑΠΘ επιτροπές της ΕΟΚ που επιθεώρησαν και κοστολόγησαν διάφορες σχολές. Το σιάνδαλο της διόφθεσης τόσων εκατομμυρίων για τον καλωπισμό του Πανεπιστημίου συνδέεται άμεσα με το προαναφερθέν γεγονός. Δείχνει την προσπάθεια των Πανεπιστημιακών αρχών να παρουσιάσουν μια εικόνα ουδέτερου "νηού της γνώσης" που λειτουργεί εύρυθμα και όπου η προσωπική και πολιτική έκφραση είναι εξορισμένη.

Για την προκλητική και άμεση παρέμβαση υπερεθνικών οργανισμών, (ΕΟΚ, ΝΑΤΟ) ξοδεύονται χρήματα όχι όμως και για τις ανάγκες των φοιτητών. Κι αυτό είναι καθαρά πολιτική επιλογή: πάντοτε θα "βρίσκονται" χρήματα για τα βαψίματα, τα κάγκελα, την πανεπιστημιακή αστυνομία... ποτέ για τα συγγράματα και τη στέγαση. Είναι φανερό πως το πανεπιστήμιο πρέπει-κατά τους κρατούντες- να ενταχθεί στον ΕΟΚικό σχεδιασμό και όχι στο σχεδιασμό για τις ανάγκες των φοιτητών-φοιτητριών.

Υ.Γ. και να σκεφτεί κανείς ότι αυτοί οι άνθρωποι που σήμερα δρουν ενάντια στη "ρύπανση" των τοίχων του Πανεπιστημίου είναι οι ίδιοι που έκοβαν τα δέντρα στο χώρο μπροστά στις Γραμματείες και κατέστρεψαν ένα ολοκληρωμένο άλσος στις 40 Εκκλησιές για να χτίσουν "πνευματικό κέντρο".

Αδάμ

Το σύστημα διδασκαλίας ή η διδασκαλία του συστήματος;

Η γνώση και η επιστήμη είναι θέματα τόσο σημαντικά ώστε δε μπορούμε εμείς οι φοιτητές να τα αφήσουμε στα χέρια λίγων ειδικών. Είναι κοινό μυστικό πως η μορφή που η γνώση παίρνει σήμερα καθορίζεται απ' τις ίδιες τις κοινωνικές δομές. Κι αυτές οι κοινωνικές δομές θέλουν να συντηρούνται και να διατηρούνται χωρίς να υπάρχει κίνδυνος ανατροπής τους. Και στα πλαίσια αυτής της λογικής, κόβουν και ράβουν την εκπαίδευση στα μέτρα τους, κόβουν και ράβουν τα πανεπιστήμια στα μέτρα τους. Κι αυτό είναι φανερό στον τρόπο που λειτουργούν τα πανεπιστήμια. Παρατηρούμε λοιπόν σήμερα:

- 1) Τα πανεπιστήμια να εντάσσονται στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης του '92.
- 2) Την τεχνοκρατική στροφή της ελληνικής εκπαίδευσης.
- 3) Τη λογική της πειθάρχισης, εντατικοποίησης και της εξεταστικής σκλήρυνσης.
- 4) Τον ετεροκαθορισμό της εξεταστικής διαδικασίας. Η γνώση όχι στα χέρια των φοιτητών αλλά λίγων ειδικών.
- 5) Τον κατακερματισμό της γνώσης που οδηγεί στην "πολυπόθητη" ειδίκευση.
- 6) Την προχειρότητα με την οποία παρέχεται η γνώση.

Όλα αυτά βέβαια δεν είναι ανεξάρτητα μεταξύ τους αλλά το ένα προϋποθέτει το άλλο και όλα μαζί κινούνται σε μια συγκεκριμένη λογική και συνθέτουν την "μαγική" εικόνα των πανεπιστημίων. Τις νέες προτά-

σεις λοιπόν για αλλαγές και τροποποιήσεις στα προγράμματα σπουδών τις βλέπουμε με δυσπιστία πια, και το πρόβλημα στα πανεπιστήμια αναγνωρίζουμε πως είναι δομικό. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και στο τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας. Τόσο οι φοιτητές όσο και οι διδάσκοντες αναγνωρίζουν ότι το πρόγραμμα σπουδών του Ιστορικού-Αρχαιολογικού έχει σημαντικές ελλείψεις και δεν καλύπτει τις πραγματικές γνωστικές, ερευνητικές και νεολαιϊστικές ανάγκες των φοιτητών. Παρακολουθούμε καιρό τώρα μια σειρά εξελίξεων γύρω από το θέμα αυτό. Κάποια μέλη του ΔΕΠ έκαναν ορισμένες προτάσεις με στόχο την, κατά τη γνώμη τους, βελτίωση του προγράμματος. Προτάσεις όμως που τελικά δεν οδηγούν σε ουσιαστικές αλλαγές όσον αφορά το περιεχόμενο και την ποιότητα των σπουδών. Βασικά προβλήματα που χαρακτηρίζουν το πρόγραμμα σπουδών και που ζητούν άμεση λύση είναι ο κατακερματισμός της γνώσης που οδηγεί στην εξειδίκευση και στην αποσπασματικότητα. Αυτά, έρχεται να τα καλύψει η αύξηση της ποσότητας σε βάρος της χρησιμότητας και του ενδιαφέροντος του φοιτητή. Ακόμη ένα χαρακτηριστικό του προγράμματος είναι η έμφαση που δίνεται στις εξεταστικές περιόδους με την επικράτηση του συστήματος των εξαμήνων. Και όσον αφορά τις ελεύθερες επιλογές ενώ θεωρητικά έχουμε μια κάποια ελευθερία, στην πραγματικότητα η ελευθερία αυτή περιορίζεται τόσο απ'τά μαθήματα που προσφέρονται σε κάθε εξάμηνο όσο κι απ'τό περιεχόμενο αυτών που συνήθως είναι πολύ ειδικό (πχ. φροντιστήρια). Έτσι, η προσπάθειά μας να διαμορφώσουμε το προσωπικό μας πρόγραμμα ώστε να έχουμε συνολική θεώρηση του αντικειμένου εμποδίζεται, απ'τα εξειδικευμένα και α-

ποσπασματικά -χωρίς συνοχή- μαθήματα που προσφέρονται

Στόχοι του προγράμματος είναι (ή πρέπει να είναι) όπως αναφέρεται και το πρόγραμμα σπουδών, να αναπτύξει το ερευνητικό πνεύμα των φοιτητών, να τους προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις, να τους δώσει τα βασικά μεθοδολογικά εφόδια για τη δυνατότητα πρόσβασης στην έρευνα και να ενθαρρύνει την ελεύθερη διακίνηση επιστημονικών γνώσεων και ιδεών (πώς όμως; με ένα, ή και κανένα τις περισσότερες φορές, σύγγραμμα;)

Οι νέες προτάσεις τώρα έρχονται να λύσουν τα υπάρχοντα προβλήματα και να βοηθήσουν στην εκπλήρωση των στόχων αυτών. Κατά πόσο όμως μπορούν να δώσουν ουσιαστική λύση όταν δε δίνεται βάρος στον τρόπο με τον οποίο το πρόγραμμα σπουδών θα καταφέρει να δώσει μια συνολική θεώρηση του αντικειμένου, είτε πρόκειται για την ειδίκευση στην ιστορία είτε στην αρχαιολογία. Αντίθετα προτείνονται οι πτυχιακές εξετάσεις. Οι καθηγητές θεώρησαν ότι έτσι θα κριθούμε αξιοκρατικά και θα αναβαθμιστεί το τμήμα. Το αν βέβαια διδαχτήκαμε αυτά στα οποία θα εξεταστούμε είναι μια άλλη υπόθεση. Όσον αφορά το εξεταστικό πρόβλημα, όχι μόνο δε λύνεται αλλά εντείνεται ακόμη περισσότερο. Τα εξάμηνα παραμένουν, ο εξεταστικός κώδικας (ετεροκαθορισμός εξεταστικής διαδικασίας) παραμένει ο ίδιος και επιπλέον "ολοκληρώνεται" με τις πτυχιακές εξετάσεις. Δεν μπορούμε να παραβλέψουμε και την προσπάθεια εντατικοποίησης της μόρφωσης (μήπως σημαίνει και όξυνση του ανταγωνισμού;). Γιατί ας μη ξεχνιόμαστε, βρισκόμαστε ενόψη της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης που επιβάλλει βγαίνοντας από το πανεπιστήμιο να είμαστε άξιοι τεχνοκράτες, ειδικότεροι των ειδικών! Η πρόταση επίσης

για την αύξηση των εισαγωγικών μαθημάτων, σε μια προσπάθεια να υπάρξει μια συνολική άποψη του αντικειμένου πρέπει να μας προβληματίσει. Αν τα μαθήματα αυτά είναι το ίδιο ειδικά χωρίς να προσφέρονται με τέτοιο τρόπο ώστε να υπάρχει κάποια συνοχή όπως τώρα, δίνεται λύση στο πρόβλημα κατακερματισμού της γνώσης; Ή μήπως απλά περιορίζονται ακόμα περισσότερο οι ελεύθερες επιλογές μας; Κι ενώ θα περιμέναμε μια δέσμευση από μέρους των διδασκόντων για παροχή συγγραμμάτων δεν έγινε καμμία πρόταση γι' αυτό. Κι έτσι ο φοιτητής θα συνεχίσει να τρέχει σε αμφιθέατρα και αίθουσες των διακοσίων ατόμων στενογραφώντας στο σκατάδι, όρθιος ή αν είναι τυχερός στο περβάζι των παραθύρων. Ακούγοντας τα μισά απ' όσα λέγονται ή άλλα απ' αυτά που λέγονται...αδιάφορο.. και κάποιοι καθηγητές αποποιούνται τις ευθύνες τους και αντί να βοηθήσουν στην επίλυση του προβλήματος το εντείνουν ακόμα περισσότερο με την αυθαίρετη και αυταρχική, πολλές φορές, συμπεριφορά τους. Ενδεικτικό παράδειγμα το μάθημα της αρχαίας ιστορίας (βλέπε Τουλουμάκος). Πληροφοριακά, άποψη του κου Τουλουμάκου είναι πως όλος ο θόρυβος γύρω από το μάθημά του οφείλεται στην ανικανότητα και στην αμορφωσιά κάποιων φοιτητών που δεν μπορούν να τον περάσουν! Και μέσα σ' όλα αυτά η δική μας στάση. Μπορούμε άραγε να μείνουμε παθητικοί σε όλα αυτά που γίνονται για μας αλλά χωρίς εμάς;

1^ο

Πανελλήνιο επιστημονικό συνέδριο
ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΙΑΤΡΙΚΗΣ
Θεσσαλονίκη 15-16-17 Δεκεμβρίου 1989
Συνεδριακό Κέντρο Διεθνούς Εκθέσεως

Το κείμενο αυτό είναι μια προσούρα που θα μοιραστεί στην Ιατρική τον Δεκέμβριο με αφορμή το 1ο Επιστημονικό Συνέδριο Φοιτητών Ιατρικής στι 15, 16, 17 στη ΔΕΘ. Στο Συνέδριο αυτό θα μιλήσουν διάφοροι καθηγητές με θέματα του στυλ "τί θα γίνει σε διαφραγματοκόλη εάν η βαγχοτομή αριστερά προκαλέσει παλίνδρομο άγχος και τα τινάξει ο ασθενής", και οι φοιτητές θα παρουσιάσουν κι αυτοί εργασίες. Το Συνέδριο έχει και μπουφέ. Το Συνέδριο (όσο γελοίο κι αν φαίνεται) είναι ενδεικτικό του κλίματος της Ιατρικής. Μπορούμε να σας διαβεβαιώσουμε ότι ορισμένοι χαρακτηρισμοί που αποδίδονται σε διάφορους προέδρους και συμμετέχοντες είναι λίαν επιεικείς.

Επειδή οι έννοιες "Επιστημονικό", "φοιτητές" και "Ιατρική" είναι έννοιες που χρησιμοποιούνται με πολύ διαφορετική σημασία και μάλιστα γίνονται κι επικίνδυνες όταν εμφανίζονται όλες μαζί σ' αυτό το επίδοξο "1ο Συνέδριο φοιτητών Ιατρικής" γι' αυτό και πρέπει να πούμε κάποια πράγματα. Διευκρινίζουμε όμως (για να μη χαρούμε ορισμένοι) ότι αντιλαμβανόμαστε ότι το Συνέδριο δεν είναι τίποτε άλλο παρά μια χαζοχαρούμενη απομίμηση "πραγματικών" Συνεδρίων και δεν έχει άλλο σκοπό παρά να ικανοποιεί το μικρομεγαλισμό Δ.Σ. και Προέδρων καθώς και αυτούς που γουστάρουν στυλάκι γιατρού. Άλλωστε όλοι ξέρουμε ότι η μεγαλύτερη επιτυχία του Συνεδρίου θά 'ναι ο μπουφές.

Στην Ιατρική λοιπόν κυριαρχεί η παραδοχή ότι η Επιστήμη είναι κάτι το ιερό, αυταπόδεικτα σωστό και σημαντικό και βέβαια άσχετο με τις συγκρούσεις και την κίνηση της κοινωνίας.

Εμείς αντιλαμβανόμαστε την Επιστήμη, ένα συστηματοποιημένο χώρο γνώσεων, σαν προϊόν της κοινω-

νίας είτε παραγόμενο απ' αυτήν (η εξέλιξη της είτε μεταφερόμενη από παλιότερες κοινωνίες. Και είναι προϊόν της κοινωνίας, όχι μόνο γιατί παράγεται από ανθρώπους της κοινωνίας, αλλά και γιατί η κατεύθυνση της εξέλιξης καθορίζεται απ' αυτή: πχ. στον πόλεμο αναπτύσσονται τα μαθηματικά των βαλλιστικών πυραύλων και όχι της οικονομίας). Και οι κατευθύνσεις σε όλες τις κοινωνίες μπορεί νά 'ναι πολλές, η επιλογή είναι μία. Και αυτή καθορίζεται τη συγκεκριμένη στιγμή από τις κυρίαρχες τάξεις, την ιδεολογία τους και τα οικονομικά τους συμφέροντα πχ. 50 χρόνια τώρα η επιστήμη ασχολείται με την πυρηνική τεχνολογία που αποδυναμώνεται κάθε μέρα και πιο επικίνδυνη και όχι με τις εύκολα εφασίμους και ακίνδυνες ήπιες τεχνολογίες. Και αυτό όχι μόνο γιατί πριν 50 χρόνια σκοπός ήταν το υπέρτατο όπλο, αλλά και γιατί η υψηλή τεχνολογία βρίσκεται στα χέρια λίγων χωρών με μεγάλο, έτσι, οικονομικό κέρδος και εξάρτηση των υπολοίπων χωρών και ανθρώπων απ' αυτούς. Αλλά η Επιστήμη εκτός από το ότι κυριαρχείται από μια ιδεολογία, αναπαράγει αυτήν την ιδεολογία. Μετατρέπει την καθημερινότητα σε πολύπλοκες εξισώσεις, σε βαρύγδουπους όρους και τη μοιράζει στους ειδικούς. Έτσι η κοινωνία εξαρτάται από τους ειδικούς επιστήμονες (όπως και από τους ειδικούς στην άσκηση της εξουσίας). Το προϊόν μιας ολόκληρης κοινωνίας γίνεται κτήμα λίγων που φυσικά δεν ελέγχονται.

Στην ίδια την επιστήμη υπάρχει και η ιεραρχία και η γραφειοκρατία της, αποτέλεσμα της γενικής κοινωνικής διάρθρωσης, αλλά και να πιστεύει η κοινωνία ότι οτιδήποτε για να υπάρξει, πρέπει να υπάρχουν αυτοί, που ξέρουν παραπάνω από τους άλλους.

Για να καταλήξουμε ότι η επιστήμη δεν είναι ου-

δέτερη για όλους αυτούς (και άλλους πολλούς λόγους, αλλά και για έναν ακόμα: Ότι όλοι οι επιστήμονες είναι μέλη της κοινωνίας με την ιδεολογία τους, τις απόψεις τους, αλλά και δέσμιοι αυτών που καθορίζουν τη δουλειά τους. Και έχουν περάσει από το πανεπιστήμιο που διδάσκει ότι μία είναι η αλήθεια, ότι ένας είναι ο τρόπος (η ιεραρχία) και ένας είναι ο σκοπός (η συμπλήρωση της Αλήθειας με ομοούσια Αλήθεια).

Όσο για την Ιατρική, αυτή πια μας θυμίζει σύγχρονο Βουντού. Εργαστήριο όπου το "δικαίωμα στη γνώση" δικαιώνει κάθε βαρβαρότητα μόνο και μόνο για να κάνει ένα μηχανήμα "μπιπ". Κλινικές όπου το στυλ "γιατρός-άσπρη μπλούζα" δικαιώνει κάθε βαρβαρότητα σε ασθενή για να δούμε κάτι παράξενο ή πρωτότυπο. Πού και πώς γιατί και σε τί θα μας χρησιμεύσουν όλ' αυτά; Ε, εάν κάποτε τύχει και αφού κτλ.

Και φυσικά κανείς δε μιλά για την αναποτελεσματικότητα της Ιατρικής, για τα εκατομμύρια που ξοδεύονται σε θεαματικά μηχανήματα που ελάχιστα βοηθάνε σε διάγνωση ή θεραπεία, για την ιατρογενή νόσο, για τα επικίνδυνα φάρμακα και την εξάρτηση (πολιτισμικά και σωματικά) που προκαλούν στην κοινωνία, για τα συμφέροντα του Ιατρικού Κεφαλαίου και την Ιατρική Συντεχνία που εμποδίζουν την πρωτοβάθμια περίθαλψη και τη σωστή ενημέρωση της κοινωνίας, για το μύθο του "επιστημονισμού" που καλύπτει την άγνοια της Ιατρικής για χιλιάδες περιπτώσεων, ενώ παράλληλα υπάρχουν εναλλακτικές θεραπευτικές που σε ορισμένες περιπτώσεις έχουν σαφώς καλύτερα αποτελέσματα.

Η σημερινή ιατρική τεχνολογία είναι ο λόγος μιας εποχής και γι' αυτό φέρνει τις κυρίαρχες αξίες και φυχώσεις της. Κι έτσι βλέπουμε μια συνεχή πάλη ενάντια στο θάνατο μια και ο φόβος του θανάτου

είναι η κυρίαρχη φύχωση. Διατηρούνται στη ζωή άνθρωποι, που θα καταλήξουν σίγουρα, με τρόπο που τους μετατρέπει σίγουρα σε νεκροζωντανούς (πχ. ακτινοβολίες). Εκεί κατευθύνονται άσκοπα κεφάλαια και ενέργεια για μια χαμένη μάχη. Ακόμα η ανάπτυξη (μια βασική αξία της εποχής μας) οδηγεί την Ιατρική σε νέες αγορές που είναι βασικά οι ασθένειες των πλουσίων (στο βαθμό που τα λεφτά τους εξασφαλίζουν την υπερεξειδίκευση) και οι πιο θεαματικές, κι όχι σ' αυτές, που είναι και πολύ περισσότερες, που δεν αποφέρουν κέρδος ή ανάπτυξη. Η Ιατρική εμποτισμένη στην κυρίαρχη ιδεολογία και εξαρτώμενη στενά από το Κεφάλαιο στρέφεται ενάντια στην κοινωνία και γι' αυτό βέβαια κανείς δε μιλά για τα κοινωνικά αίτια της αρρώστιας.

Όσο για το τελευταίο, σ' αυτό ακριβώς βασίζεται τόσο η εξουσία των τεχνικών της υγείας όσο και η εξαπάτηση ολόκληρης της κοινωνίας, ώστε όχι μόνο να υπάρχει πάντα η αρρώστεια, αλλά και να θεωρείται παροχή υπηρεσίας η θεραπεία που προσφέρεται από ένα κράτος που το ίδιο παράγει την αρρώστια.

Τα καρδιακά προβλήματα έχουν ως κύρια αιτία το άγχος και τις άσχημες συνθήκες διαβίωσης. Πού παράγεται αυτό το άγχος εαν όχι στους χώρους εργασίας, διασκέδασης και δημιουργίας και ποιός τους εξισορρώνει έτσι;

Τα πνευμονολογικά προβλήματα δημιουργούνται και από το νέφος. Ποιοί είναι αυτοί που επιτρέπουν τα Ι.Χ. και ταξί στο κέντρο της πόλης και τις βιομηχανίες κοντά, αλλά και εντέλει την ίδια την ανάπτυξη που καταστρέφει το περιβάλλον;

Ποιά συμφέροντα διαφημίζουν και προωθούν σε γιγάντιο βαθμό το τσιγάρο που κάποτε ήταν μέρος της ανθρώπινης κουλτούρας και όχι επικίνδυνο;

Από την άλλη η Ιατρική σε πολλές περιπτώσεις

εμφανίζεται σαν σωτήρας ενώ δεν έπαιζε κανένα σημαντικό ρόλο σε αντίθεση με την πάλη των ανθρώπων με την εξουσία που μετέβαλε την κοινωνική πραγματικότητα. Αυτήν την πάλη την καρπώνεται η Ιατρική π.χ. η σημαντικότερη αύξηση του μ.ο. ζωής στις αρχές του 20^{ου} αιώνα δεν οφείλεται στα εμβόλια των γιατρών (που κυκλοφόρησαν μαζικά πολύ αργότερα), αλλά στην καλύτερη διαβίωσης (κατοικία-τροφή), που ήρθε σαν αποτέλεσμα των κοινωνικών αγώνων των εργατών.

Η σημερινή Ιατρική όχι μόνο αποκρύβει τα πραγματικά αίτια της αρρώστειας, όχι μόνο την αντιλαμβάνεται στατικά-ξεκομμένο απ' το περιβάλλον, αλλά κατηγορεί τον καθένα για τις ατομικές του συνήθειες και στη συνέχεια εισπράττει την ευγνωμοσύνη του.

Και φυσικά στην Ιατρική Σχολή υπάρχει η αντίλογη εκπαίδευση των φοιτητών ώστε να ανταποκριθούμε στον αυξανόμας ρόλο: ξεκομμένου από την κοινωνία, υποταγμένου στην ιεραρχία του νοσοκομείου, θαμπωμένου από την υψηλή τεχνολογία, υπερήφανου για το ρόλο του και άσχετου. Και μάλιστα άσχετου με άλλοθι επιστημονισμού που καλύπτει την άγνοιά μας ώστε να γινόμαστε επικίνδυνοι. Έτσι σ' αυτή την βετή περιοδεία από ειδικότητα σε ειδικότητα δεχόμαστε ένα σωρό πληροφορίες (απίθανες και μη) χωρίς αυτές να σχετίζονται είτε γνωστικά είτε μεθοδολογικά, είτε με την πραγματικότητα του νοσοκομείου ή του αγροτικού ιατρείου. Αντίθετα γεμίζουμε ασύνδετες πληροφορίες που δεν μπορούμε να ταξινομήσουμε και να χρησιμοποιήσουμε. Και φυσικά το μεγάλο σκάνδαλο είναι που δεν μπορούμε να μάθουμε πώς να αντιμετωπίσουμε ένα απλό ή επείγον περιστατικό, πώς να βοηθήσουμε απλώς κάποιον. Από την άλλη το όλο κλίμα της άσπρης μπλούζας, το στυλάκι, οι βαρύγδουποι όροι, η αλληλεγγύη

με τους γιατρούς—"συναδέλφους" μας κάνει να νομίζουμε ότι είμαστε σχεδόν έτοιμοι να εισέλθουμε στο μεγαλ'ιατρικό σώμα.Ο επιστημονισμός, αυτή η συλλογή άχρηστων για μας πληροφοριών, είναι το ναρκωτικό μας.Σ'αυτή τη σχολή δεν φυτρώνει το δέντρο της γνώσης (όπως γράφτηκε σ'ένα τοίχο) όχι μόνο γιατί γνώση δεν είναι βομβαρδισμός πληροφοριών, αλλά και γιατί γνώση δεν είναι κάτι ξεκομμένο από την κοινωνία.Και οι φοιτητές της Ιατρικής θέλουν ν'αγνοούν την κοινωνία, δηλαδή την Υγεία της.Αυτή η σχολή δεν έχει σχέση με την υγεία και γι'αυτό δεν νοείται παρέμβαση,αντιστάσεις και προτάσεις που να μην την αναδεικνύουν σαν τέτοια.

Όσο για τους κρετίνους που διοργανώνουν (SIC) αυτό το "Επιστημονικό" συνέδριο λίγα μπορούμε να πούμε:Ότι συμβάλλει στην ανύψωση του ηθικού αυτών που πουλάνε στυλάκι γιατρού.Ότι ουδεμία σχέση έχει με τις ανάγκες Υγείας της ελληνικής κοινωνίας, αλλά έχει σχέση με τις ανάγκες ανέλιξης (πιο απλά:γλιψίματος) διαφόρων "συμμαθητών"μας.Ότι ενισχύει τον επιστημονισμό και θεσμίζει την ασχετοσύνη, την υποταγή, τη σιωπή, την έλλειψη κριτικής στην Επιστήμη, στην Ιατρική, στην εκπαίδευσή μας.Και να ρωτήσουμε τι ρόλο μπορεί να παίζει αυτό το συνέδριο;Μπορεί να γίνει παράγοντας επιλογής για ειδικότητες;θα παίζει ρόλο αργότερα σαν πτυχιακό προσόν;θα δημιουργήσει μια ελίτ φοιτητών;

Τέλος να σημειώσουμε κάτι αξιοπερίεργο.Ο κ.κ. Παραδέλης (καθηγητής φαρμακολογίας) που δεν κατεβαίνει στα εργαστήρια να αντιμετωπίσει τους φοιτητές, αλλά πηγαίνει στους LAIONS για να κάνει διαλέξεις πάνω στα ναρκωτικά,θα παρουσιάσει στο

Συνέδριο το θέμα "πώς πρέπει να αντιμετωπίζουν οι φοιτητές Ιατρικής τα ναρκωτικά".Λες και είναι τα ναρκωτικά πρόβλημα της Ιατρικής (καθηγητών-φοιτητών),λες και είναι οι Φαρμακολόγοι και οι Ιατροδικαστές οι μόνοι που η άποψή τους (και μόνο αυτή) είναι η πιο έγκυρη και "επιστημονική" Και οι φοιτητές που θα τον ανεχτούν είναι οι ίδιοι που σκίζουν τις αφίσσες με άλλη άποψη (της ΕΣΣΕΑ),είναι οι ίδιοι που όταν βλέπουν τους μπέ-τσους να φέρνουν στην Ιατροδικαστική ένα τοξικομανή (και μόλιστα δαρμένο) το μόνο που κοιτάνε είναι αν η κόρη του ματιού του έχει μύση ή μυδρίαση.Αυτό το "Συνέδριο-τζούνιορ" πραγματικά μαζεύει την αφρόκραμα των επικίνδυνων τεχνικών της υγείας.

Χαιρετίσματα

Ομάδα σ'ένα βαθύ μπουντρούμι

Υ.Γ. Όσο γι'αυτή την αηδία της οφίσσας όπου παρουσιάζονται 3 γυναίκες σεμνές,ευχάριστες δακτυλογράφες ή φοιτήτριες (με ωραίες γάμπες κ.λ.π.) και δυο άντρες (δυναμικός επιχειρηματίας-καλοκάγαθος γιατρός) λες και ο ρόλος των γυναικών είναι η βοήθεια στους άντρες,τι να πούμε;Να πούμε ότι ο σεξουαλικός ρατσισμός είναι φασισμός.

Ένα "φάντασμα" πλανιέται στον αριστερό χώρο
το "φάντασμα" ενός ριζοσπαστικού-αννατρεπτικού
Ρεύματος!

Κάποτε, ο Θόδωρος Αγγελόπουλος είχε πει, πως
"αναγκαίο είναι όχι να "κοιτάζουμε" την εικόνα, αλ-
λά να "βλέπουμε" τι υπάρχει πίσω από το φόντο".
Να εξετάζουμε τα πράγματα έξω και πέρα από ένα στεΐ-
ρο "πραγματισμό" ναψάχνουμε τις αιτίες και να εξη-
γούμε το κοινωνικό "γίγνεσθαι" κρατώντας την εμπει-
ρία απ'την ως τη στιγμή αυτή δράση μας. Έχοντας
πάντα ξεκάθαρο στο νου μας το στόχο, να δημιουργού-
με την πορεία και τα "μέτωπα". Αυτά θα μπορούσαν να
προστεθούν στις διαπιστώσεις του· τούτα βασικά απο-
τέλεσαν και αποτελούν τον άξονα πάνω στον οποίο μι-
νήθηκε όλο αυτό το διάστημα, η γνωστή στην πλειοψη-
φία, αναζήτηση, διαφωνία, σύγκρουση στις γραμμές της
ΚΝΕ και τουΚΚΕ, για την οποία καλούμαι να μιλήσω, χω-
ρίς υπεκφυγές ή δειλίες-άλλωστε οι απόψεις που θα
ακολουθήσουν έχουν ήδη "τύχει" ανάλογης κριτικής-.

Χωρίς ωστόσο και καμία διάθεση να απολογηθώ
προσωπικά ή για το σύνολο της ΚΝΕ που διαφώνησε με
και το τελευταίο που θα μπορούσε- εντελώς λαθεμένα-
να σκεφτεί κάποιος ότι μας απασχολεί, είναι αυτό.

"Πίω αή Τ' οὐλάρεκα τραγούδια μας,
 η οήγη τραγωδοῦσε
 τις ἡμεροδεμένους, μας ζώες, φαιουδίζα
 ἐκηνοδελοῦσε
 Εἰμαεταν πάντοτε μὲς ἡλίας, που νικάει
 Τὴν ἐβουσία ἢ ἔρασηκά μας παρεδόδη...
 αἰηδινά... ἢ τραγωδία.."
 1.

Το πρώτο σημεῖο στο οποίο θά'πρεπε να στα-
 θούμε, εἶναι το "αν το πρόβλημα του "χώρου" απαιτεῖ
 ἕναν ενδο-οικογενειακό καυγᾶ, μια υπόθεση της φα-
 μίλιας του ΚΚΕ με τὰ "απροσάρμοστα" καὶ απειθάρ-
 χητα παιδιάτης".

Ασφαλῶς, δεν συμβαίνει καὶ τέτοιο. Τι σημαίνει
 ἄλλωστε πειθαρχία, προσαρμογή ἢ καὶ αντι-κομματικό-
 τητα, αριστερίστικες πρακτικές καὶ θέσεις, συν ἄλλοι
 παρόμοιοι γνωστοὶ χαρακτηρισμοὶ που εὐκόλα φορτώ-
 νουμε ο ἕνας στον ἄλλο κάθε φορά που καὶ κινεῖται
 ἢ που εμεῖς ευθυνόμαστε γιατί δεν κινεῖθηκε σωστά;

Σε προσφατες συζητήσεις -διαξιφισμούς-ακούγαμε
 μέχρι καὶ το ὅτι ο Ἄρης ο Βελουχιώτης ἦταν αντι-
 κομματικός, γιατί τόκομα κι "αν το κόμμα μας στείλει να
 πνιγούμε, εμεῖς ὅσο κι αν εἴμαστε βέβαιοι πως δεν υ-
 πάρχει ἐλπίδα σωτηρίας πρέπει να πάμε - διαφορετικὰ
 ...εἴμαστε αντικομματικοί, κ.λ.π. κ.λ.π.".

μήπως δηλαδή-εὐλογα θὰ αναρωτηθεῖ κάποιος- η κομμα-
 τικότητά μας εξαρτᾶται ἀπὸ την πιστὴ υλοποίηση της
 ἀπόφασης δίχως κριτική, δίχως να προβληματιστούμε
 ὅλοι πάνω σ'αυτό, δίχως δικαίωμα διαφωνίας, ὅταν μά-
 λιστα η ἄποψη αὐτή μπορεί να τεκμηριωθεί;

Ας κάνουν μια προσπάθειαν οὐκ ἐπὶ τοῦ "κομματι-
 κοῦ" να ανατρέξουν στα λόγια του Λένιν-αν βέβαια
 ὑπάρχει ἀκόμη ἕνα ἀπολειψάδι σοβαρότητας. Ἐλεγε
 λοιπόν, πως το κόμμα εἶναι ζωντανὸς οργανισμὸς, η ἐνδ-

τητα δεν αποκλείει την ύπαρξη διαφορών και αντιθέσεων, είναι "ενότητα στη διαφορότητα". Η πάλι, είναι φαινόμενο υγείας και δεν υπάρχει λόγος να τη φοβόμαστε.

Αλλά και πέρα από αυτό· το θέμα δεν είναι ότι οι κομμουνιστές έχουν τη δυνατότητα να έχουν άποψη και να εκφράζονται άφοβα. Είναι υποχρέωση και καθήκον τους να παίρνουν θέση για τα ζητήματα που θα αντιμετωπίσουν όντως ώστε να μην δημιουργείται συρρίκνωση της δημοκρατίας, γραφειοκρατικά προβλήματα και τελικά να ελαχιστοποιούνται οι πιθανότητες για λάθη.

Τι να θυμηθούμε και τι να ξεχάσουμε από το παρελθόν της ελληνικής αριστεράς; Τα αποτελέσματα της έλλειψης στρατηγικής στη διάρκεια της κατοχής που οδήγησε στο Δίβανο, στα γεγονότα του Δεκέμβρη του '44, στην καθοριστική για το κίνημα ήττα του ΕΑΜ; Ή μήπως τη Βάρκιζα και το '68 με τη διάσπαση του ΚΚΕ; Και λίγο αργότερα: την έλλειψη υποδομής και συντονισμού των αντιδικτατορικών δυνάμεων που συνοδεύτηκε από το φόβο του τρομοκρατημένου τότε λαού ο οποίος από την άλλη διένυε μια περίοδο οικονομικής ευμάρειας ενώ είχε μια Αριστερά πολυδιασπασμένη και έτσι σχεδόν ανίκανη να προετοιμάσει ένα κίνημα μαζικό και πολύπλευρο.

Είναι αιώνες μακριά από την πραγματικότητα εκείνος που πιστεύει πως ο κόσμος περιμένει από την Αριστερά τις στείρες εκτιμήσεις των παλαιότερων λαθών, το εξιλαστήριο άλλοθι, την αποκύρξη των ηγετών, Σταλινικών, Ζαχαριαδικών ή Κολλιγιαννικών. Το αντίθετο. Ικανοποιείται όταν αυτές γίνονται με σκοπό να αντλήσουμε μέσα από την εμπειρία μας, τα κριτήρια που θα βοηθήσουν στην αποφυγή νέων "ημερών κρίσης" και βέβαια δε θα αρκεστούμε να το ανακοινώ-

σουμε σεμνά σεμνά στον Τύπο, αλλά θα το αποδεικνύ-
ουμε με την καθημερινή πρακτική και στάση μας.

Μια τέτοια προσπάθεια είχε γίνει και από τους συντρόφους της ΚΝΕ επί ημερών Πολυτεχνείου, δημι-
ουργώντας δυστυχώς αρκετά εσωκομματικά προβλήμα-
τα. Η επίσημη γραμμή ήταν τότε: συμμετοχή στην κα-
τάληψη μόνο την πρώτη μέρα. "Ακουσον-άκουσον":
στη στιγμή που φοιτητές και εργάτες και πλήθος
κόσμου έπαιρνε την υπόθεση στα χέρια του και α-
ποφάσιζε ν' αγωνιστεί μέχρι τέλος -όπως και έγι-
νε- στρέφονταν όχι μυνάχα ενάντια στη τοπική Χού-
ντα αλλά πρώτα απ'όλα ενάντια στον αμερικάνικο Ι-
μπεριαλισμό και τα συνακόλουθά του, ο επίσημος εκ-
πρόσωπος και υπερασπιστής των συμφερόντων της εργα-
τικής τάξης, το ΚΚΕ, περιχαρκαωνόταν γύρω από την
εκτίμηση: "καλός ο αγώνας αλλά με μέτρο."

Ποιός θα τολμούσε σήμερα, να αναλογιστεί, χωρίς
να αγανακτήσει, τι ευθύνες θα είχε κάθε δικαίωμα να
μας αποδώσει ο κόσμος, αν οι σύντροφοι αυτοί, το Νο-
έμβρη του '74 δε όρούσαν "αντικομματικά" και δεν
παρέμεναν στο χώρο του Πολυτεχνείου; Που θα τρέξουν
οι τωρινοί "πιστοί" να βρουν επιχειρήματα και να
μας εξηγήσουν πώς η μια ή άλλη μορφή πάλης αναδει-
κνύεται σε φετίχ ή πάγια σχεδόν απορρίπτεται;
Είπα να μην κουραστούν να πάρω την ευθύνη και θα τους
το πω: "παιδιά, οπουδήποτε αλλού εκτός από τους δι-
κούς μας θεωρητικούς. Θα σας απογοητεύσουν."

Ούτε παίρνουμε χαμπάρι για αδιέξοδα,
όπου στο βάθος, βέβαια, δεν μας αναμένει ούτε η δημοκρατία,
ούτε ο εθνισμός· αλλά η δικτατορία,
μια που τελικά αρνούμαστε τη σύγκρουση ερι της ουείας. 2.

Ξαναγυρνάμε όμως στο σήμερα, δηλ., στην επικαι-
ρότητα της παρακάτω ρήσης του Λένιν: "Είναι ανάγκη
να εξασφαλιστούν καταστατικά τα δικαιώματα κάθε μει-
οψηφείας..." "...παραχώρηση στη μειοψηφία του δικαίω-
ματος να έχει μια δημοσιολογική ομάδα (ή και περισσό-
τερες) με δικαίωμα αντιπροσώπευσης στα συνέδρια και
με πλήρη ελευθερία έκφρασης..."

Αν και η χρησιμοποίηση τσιτάντων είναι κατακρι-
τέα, νομίζω πως στην περίπτωση αυτή θα ήταν περιττό
να ειπωθούν τα λόγια αυτή διαφορετικά ή επεξεργα-
σμένα μια και ο Λένιν είναι απεριόριστα κατατοπι-
στικός και μιλώντας για την κατοχύρωση της διαφω-
νίας και για το ρόλο των μελών. "Πάλη ανοιχτή για
να οδηγηθούμε στη σταθερή ενότητα πιο γρήγορα"
λοιπόν, μάτια ανοιχτά, κριτική παρέμβαση της βάσης
στον εαυτό της και στα στελέχη της, έτσι, ενότητα
στη δράση με βάση τον δημοκρατικό συγκεντρωτισμό
και τέλος δικαίωμα να αντιπαρατεθούν οι απόψεις α-
νοιχτά.

Αυτή είναι και η απάντησή μας στις μύριες κατη-
γορίες, στις αξιοθρήνιτες καταγγελίες, στον εκτοπισμό,
την καθάρωση και τη διαγραφή ενός μεγάλου διεπτό-
μενου και συνεπώς υγιούς κομματιού της οργάνωσής μας

Δεν είναι η εμμονή των διαφωνούντων στην ιδεολο-
γική καθαρότητα, ούτε κανένας υπερεπαναστατικός ανό-
ητος ζήλος. Δεν είναι το πρόβλημά μας τελικά εννοιολο-
γικό αλλά ουσιαστικό.

Δε θέλουμε να παρστήσουμε και δεν είμαστε, η
φωτισμένη διάνοηση· απαιτούμε μονάχα από εκείνους

που μας βάφτισαν "δογματικούς", πραγματικά πολιτικά επιχειρήματα, στοιχειώδη γνώση και επαφή με την ιδεολογική κληρονομιά μας προκειμένου να πλησιάσουμε και να φτάσουμε το στόχο (αν βέβαια κι αυτόν τον θυμούνται καμιά φορά).

Πιστεύουμε πως η Κομ. νεολαία έχει λόγους ύπαρξης σαν τέτοια και όχι σαν "κόμμα νεολαίας" ή ένωση ομάδων με αθλητικό -πολιτιστικό περιεχόμενο και παρεμβάσεις, που απλά και συνετά θα υλοποιεί, θα αφισκολλά, ή θα μοιράζει προκηρύξεις.

Έχει άποψη, την πρόβαλλε και θα συνεχίσει να το επιδιώκει παρ'όλες τις ποινές και τις συνέπειες. Στερείται "γεροντίστικων αντιλήψεων" και αυτό το δείχνουν τα δεδομένα: συγκεντρώνει ένα ποσοστό στη νεολαία, της τάξης του 20% το λιγότερο σε αντίθεση με το κόμμα (αυτό είναι αποτέλεσμα των κομματικών μετρήσεων, όχι κανενός άλλου).

Το πρόβλημα όμως που προκύπτει, δεν είναι καινούριο για μας. Θέλame και θέλουμε να διαμορφώσουμε αριστερή πολιτική. Στη βάση της ενότητας-κανείς δεν το αρνείται-όχι όμως και της συγκάλυψης ή της παραγραφής των διαφωνιών. Θέλουμε να οπλίσουμε και ^{οχι} να αποπλίσουμε την αριστερά. Δεν "πισωγυρίσαμε τους προοδευτικούς στόχους" του Συνασπισμού-ποιός κουφός άκουσε για τέτοιους στόχους, ποιος τυφλός είδε να υλοποιείται τέτοια πολιτική, στο σύνολό της; Εμείς ούτε κωφεύαμε ούτε εθελοτυφλούσαμε. Κι όμως, δεν τους αντιληφθήκαμε.

Απ'την άλλη μεριά, με τι επιχειρήματα μπορούν να μας κατηγορήσουν ότι έχουμε καταλυθεί από ρεβανσιστικές ή αριβίστικες διαθέσεις;

Ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου ήταν αυτός που απομακρύνθηκε από τη βάση, που από-

κόπηκε με την πρακτική του από τους πραγματικούς στόχους, παραιτήθηκε από τη διεκδίκηση της πριστερής, διεξόδου, όχι η ΚΝΕ.

Τέλος, οι σύντροφοί μας του Συνασπισμού ως αναρωτηθούν για την "κομματικότητα" τους αν αιόμα θυμούνται γιατί αυτό το κόμμα δημιουργήθηκε και δε "φύτρωσε" ξαφνικά, για ποιά σκοπό υπάρχει σήμερα και όχι το αιρετό και παράνομα καθιρεμένο Κεντρικό Συμβούλιο.

Παμνήσθη! Απὸ γῆρας δὲν ξαγγραφίζονται τὰ ὄνειρα,
δὲν διακρίνεται ἡ σφιδαία.
Παμνήσθη! Δὲν βλάπτει τοῦ το κόκκινου δῆλαιο νὰ δραμελεύσει;

3.

Δεν κάναμε το περίφημο Φεστιβάλ της Λπουδάζουσας στη Θεσ/νίκη για να παρουσιάσουμε τους αδικημένους επαναστάτες, αλλά γιατί έχουμε άποψη και όσο κι αν κάποιος προσπάθησαν να εκχυδαίσουν ή να εκμεταλευτούν το γεγονός, πετύχαμε το σκοπό μας: γίνθηκε πόλος έλξης της νεολαίας (πάνω από 10.000 άτομα πέρασαν απ' αυτό στη διάρκεια των τριών ημερών), άξονας στις συζητήσεις, κάλεσθαι και μήνυμα για τον προοδευτικό κόσμο, για τη νεολαία, για το λαό της πόλης, για εκείνους που αναζητούν τη ριζοσπαστική λύση, την αριστερή προοπτική, που κλείνουν την πόρτα στην ενσωμάτωση και τη συνάντηση.

Κι ας το 'χουμε καθαρό στο νου τους και τούτο αυτοί που πειθάρχησαν στην απόφαση της Κ.Ε. του ΚΚΕ εκείνες τις μέρες και καταδίκασαν την ενέργειά μας και το εκλεγμένο από το 4ο Συνέδρειο της ΚΝΕ Κεντρικό Συμβούλιο.

Η πειθαρχία είναι από τις σοβαρότερες αρετές του κομμουνιστή. Αλλά η ταύτισή της με την έλλειψη της γνώμης έρχεται να δικαιολογήσει την περισπούδαστη κενολογία, να σπείρει αυταπάτες "της μιας νύχτας", να γεννεί τροχοπέδη και για το μέλλον της Αριστεράς και για το κίνημα.

Μια που τώρα πιά ξεκαθαρήσαμε τι μας χωρίζει, δεν είναι παράτολμο, ούτε σφώς ενέργεια επαναπροσδιορισμού των σχέσεών μας, να τονιστεί, πως: "Απαθεύετε σύντροφοι. Δεν είναι το Φεστιβάλ ή το Κ.Σ. ή "τα παιδιά του Γράφα", ο εχθρός σας". Αναζητήστε τους στο Πανεπιστήμιο που χωλώνει, στην εξάρτηση, στις βόσεις, στην ΕΟΚ, στην καταπίεση ανθρώπου από άνθρωπο, στη δολοφονία του Μιχάλη Καλτέτζα.

Καθορίστε τον με σαφήνεια και βαθιά κριτική και βάλτε στόχους. Όχι με τη λογική του "μη χείρονος" αλλά στη βάση των υπαρκτών και μεγάλων προβλημάτων,

στην αντιμετώπισή τους έχει τις ρίζες της η "διαφωνία" μας με τους υπέρμαχους του "καινούριου", και όχι σε προσωπικά πάθη και τις συνακόλουθες έντριγκες.

Άλλωστε, αυτό που μας λείπει δεν είναι σίγουρα μια επιφανειακή αλλαγή που το νέο στοιχείο της δεν είναι τίποτε περισσότερο από την μετακίνηση μεταξύ των δύο πόλων του δικομματισμού, ο οποίος σίγουρα άλλαξε κι αυτός, μα προς το χειρότερο.

Με σεβασμό στις αναζητήσεις και τις προσδοκίες του λαού και του τόπου ας φτιάξουμε μέτωπα ενάντια

σ'όλες τις συντηρητικές αντιλαϊκές επιλογές. Μέσα στην καθημερινή ενωτική πολιτική πράξη θα μπορέσουν οι αντιθέσεις, τα προβλήματα, οι στόχοι της Αριστεράς να βρουν και την έκφρασή τους.

Κάτω από τη "σημαία" των κινημάτων, μέσα από τους κοινούς αγώνες, μέσα από την πάλη στην ίδια πορεία θα συναντηθούμε "πιστοί" και "αριστεριστές", ανένταχτοι, μη-βολεμένοι, άνθρωποι με ανισυχίες και όνειρα. Όχι ασφαλώς, για να μετρήσουμε τις δυνάμεις μας, αλλά γιατί δεν είναι πια καιρός για πλασματικές ανούσιες συμφωνίες των κορυφών, ούτε και για να σπεύρουμε την αναποτελεσματικότητα και τη χρεωκοπία των αγώνων.

Και βέβαια γιατί ο χρόνος είναι πολέμιος, και όχι σύμμαχός μας. Ποιός θα μπορούσε να συγχωρέσει με την ίδια "κατανόηση" στην Αριστερά και άλλα λάθη; Ποιός θα την χειροκροτούσε βλέποντάς την πνιγμένη μέσα απ' τις γρίλιες; Να παρακολουθεί την πορεία να περνά κι αυτή να στέκεται στο πεζοδρόμιο ή στην καλύτερη περίπτωση, να είναι η ουρά της; Ποιός άραγε;

Όσοι δε θέλουν αυτό το ρόλο, ας σκεφτούν σοβαρότερα τις επιλογές τους.

Ατ' αβόλαζη εηήλαη, όηη γου να νοβλαγγεί το "παρς",
μιας "υπαρξης ζωντανής", αλλα γου να γαρμιας
να είσαι ζωντανός

Ατέρμονες "αλυσιδωτές συγκρούσεις" λοιπόν μέ-
σα στις διαδικασίες ενός μαζικού-δυναμικού-ανατρε-
πτικού κινήματος ενάντια σ'όλες τις μορφές και τις
εκφάνσεις της συντήρησης, χέρι-χέρι με την εμπειρία
μας και καθορισμένη τακτική και στρατηγική, σαφή
στόχο και άρα επιλέγωντας συμμάχους-συνγωνιστές.

Κάπου εδώ όμως χτυπάει το καμπανάκι που δηλώ-
νει: πρόβλημα.

-Αν υπήρχε και φωτεινό σημάδι, θά'ταν άραγε... κόκ-
κινο;-

Θυμάσαι ην βαρύνωνες εκεί, εἴην ἐφορία;
 καὶ διαβαῖες καὶ ἄλλο καὶ ἀρχαία τραγωδία;
 Τῶρα κοκορεύεσαι ἐγὼν ὅτι ἐξώδη καὶ ἱλίας
 ὅτι ἠόησθ' ὅτι εἰς τὸ ναυαγοσωθῆναι."

4.

"Αν πρέπει νὰ γίνουν ενώσεις(...), αὐτὸ σημαίνει πὼς θὰ γίνουν συμφωνίες γιὰ πρακτικοὺς σκοποὺς τοῦ κινήματος καὶ ὄχι παζάρεμα πάνω σε ἀρχές, ὄχι παραχωρήσεις σε ζητήματα θεωρίας".

Αὐτὸς ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς βρασιλικότερους προβληματισμοὺς ποὺ ἔβαζε ὁ Κ. Μάρξ στο "Πρόγραμμα τῆς Γκὸττε" πολλὰ χρόνια πρὶν καὶ βέβαια θὰ δῆλωνε προχειρότητα καὶ ἀπολυτότητα, τόσο το νὰ ἀνακηρύξαμε τούτα τὰ λόγια σὰν ἀπλοῦνὰ σχήματα ἢ συνθήματα, ὅσο καὶ νὰ τὰ θεωρούσαμε ξεπερασμένα. Ἐξάλλου, εἶναι φανερό ὅτι ὄχι μόνον δὲν ικανοποιεῖ, ἀλλὰ καὶ δε βοηθᾷ νὰ στηριζόμαστε παροπλισμένοι πρὶν ἀπὸ τις ἐκτιμήσεις τῶν θεωρητικῶν μας, μὴ καὶ οἱ ἀπαιτήσεις τοῦ κόσμου εἶναι μεγάλες ὅσο καὶ διαφορετικές. Συγκεντρώνουμε λοιπὸν, τὴν προσοχή μας στὴν ἀνάπτυξη τῆς θεωρίας ὡς ἐρμηνείας τοῦ παρόντος, ὁδηγητὴ στοὺς ἀγῶνες ποὺ θὰ ῥθουν, ἐξηγοῦμε τις πιττες τις διαφθοράς, τῆς σήψης, τῆς ἐκμετάλλευσης, τοῦ κατευνασμοῦ τοῦ λαϊκοῦ κινήματος καὶ δημιουργοῦμε τις συνθήκες ἐκεῖνες ποὺ θὰ κερδίσουν καὶ θὰ "δέσουν" τὴν ἐργατικὴ τάξη καὶ τὰ ευρύτερα λαϊκὰ στρώματα.

Πρὶν περάσουμε ὅμως στο κύριο θέμα, εἶναι σκόπιμο νομίζω νὰ ἀνοίχτε μὴ παρένθεση, γιὰ τὴν ἀποδοχή ἢ ἀπόρριψη συνολικῶς τοῦ μαρξισμοῦ, σὰν "ιδεολογία ξεπερασμένη".

Εἶναι γνωστὰ σε ὅλους τὰ δεδομένα στὶς χώρες τοῦ ἀνατολικοῦ μπλοκ, οἱ ἀναταραχές στὴν Πολωνία,

στην Ουγγαρία, στις Δοβ. Δημοκρατίες, οι καινοτομίες στη Δοβ. Ένωση, οι καρατομήσεις της Κίνας.

Ας μη πέσουμε όμως, σε άλλα πονηρά, αδιέξοδα μονοπάτια: "πάμε για άλλες θεωρίες... πιδ... σύγχρονες;"; Το πρόβλημα με το σοσιαλισμό δεν είναι ανεξάρτητο, νομοτελειωκό. Το πρόβλημα υπήρξε και θα συνεχίσει να υπάρχει όσο δεν κάνουμε προσπάθειες να κατανοήσουμε να αναλύσουμε δυναμικά και δίνοντας προοπτικά το κοινωνικό-πολιτικό δεδομένο, όσο δεν προσπαθούμε να βαθύνουμε τη μελέτη και άρα να βρούμε τους άξονες για τη χάραξη της πορείας.

Βέβαια, κανείς δε θα μας δώσει έτοιμες απαντήσεις. Άλλωστε, ο μαρξισμός δεν είναι η "συνταγή" για τον επί γης παράδεισο. Δεν του χρειάζεται να "ανανεωθεί και να μετασχηματιστεί έτσι σε ακίνδυνο αντίπαλο, αποδεκτό και στην άρχουσα τάξη και στο παιχνιδι της. Έχει ανάγκη όμως να πλουτιστεί από τις κοινωνικές εμπειρίες, την τεχνολογία, την επιστήμη με βάση τις συγκεκριμένες αρχές που όχι μόνο δε διαφεύσθηκαν αλλά ενισχύθηκαν σημαντικά. Αρκεί κανείς να ξανακοιτάξει το μαρξιστικό-διαλεκτικό τρόπο μελέτης και τα λεγόμενα για τις κοινωνικές αντιθέσεις την επιβολή και ανάπτυξή τους, όπως και μια σειρά από άλλες παρατηρήσεις που δεν υπάρχει δυνατότητα να αναφερθούν εδώ.

Εκάθωρο όμως νά 'ναι πως η αναδόμηση, το αν θα πετύχουμε να πείσουμε τον κόσμο γι αυτά, θα εξαρτηνεί από κατά πόσο τα εκατομύρια των σοβιετικών, των Κινέζων και των άλλων πολιτών θα μπουν στη μάχη για την αποκατάσταση της εξουσίας της εργατικής τάξης, το τσάκισμα της κρατικής βίας, της γραφειοκρατίας απ' το κατά πόσο, θα κάνουν "πολλά βήματα προς και όχι αλλα, πλεον, πίσω".

"Σιγά-σιγά από ελεύθεροι άνθρωποι, μεταρρυθμιζάν
μέσα στο 7ο σύμφωνο ηειδαρχία-κόμμα.
σε ιδιόμορφα θρησκευόμενα άτομα.
Θεός μας: 7ο κόμμα. Θρησκεία μας: η ηειδαρχία..."

αλείνοντας την παρένθεση ας ρίξουμε και πάλι
μια ματιά στις επεξεργασίες του Λένιν σχετικά με
τους συνδυασμούς και τις συμμαχίες και πιο συγκεκρι-
μενικά, ας δούμε την "άλλη" άποψη για το θέμα αυτό:
"Οι συμφωνίες χρειάζονται. Όμως η ουσία τους δε
βρίσκεται στους διατυπωμένους στο χαρτί όρους, ούτε
στις συμμαχίες για το μέλλον, δε βρίσκεται στις προ-
σδοκίες μας από την αστική τάξη, αλλά, στην πραγμα-
τική συμμετοχή στην πάλη."

Βοηθούμε όχι γιατί προοδεύουμε την εκτέλεση των
όρων, αλλά γιατί επωφελούμαστε από την ευνοϊκή στιγμή
μή για να χτυπήσουμε τον "εχθρό". Δεν μπορούμε να
κάνουμε καμιά συμφωνία χωρίς όρους, γιατί ο όρος
μας είναι η πραγματική συμμετοχή στην πάλη."

Η κοινωνική συμμαχία είναι η κινητήρια δύναμη
κάθε κοινωνικής αλλαγής, της ίδιας της οικοδόμησης
και ανάπτυξης του σοσιαλισμού. Έχει επομένως, στρα-
τηγική σημασία. Στο βαθμό που κατακτιέται, είναι στα-
θερότερη και αποτελεσματικότερη από κάθε πολιτική
συνεργασία, όχι σ' αντιπαράθεση μ' αυτήν, αλλά για να
εξασφαλίζει την προώθηση και των πολιτικών συνερ-
γσιών.

Το ίδιο το ΔΚΕ στο 12^ο Συνέδριό του υπογράμιζε
ότι "δεν πρέπει να διαμορφώνεται ένα κλίμα αναμο-
νής εξελίξεων στις κορυφές αλλά ο προοδευτικός, αρι-
στερός κόσμος να συσπειρώνεται με την παρέμβαση των
κομμουνιστών" στους φοιτητικούς χώρους, στους χώρους
δουλειάς, παντού. Ταυτόχρονα, πρέπει να διευκολύνεται
κάθε αυθόρμητη κοινωνική συμμαχία, να δημιουργούνται

όργανα πόλης. Σ'ινεπώς, σα φυσική εξέλιξη πρέπει να ανδρωθεί και η απάτηση του κόσμου αυτού για συγκρότηση πολιτικού φορέα.

Παρόλα αυτά όμως, η "απόλυτη καθαρότητα", η σαφήνεια στις σχέσεις των κομμάτων είναι απαραίτητος δόρος για μια πετυχημένη σύγκλιση ανάμεσα στους άμεσα δημοκρατικούς σκοπούς και τους δικούς μας τελικούς σκοπούς: "σοσιαλιστική επανάσταση" είχε προσθέσει ο Λένιν.

"... Να δω τους ησυχίες πρόλαβα, εμω.
Στο υψόγειο νησί τους, ταξίδεμα ως εδώ.
Με μια κρυφή, εκ γενεής αιμορραγία.
Ερμάδα, ήλωσα τρυφή στη γεωγραφία,
Ερμάδα, ομηόρεδο και αηροκία" 6

Το τι έγινε στη πραγματικότητα, όλοι το γνωρίζουμε. Ξεκινώντας από το πόρισμα ΚΚΕ-ΕΑΡ και το Πρόγραμμα του Συνασπισμού, εντοπιζόταν ένα σοβαρό πισωγύρισμα, μια εγκατάλειψη σε ζητήματα αρχών. Ενδεικτικά θα μπορούσαν να αναφερθούν το πρόβλημα της εθνικής ανεξαρτησίας, της εθνικής οικονομικής ανάπτυξης, του κοινωνικού μετασχηματισμού, τα οποία περιθωριοποιήθηκαν. Αλλά και μετεκλογικά ο συνασπισμός έπαιξε το παιχνίδι των δύο "μεγάλων", με γνώμονα την "κάθαρση", προβάλλοντας έτσι το πολιτικό πρόβλημα του τύπου μονοδιάστατα. Ταυτόχρονα η τυμπανοκρουσία για τα κατορθώματα της Κυβέρνησης Τζανετάκη σκόρπιζαν απλόχερα φούμαρα για την άρση των συνεπειών του εμφυλίου, την αύξηση της ΑΤΑ, το κάψιμο των φακέλων κλπ "κορόνες".

-Ποιος άραγε πίστεψε ποτέ πως έστω αυτές ήταν.. "μεταξωτές"; Οι εργαζόμενοι πάντως όχι και αυτό φάνηκε σε τούτες τις εκλογές.

"Ενλαχθήκαμε ε' όλο το εύδημα ιδεών και αξιών
της αρχουσας τάξης και μιλάμε για τα δικαιώματα
του ηρωελαριάτου, να νά τον το γελευαίο
προσρριμδικό εωμαγείο...
κι εμείς χειρόηροδύμε την αναήρυξη.

7.

Ταυτόχρονα, σύσσωμος ο κομματικός μηχανισμός
είχε βάλθει να εξοντώσει τους "διαφωνούντες", αντι
να ενδιαφερθεί, έστω λίγο, σοβαρά για τα "εν οίκω".

Έτσι φτάσαμε να έχουμε οργανώσεις διαλυμένες,
να στέλνουμε τους συντρόφους μας στα σπίτια τους να
"κοιμηθούν ήσυχοι". Παράλληλα δε, αναρωτιόντουσαν ό-
λοι για τις αιτίες ανυπαρξίας ή ανυμφοριάς του κι-
νήματος.

Μα πώς θα βγάλεις στον κόσμο στο πεζοδρόμιο, ό-
ταν αντί για διεκδικήσεις και μέτωπα του φορτώνεις
στους ώμους τις ευθύνες για τη συνεχιζόμενη λιτότη-
τα και του λες "κάνε κουράγιο, ως είμαστε πραγματι-
στές". Αλλά και όταν αυτός σε εμπιστεύεται και μάλι-
στα για δεύτερη φορά, αντι να σοβρευτείς και να
προσπαθήσεις να επανορθώσεις, τρέχεις να προλάβεις
να συναντήσεις με "συνέπεια", με "ήθος" και με "οι-
κουμενική αυταπάρνηση περισσή";

"Η ηρωικία είναι μεγάλη, κι αν' το ηρόωπό σου
καλὶ ἐπεί εὐδοί. ἔῃον ἀμύνο του εὐνιρόφου,
ἔῃον ἀμύνο αὐτοῦ του ἴσθου για ζωή.
ἔῃον παιδιά...
Ἡ εὐκέντρωση ἀνάγει κι ὅλα εἶναι εὐνιδηγία "
 8.

Νομίζω πως πλέον δεν ωφελεί να σταθούμε στο πλάνι μιας τέτοιας πολιτικής. Αν θέλουμε να μιλήσουμε για ορθή τακτική και στρατηγική σίγουρα δε θα εγκλωβιστούμε στο δίλλημα του δικομματισμού.

Αυτό που ζητάμε είναι πολύ διαφορετικό: με ποια πολιτική θα υλοποιηθούν τα άμεσα αιτήματα των εργαζομένων; Πώς θα δυναμώσει η ταξική συνείδησή τους, πώς θα δεθεί το σήμερα με την επαναστατική προοπτική;

Η στενή πραγματιστική αντίληψη του βλέποντας και κάνοντας είναι στην ουσία αυτό-υποταγή στα σχέδια της άρχουσας τάξης, οπορτουνισμός, πολιτικός πρακτικισμός και να τό 'χουμε ξεκάθαρο, οδηγεί σε αδιέξοδο.

Η προδοκία της Ενωμένης Αριστεράς για τον προοδευτικό κόσμο δεν έχει σχέση με τέτοια κλέφτια. Διαφορετικά την οραματιζόμαστε -τουλάχιστον "εμείς" Δε στηρίζεται στις συμφωνίες της κορυφής, βασίζεται στη σκληρή δουλειά όλων μας, στις ανυποχώρητες διεκδικήσεις ενός κινήματος ζωντανού και ριζοσπαστικού με στόχους βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους.

Και ασφαλώς έχοντας πάντα στο νου τον τελικό μας στόχο: ρήξη με το υπάρχον σύστημα, ενσωμάτωση κι άλλων κοινωνικών δυνάμεων που θα δίνουν τη μάχη τους καθημερινά, στην κατεύθυνση της υλοποίησης επαναστατικών αλλαγών και της οικοδόμησης του σοσιαλισμού.

Όσοι δε θέλουν να νιώσουν τους λόγους της αμφισβήτησης, όσοι κλείνουν τα μάτια μπροστά στο Ρεύμα που δημιουργούμε μ' αυτά τα χαρακτηριστικά, ως προσέξουν κι ως προνοήσουν να προμηθευτούν. Έγκαιρα... Ένα "σωσίβιό", τους.

"Ιο Ρεύμα θεριεύει..."

Δεν είναι μακριά η μέρα, που θα γενεί Ποτάμι".

Την ευθύνη για όσα γράφτηκαν έχει η
Νάντια-Ειρήνη Χαγιαλά

Οι πηγές ήταν: Β.Ι. Λένιν

Τόμοι: 8, 14, 9, 2, 6, 12, 41

Ρήξη ή ενσωμάτωση: Εωτ. Μπιτσάκης

Ο Συνασπισμός της Αριστεράς: Ν. Κοτζιά

Ζητήματα Τακτικής και Στρατηγικής:

Δ. Σαρλή

Περιοδικό ΠΡΙΝ

Τεύχη: Μαΐου, Ιουνίου, Ιουλίου 1989

"Οδηγητής της Νεολαίας"

Θέσεις του 12ου Συνεδρίου του ΚΚΕ

1. Δ. Σαρβόρητος: "μην περιμένετε αβυσσάκια,"
2. Γ. Μίσιος: "χαμογέλα ρε... τι σου ζητάνε;"
3. Γ. Μάνου: "χαμήλωσε"
4. Δ. Σαρβόρητος: "ροζιλευτής."
5. Γ. Μίσιος: "χαμογέλα ρε... τι σου ζητάνε;"
6. Δ. Σαρβόρητος: "γεννήθηκες έτη διαμονής;"
7. Γ. Μίσιος: "χαμογέλα ρε... τι σου ζητάνε;"
8. Δ. Σαρβόρητος: "η συμμετέχουσα ως ΕΡΕΕ"

Ο Γιώργης Ομορομούσης μιζήσε στο Κ.Α. της Φιλοσοφίας το φθινόπωρο του '89 δυο μέρες πριν τη δίκη του. Θα διαμαρτυρηθεί για κατοχή και χρήση χαβίς και για ότι άλλο συναφές, διάδοση, αποτροπή σε χρήση και τα υψόζοντα, όπως και για το ότι έκανε δημόσια κατά του μεγάλου φοβικού του εφηνικού σφινδερμού κάνει κρυδιά για το φόβο της αστυνομίας, της ρουγανίας, και του εγχευμένου όπως καπνίζανε στα καμινέδια των σχολείων και τους(τες) κυνηγάγε ο γυμνασιάρχης.

Ο Γ. Ομορομούσης καταδικάστηκε εντός των όρων να παραμυθωθεί "επιμαρτυρικά" βιβλιάρια κατά των ναρκωτικών, ω! της γελοιότητας! Για να ευφυνίσετε με την αιφνίδια ανιδροσύνη μου διαβάστε το βιβλίο του "Νάρκωση και Αξέφρακτη". Όπως ο γυμνασιάρχης τους έκανε κήρυγμα ότι το τσίχαρο βλάπτει κι ως καπνίζανε οι υψόζοντες καθηγητές κι ίσως κι αυτός ο ίδιος, ο Γ. Ομορομούσης χωρίς ενδοιασμούς και περιγράσεις δηλώνει ότι το χαβίς δεν προκαλεί βιοφορική, φαρμακοφορική, εωμολική εξάρτηση. Αντίθετα η κωρία καζιόση μεσουργορμού της ΠΑΣΕΝ (του Συναριστικού) δηλώνει απουσία της κυρίας Φατούρου ότι εύμματα με τις διενδίες έρευνες το τσίχαρο δεν είναι τόσο βλαβερό όσο τα "ναρκωτικά", (και το χαβίς) και δεν αναπτύσσει εξαρτήσεις. Η καβέλα με τις δηλώσεις της υψόρχει επί διάθεση σιουδηώστε.

Επειδή λοιπόν στο "μπαμπαουνιό" της βλαυίας μουγέται και γιμνώνεται η φορμική χρειάζεται και μανέρας Ομορομούσης για να μας προγγυάει όχι απ' τους βλαυές εφέν, όχι απ' τον εαυτό μας και την εφένδερια του, αλλά απ' τους αμύστες που δεν δέχουν να διαχωριστούν τα ναρκωτικά σε ευφύρα και μαζαμά κατά τη φαρμακοφορική τους δράση αλλά τα διαχωρίζουν νομιμοποιώντας το αψιμόζ και το τσίχαρο. Κι ως μετρήσουν αυτοί τα δύματα των νόμιμων και των απαράνομων κι ύστερα να δούμε ποιος ουγίες σωτύνουν και ποιος όχι.

Κι αν σωτύνει περισσότερο η ουγία ή η αμάρδια. Για να μη μιζήσουμε για αμάρδια.

ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΦΟΒΟΣ

Πρώτα θέλω να σας ευχαριστήσω για την παρουσία σας εδώ. Είναι για μένα πραγματικά συγκινητικό να διαπιστώνω ότι μια κίνηση που έγινε μ' ένα ιδεολογικό περιεχόμενο δεν έπεσε στο κενό αλλά πραγματικά, ακόμα και δυο χρόνια μετά, μπορεί να έχει μια απήχηση και μια ανταπόκριση.

Όπως ξέρετε, μια φορά στις 11 του Μάρτη φωνάξαμε εγώ και η "Επιτροπή σωστής ενημέρωσης & αντιμετώπισης των ναρκωτικών" τους δημοσιογράφους να τους κάνουν μια ανακοίνωση πάνω στο τότε ψηφιζόμενο νομοσχέδιο και σήμερα νόμο για τα ναρκωτικά. Τους διαβάσαμε, τους διάβασα ένα κείμενο με τίτλο "Διακήρυξη κατά της ηρωίνης & της νάρκωσης" που περιείχε στοιχεία, κύρια από την ΕΟΚ, πολιτικά, ιατρικά, κοινωνικά & οικονομικά και τα οποία συνέτριβαν ιδεολογικά & πρακτικά το νομοσχέδιο & το σκεπτικό του μ' αυτό πήγαμε το νομοσχέδιο για ψήφιση. Και ακριβώς στα πλαίσια ενός εντυπωσιακού τρόπου πρόκλησης της προσοχής έγινε αυτό που λέμε "συμβολική χρήση κάνναβης". Ένα τριφύλλο με φούντα δηλαδή όπως ειπώθηκε πιο αναλυτικά. Είναι περιττό να σας πω ότι δε δημοσιεύτηκε κανένα από τα στοιχεία τα

οποία δόθηκαν και που γι' αυτά έγινε η πράξη, παρά μονάχα η φωτογραφία κάποιου να...εμένα δηλαδή...να καπνίζει χασές όπως λένε. Και αυτό που επικράτησε, και γιατί αυτό θέλαν να δώσουν στον κόσμο, ήταν ότι βγήκε ένας γιατρός & ζητεί να λευθερωθεί το χάσισι και να κυκλοφορούν τα ναρκωτικά ελεύθερα, κι άλλα τέτοια. Στην πραγματικότητα το αίτημα να αφεθεί η κάνναβη μέχρι κάποια ποσότητα ελεύθερη, η χρήση της να μην είναι ποινικοποιημένη, & επιπλέον να υπάρχει ελεύθερη καλλιέργεια για προσωπική χρήση ώστε να μην υπάρχει και εμπόριο καν, που ειδικά στην Ελλάδα δε χρειάζεται να υπάρχει εμπόριο. Αυτό ήταν ένα & είναι ένα από τα αιτήματα, το οποίο αν εφαρμοζόταν από μόνο του χωρίς να εφαρμοστούν τα άλλα δε νομίζουμε ότι θα είχε το τελικό αποτέλεσμα που επιδιώκουμε με το μπλοκ των αιτημάτων που έχουμε.

Θα ήθελα λοιπόν, η δική μου παρουσία εδώ να είναι, να έχει το χαρακτήρα ανάλυσης αυτών των συγκεκριμένων αιτημάτων που έωσα μέσα απ' αυτή την ανάλυση να μαρέσουμε να καθύσουμε το θέμα της λεγόμενης χημικής νάρκωσης & των διαστάσεων που έχει πολιτικά,

που θα τ' αναπτύξει ο Κλεάνθης.

Ζητάμε αποποινικοποίηση της χρήσης όλων των ψυχοτρόπων ουσιών, στα πλαίσια μιας βασικής ιδεολογικής αρχής, την οποία τη θεωρούμε και αξίωμα για την εθρυσμένη λειτουργία της κοινωνίας, που είναι το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης του κάθε πολίτη στο βαθμό φυσικά που δεν κάνει ζημιά στους άλλους. Και το αρχικό δικαίωμα της αυτοδιάθεσης είναι το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης της συνείδησης & αλλιώς του κεφαλιού που καθέννας έχει. Γιατί πολύ απλά, άμα δεν έχουμε το δικαίωμα να φτιάξουμε το κεφάλι μας όπως θέλουμε, στο βαθμό είπαμε που δεν κάνει κακό σε άλλον, τότε δεν έχουμε δικαίωμα για τίποτε άλλο. Στο βαθμό που δεν μπορούμε δηλαδή να αυτοδιαχειριστούμε τον ίδιο μας τον εαυτό, για ποια αυτοδιαχείριση κοινωνική, εργασιακή ή άλλης μορφής μπορούμε να μιλήσουμε;...

Έτσι λοιπόν, στα πλαίσια αιώμα & του άστοχου φιλελευθερισμού, το δικαίωμα του πολίτη να φτιάχνει τον εαυτό του όπως θέλει, αιώμα & να αυτοπροσβάλλεται, είναι αναφαίρετα. Και λέμε για παράδειγμα αυτούς που αποπειρώνται να αυτο-

κτονήσουν: εε... όταν φυσικά αποτύχει η απόπειρα δεν τους πηγαίνουμε στη φυλακή, γιατί αν συνέβαινε κάτι τέτοιο, όπως καταλαβαίνουμε, δε θα υπήρχε αποτυχημένη απόπειρα πλέον αυτοκτονίας. Πολύ περισσότερο στη χρήση κάποιων ουσιών που κάνουν μια κάποια ενδεχόμενη βλάβη στην υγεία, όταν δεν υπάρχουν οι συγκεκριμένες σημερινές συνθήκες, όπως είναι η ηρωίνη, & θα σας πω στη συνέχεια, όταν λοιπόν αυτή η... το δικαίωμα της χρήσης μιας ουσίας δεν υπάρχει, τότε δημιουργούνται μια σειρά αποτελέσματα τα οποία είναι τα εξής:

Πρωταρχικά, γίνονται εν δυνάμει εγκληματίες όλοι οι χρήστες.

Δεύτερον, που ίσως είναι σπουδαιότερο, η παρανομία, η απαγόρευση, δρα ελκυστικά, δρα ελκυστικά, για ένα μεγάλο αριθμό νέων ανθρώπων, και ιδιαίτερα αυτών που έχουν μια κόντρα με την πατρική & την κρατική εξουσία: ό,τι απαγορεύεται δημιουργεί την περιέργεια & την έλξη. Γιατί είναι παλιά η ιστορία με τον απαγορευμένο καρπό. Ό,τι λοιπόν απαγορεύεται αφήνει να εννοηθεί ότι κρύβει κρυφούς παραδείσους. Έτσι λοιπόν τραβιούνται προς το απαγορευμένο όλο & περισσότεροι νέοι.

Ζητάμε λοιπόν αποποινικοποίηση χρήση όλων των ψυχοτρόπων, ώστε να σταματήσει η εγκληματοποίηση ενός μεγάλου αριθμού ανθρώπων, και να

σταματήσει ακόμα & η πρόκληση, η διαφήμιση δηλαδή αυτών των ουσιών που απαγορεύονται.

Δεύτερον: Ζητάμε να διαχωριστούν οι ουσιές. Να διαχωριστούν οι ουσιές σημαίνει αυτές που δεν είναι ναρκωτικές, όπως η κάνναβη, αυτές δηλαδή που είναι... η χρήση τους είναι λιγότερο επικίνδυνη από τη χρήση του αλκοόλ & του καπνού, η κάνναβη λοιπόν να μην διώκεται η χρήση της, να μην διώκεται η κατοχή της μέχρι μια ορισμένη ποσότητα & είναι... να είναι αποποινικοποιημένη η καλλιέργεια για προσωπική χρήση. Αυτό, μπορεί να μας βοηθήσει να καταλάβουμε, γιατί μιλάμε για αποποινικοποίηση της καλλιέργειας. Η Ελλάδα ειδικά, όπως & η Ισπανία, από την άλλη άκρη της Μεσογείου, είναι δυο χώρες όπου η κάνναβη έχει μπει από τη... από τους αραβικούς πληθυσμούς, Τουρκία & Άραβες... Τουρκία στην Ελλάδα & Άραβες στην Ισπανία. Έτσι είναι πολύ παλαιά η χρήση, είναι περιττό να αναφέρουμε ότι το 1890 στέλναμε κάπου 18 τόνους χασίς, εξαγωγή κάναμε, στην Αίγυπτο, η οποία ήταν τότε υπό

γαλλική και αγγλική κυριαρχία. Αυτό, παρένθεση κάνω, αυτό είχε σαν αποτέλεσμα οι Γάλλοι στρατιώτες στην Αίγυπτο να μαστουρώνουν με το ελληνικό χασίσι, & να παραμελούν τα καθήκοντά τους απέναντι στους ιθαγενείς. Γι' αυτό & οι πρωταρχικές πιέσεις στην Ελλάδα για απαγόρευση & της εξαγωγής αλλά & καλλιέργειας εδώ, ήταν από τους Γάλλους.

Μιλάμε λοιπόν για αποποινικοποίηση της καλλιέργειας για προσωπική χρήση της κάνναβης, επειδή η Ελλάδα μπορεί να παράγει κάνναβη. Ίσως θα λέγαμε ότι είναι & η τρίτη χώρα στον κόσμο από πλευράς ποιότητας, μετά την Τζαμάικα & την Κостаρίκα.

Μια παρένθεση: σε παγκόσμιο επίπεδο, τη δεκαετία του '60 & '70, έγιναν πάρα πολλές έρευνες, ακριβώς για να αποδειχθεί με κάθε τρόπο ότι η κάνναβη κάνει ζημιά. Όχι μόνο δεν αποκαλύφθηκε κάτι τέτοιο, αλλά αντίθετα θα συνδύιζα τις εργασίες που έγιναν, τις... στην εργασία του καθηγητή Στεφανή του... "Χασίς: μελέτες σε μακροχρόνια χρήση", σε χρόνιους δηλαδή χασίστες, που έγινε στην Ελλάδα. Οι επιστημονικές έρευνες & μελέτες που έγιναν εδώ, συμφωνούν με

τα συμπεράσματα των άλλων ερευνών που έγιναν στη Τζαμάικα, στην Κοσταρίκα, & απέτυχαν να βρουν να υπάρχει κάποια τοξικότητα στο νευρικό σύστημα & στη διανοητική κατάσταση ή κάποια ιατρική επιπλοκή για τους χρόνιους & βαρείς χρήστες κάνναβης. Και οι ιατρικοί κίνδυνοι από τη χρήση μεγάλων δόσεων κάνναβης, δεν είναι μεγαλύτερος, ή έστω και καν ίσος, από την τοξικότητα της χρήσης καπνού. Αυτά γράφονται στην εργασία του προέδρου της "Παιγνίστριας Ψυχιατρικής Εταιρείας" Κώστα Στεφανή, και είναι μια μονάχα από τις εκατοντάδες έρευνες & εργασίες που έχουν γίνει και αποδεικνύουν ολοκάθαρα ότι οι λόγοι για τους οποίους κυνηγάνε την κάνναβη σχετίζονται με πράγματα που δεν έχουν σχέση με την υγεία, αλλά μόνο με την οικονομία.

Και συγκεκριμένα: η κάνναβη είναι ανταγωνιστική με το αλκοόλ. Ε... υπάρχει μια διαφορά αιδμα της κάνναβης με του αλκοόλ: όπου καταναλώνεται δηλαδή κάνναβη, δεν καταναλώνεται τόση ποσότητα αλκοόλ. Πέφτει.

Το αλκοόλ δεν μπορείς να το παράψεις σε μεγάλη ποσότητα, δεν μπορείς να το διακινήσεις, χωρίς

φορολογία, δεν μπορείς δηλαδή να ξεφύγεις από την προσοχή της παραγωγής. Δεν μπορεί να έχεις ένα αμπέλι στο μπαλκόνι σου για παράδειγμα. Μπορείς όμως να έχεις δυο γλάστρες κανναβουριάς, και κατά συνέπεια δεν μπορεί να φορολογηθεί η αγορά της κάνναβης, η κατανάλωση της κάνναβης, η παραγωγή της κάνναβης. Έτσι λοιπόν έχουμε ένα προϋδν ευφορικό, όπως είναι η κάνναβη, που ανταγωνίζεται το αλκοόλ, ρίχνει τις πωλήσεις των αλκοολούχων, & επιπλέον δεν έχει & φορολογικό κέρδος για το κράτος. Θυμίζω ότι στην Αμερική, η μαριχουάνα απαγορεύτηκε το 1937. Δίγα χρόνια, δυο χρόνια τρία μόλις είχε λήξει η ποταπαγόρευση.

Δεύτερος λόγος, ειδικά τα τελευταία χρόνια, είναι ότι κάποιες χώρες όπως η Ισπανία, η Ελλάδα, Λατινοαμερικάνικες χώρες, Κολομβία, Μεξικό κλπ. μπορούν και αραβικές χώρες, μπορούν να έχουν παραγωγή κάνναβης. Η Γερμανία όμως, η Αγγλία, η Σουηδία, τα βόρεια κράτη, τα οποία έχουν εξειδίκευση σε παραγωγή αλκοολούχων, δεν μπορούν να έχουν παραγωγή κάνναβης. Και κατά συνέπεια θα πρέπει να κάνουν εισαγωγές έτσι & αποποινικοποιηθεί η χρήση.

Αυτό μας το λέει η ίδια η έκθεση της ΕΟΚ η οποία έχει τρία επιχειρήματα για να μην... για να μη γίνει ελεύθερη η κάνναβη. Υπέρ της παρανομίας δηλαδή. Ενώ καταλήγει ότι η κάνναβη δεν είναι ναρκωτικό, δεν αποτελεί προθάλαμο για την ηρωίνη, παρά μόνο όταν είναι στην ίδια αγορά, και διάφορα τέτοια λέει: Πλην όμως, παρόλο αυτά, δεν μπορούμε να επιτρέψουμε την κάνναβη να είναι ελεύθερη, γιατί πρώτον, τρία επιχειρήματα: δεν μπορούμε να επιτρέψουμε τις εισαγωγές. Δεύτερον: η κάνναβη διακινείται από εγκληματικές οργανώσεις - πράμα που δεν ισχύει φυσικά, αλλά γίνεται νόμιμη. Και τρίτον: μπορεί να αναμιχθεί με επικίνδυνα φάρμακα, με το P.C.P. για παράδειγμα, και να γίνει θανατηφόρο. Φυσικά εμείς στο τρίτο επιχείρημα απαντάμε ότι μπορεί να αναμιχθεί με ποντικοφάρμακο, δεν υπάρχει πρόβλημα. Το πρώτο όμως επιχείρημα είναι οι εισαγωγές. Πραγματικά, αν σκεφτούμε ότι σήμερα τα κέρδη από τη φορολογία του αλκοόλ φτάνουν σε πολύ υψηλά νοήματα για τα κράτη αυτά. Κι αν σκεφτούμε ότι θα αλλάξει ο συσχετισμός όχι μόνο δε θα παίρνουν από τη φορολογία, αντίθετα θα πληρώνουν για να κάνουν

εισαγωγές, καταλαβαίνουμε την οικονομική ζημιά που έχουν.

Ένας τρίτος λόγος που την κρατάνε παράνομη, & που είναι μέρος ενός γενικότερου, πιο ύπουλου & πρόστυχου σκεπτικού, είναι ότι με την παρανομία προωθεί την πρέζα. Η πρέζα είναι η ηρωίνη δηλαδή, είναι σ' αυτή τη φάση τουλάχιστον, γιατί ίσως τα επόμενα χρόνια αντικατασταθεί από την κοκαΐνη, όπως θα πορευόμαστε στην συνέχεια, είναι ένα κατεξοχήν, η αιχμή αν θέλουμε του δόρατος απέναντι στη νεολαία που αμφισβητεί, που δε βολεύεται, που θέλει να εξεγερθεί, που δεν της γουστάρει η κατάσταση που υπάρχει: οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική, αυτή εδώ η ζωή εν πάση περιπτώσει. Έτσι λοιπόν αυτός πρέπει να εξοντωθούν. Και εξοντώνονται με την ηρωίνη, εξοντώνονται με το κυνηγητό, και ήρα οτιδήποτε μπορεί να βοηθήσει την προώθηση της ηρωίνης γίνεται. Ένα απ' αυτά είναι το να παραμείνει η κάνναβη παράνομη ώστε ειδικά σε χώρες όπως η Ελλάδα να αποτελεί προθάλαμο. Κι αποτελεί προθάλαμο ακριβώς επειδή κινείται στη ίδια αγορά. Είναι γνωστή

τη φράση: "δεν έχει χασί-
σι σήμερα έχει ηρωίνη".
Ε. θα πει ο πιτσιρικάς
όχι τη μια φορά, όχι τη
δεύτερη, ιη τρίτη θα
πει: "δε βαριέσαι, δεν
δοκιμάζουμε;" Ε. βάλου ποι-
νικά πιά αυστηρά αντι-
μετωπίζεται η χρήση κάν-
ναβης και η κατοχή κάν-
ναβης από την χρήση η-
ρωίνης. Γιατί αν σε πιά-
σουν για χρήση ηρωίνης
υποτίθεται ότι θα περι-
μένεις για να κάνεις α-
ποτοξίνωση, άρα μένεις
ελεύθερος. Αν σε πιάσουν
όμως για κάνναβη περνάς
τακτική δικασίμη και
τρως ένα εξάμηνο. Το ο-
ποίο εξάμηνο φυσικά με-
ταφράζεται με λεφτά. Και
για να γλιτώσεις την
προφυλάκιση, σαν εγγύηση
δηλαδή, και κατόπιν σαν
εξαγορά ποινής. Δέχουμε
λοιπόν ότι την κάνναβη
την κρατάνε στην παρα-
νομία για τους τρεις
λόγους που είπαμε. Ο ένας
είναι το αλκοόλ, ο άλλος
είναι οι εισαγωγές και
ο τρίτος είναι η προώθη-
ση της ηρωίνης. Δεν υπάρ-
χει καμιά αμφιβολία, ει-
δάλως, αν υπήρχε, θα έπρε-
πε να σκεφτούμε ότι αυ-
τοί οι άνθρωποι είναι
ηλίθιοι, εαν δεν έχουν
δει αυτούς τους λόγους
από πίσω τους, και είναι
ηλίθιοι γιατί δεν υπάρ-
χει καμιά μα καμιά από-
δειξη ότι μπορεί η κάν-
ναβη να θεωρηθεί ναρκω-
τικό.

Αποτέλεσμα αυτού εί-

ναι ότι φοβούνται, τρέ-
μουν, το δημόσιο διώλο-
γο. Τρέμουν τη δημόσια
αντιπαράθεση. Κανέννας
απ' αυτούς δεν έχει το-
λήσει να συζητήσει
μαζί μας, μαζί μ' αυτούς
που έχουν τις απόψεις
δηλ. τις φιλελεύθερες,
πάνω στο συγκεκριμένο
αντικείμενο.

Ετσι λοιπόν ζητάμε
το διαχωρισμό της κάν-
ναβης, των ουσιών γενι-
κά, την αποποινικοποίη-
ση της καλλιέργειας.
για να σταματήσει να
αποτελεί προδήλικο και
να σταματήσει κατά κά-
ποιο τρόπο, να προωθεί
έμμεσα στην εγκληματι-
κότητα κι αυτή. Ζητάμε
τρίτον, διάθεση της ηρω-
ίνης από νοσοκομεία
ιδρύματα, για επιτόπου
λήψη. Και δη καθαρής
ηρωίνης. Έτσι ώστε να
σταματήσει το κίνητρο
που υπάρχει για την
μαύρη αγορά, να σταμα-
τήσουν οι χρήστες οι
έλδιοι να πουλάνε για
να βγάλουν τη δόση
τους. Γιατί πραγματικά
είναι πολύ κωμικό να
σκεφτεί κάποιος ότι
μπορεί να πηγαίνει σαν
χρήστης στο νοσοκομείο
να παίρνει καθαρή ηρω-
ίνη εκεί, και μετά να
βγαίνει στην πιάντα
να βρεί την κομμένη
και τη νοθευμένη, με
την οποία φυσικά δε
θα παίρνει χιμπάρι
και τίποτε. Δε θα τον
πιάνει, δηλ. θέλουμε να

σπάσει λοιπόν το εμπόριο, γιατί όταν πραγματικά δεν υπάρχει το κίνητρο του κέρδους, τότε πραγματικά θα μειωθεί το εμπόριο και σιγά σιγά θα σταματήσει.

Το πιο σπουδαίο απ' όλα όμως που θα γίνει είναι διατίθεται η ηρωίνη για επιτόπου λήψη στα νοσοκομεία, θα σταματήσει η εγκληματικότητα, η οποία σήμερα είναι πολύ αυξημένη και ανεβάνει συνεχώς, για την εξεύρεση της δόσης. Θα λέγαμε ότι ένα τρίτο και το πιο σημαντικό ίσως αποτέλεσμα, θα ήταν η κατακόρυφη μείωση των θανάτων οι οποίοι σήμερα γίνονται ακριβώς εξαιτίας της μη δυνατότητας ελέγχου της ουσίας. Μαρμαρόσκονη, τάλκ, διάφορες ουσίες χρησιμοποιούν για το κόψιμο. Και θα λέγαμε ότι με τα σημερινά δεδομένα είναι ζήτημα αν ξεπερνάει ένα 4%-5% η καθαρότητα της ηρωίνης που κυκλοφορεί στη πιάτσα. Που σημαίνει ότι όταν πέσει, όπως και πέφτει κατά συγκεκριμένες περιόδους πιο καθαρή ηρωίνη, μ' ένα 15% τότε έχουμε αυτόματα τους θανάτους. Οι θάνατοι είναι δύο ειδών, δηλ. που γίνονται από την ηρωίνη: οι μεν είναι από τις κομμένες ου-

σίες, ενδεχόμενα υπάρχουν και στρυχνίνη μέσα και οι δευτεροί είναι από O.D. (OVERALL DOSE) από υπερβολική δόση, η οποία είναι η ίδια με τη δόση που έπαιρνε προηγουμένως ο χρήστης αλλά πλέον έχει αλλάξει η καθαρότητα. Αν έπαιρνε με 5% καθαρότητα και ξαφνικά του πέσει με 20% καθαρότητα τότε πεθαίνει O.D. και πεθαίνει. Έτσι λοιπόν για να μπορεί να ελεγχθεί αυτή η κατάσταση των θανάτων, υπάρχει πρόταση για τη διάθεση της ηρωίνης από νοσηλευτικά ιδρύματα και να σταματήσει το εμπόριο φυσικά. Ξέταρτον: ζητάμε την κοινωνικοποίηση του εμπορίου. Αυτό είναι ένα αίτημα απόρροια ενός γενικού ιδεολογικού στίγματος. Γιατί είμαστε ενάντια στις εμπορευματικές σχέσεις. Ειδικότερα δε, για τις ουσίες εκείνες οι οποίες θα μπορούσαν να θεωρηθούν κάπως ιδιαίτερες, γιατί δεν είναι φάρμακα, δεν είναι καταναλωτικά αντικείμενα, αυτοκίνητα ή έπιπλα, είναι κάτι που έχει σχέση με το μόνο πράγμα που έχουμε δικό μας, τη συνείδησή μας. Παίρνουμε ξαφνικά κάποια ουσία και κάτι συμβαίνει στη συνείδησή μας. Αυτό μας κάνει να του δίνουμε

μια πιο ιδιαίτερη σημασία, να το θεωρούμε κάπως πιο λεπτό αυτό το πράγμα, πιστεύουμε ότι θά 'ταν το τελευταίο που θα 'πρεπε να εμπορευματοποιείται. Έτσι λοιπόν, ενάντια στην εμπορευματοποίηση εμάστε... προτείνουμε άυστηρή καταστολή του εμπορίου που εάν έχουν γίνει τα προηγούμενα αιτήματα, δεν υπάρχει κι λόγος να υπάρχει. Διότι τη μέν φούντα μπορούν να την καλλιεργούν για προωπική χρήση στα σπίντια τους ή στους κήπους τους οι χρήστες, τη δε ηρωίνη οι χρήστες μπορούν να τη βρίσκουν και σε καθαρή μορφή στα νοσοκομεία, ως εκ τούτου, οποιοσδήποτε πια έσπρωχνε ηρωίνη στους δρόμους θα ήταν καθάρά εγκληματίας, και έτσι θα έπρεπε να αντιμετωπίζόταν. Ένα πέμπτο αίτημα είναι στο θεραπευτικό τομέα, η ύπαρξη, νομική κατοχύρωση και λειτουργία, αυτοδιαχειριζόμενων θεραπευτικών κοινοτήτων, χωρίς την ύπαρξη κρατικών επιστατών ή ειδικών οποιασδήποτε μορφής που θα είχαν το πάνω λόγο. Αυτό, σχετίζεται με το πρώτο, με την αποποινικοποίηση της χρήσης. Δε μπορούμε δηλαδή να αναγνωρίσουμε στους ανθρώπους το δικαίωμα να εκλέξουν τον τρόπο ζωής τους

και να τους επιβάλλουμε με το ζόρι μετά μια θεραπεία. Η αντίληψή μας πάνω στο θέμα των χρηστών είναι: δε τους θέλουμε ούτε εγκληματίες ούτε αρρώστους που πρέπει με το ζόρι να γίνουν καλά. Τους θέλουμε πολίτες που έχουνε κάποιες ιδιέτες, φαρμακολογικές ανάγκες και σαν τέτοιοι θέλουμε να αντιμετωπίζονται.

Αυτοί λοιπόν είναι η γκάμα των αιτημάτων για τα οποία έγινε και η συμβολική χρήση, το αναμμα της φούντας. Φυσικά, θα είστε ενημερωμένοι, δεν κυκλοφόρησε τίποτα προς τα έξω, όπως σας είπα και πριν, κι αυτό ακριβώς δείχνει και την αντιπαράθεση, τη σκληρότητα της αντιπαράθεσης που υπάρχει πάνω στο συγκεκριμένο θέμα. Μετά το κάπνισμα, την επόμενη μέρα, σταμάτησε η συζήτηση στη βουλή για τα ναρκωτικά. Τη μεταθεύσαμε στο θερινό τμήμα και πραγματικά τότε, τον Ιούνιο-Ιούλιο, στις καλοκαιρινές διακοπές μια δεκάδα βουλευτών, το φήφισε εν ταχει κι τοκανε νόμο. Αυτός ο νόμος που έχει δύο χρόνια σχεδόν εφαρμογής έχει φέρει σαν αποτέλεσμα να έχουν αν υπολογίσουμε ότι είναι ο ίδιος νόμος που ίσχυε και πριν, απλώς πιο χει-

ρότερος. Απο το 1980 μέχρι τώρα μ'έναν υπολογισμό έχουν 25πλαιοιστείοι θνήντοι από ηρωίνη.

Από πλευράς δε συλλήψεων τους τρεις τελευταίους μήνες του '88 ξεπεράσινε τις 1200 συλλήψεις, για αδικήματα σχετιζόμενα με νarkωτική. Ήθελα να πω ότι το πρόβλημα των νarkωτικών φυσικά δεν πρόκειται να λυθεί ακόμη και με την εφαρμογή αυτών των ατιτημάτων. Απλώς θα πάρει ένα δρόμο προς τη λύση. Υπάρχουν ουσίες, όπως η ηρωίνη. Είπαμε πως μπορεί να αντιμετωπιστεί από πλευράς εμπορικής κυκλοφορίας. Να σταματήσει δηλ. και όπως η κάνναβη υπάρχουν και άλλες ουσίες φυσικά. Είναι τα ψυχοδραυτικά, μανιτάρια κ.ά. τα οποία επίσης μπορούν να παρέχονται σε ειδικούς χώρους για εθισμένους ώστε να μην το εμπόδιο για κάποιον που θέλει να αλλάξει το κεφάλι του αλλά με προσοσία και με συμπαράσταση να μπορεί να το κάνει. Και υπάρχει και μια άλλη ουσία που για μας είναι το πρόβλημα μας: είναι η κοκαΐνη. Εκεί έχουμε πραγματικό πρόβλημα συνειδησιακό. Γιατί στα πλαίσια του φιλελευθερισμού και της αυτοδιάθεσης δεν μπορείς να στερήσεις κανέναν από το να κάνει κάτι. Αλλά η κοκαΐνη δεν είναι

μια ατομική λειτουργία. Έχει κοινωνικές αντανακλάσεις. Και αυτό είναι το δύσκολο σημείο.

Πρέπει να πιείς έλγημα δε κάνεις. Έτσι ήπιος, ήσυχος, δεν εξάπτει. Χασίοι να πιείς πάλι θα γελάς και κατά συνέπεια βία δεν έχεις. Είναι το κλασσικό που λένε "πίνετε χασίοι και διώχνετε τα μύση". Δε το λέω εγώ αυτό, το λένε γενικά... Ναι. Αλλά η κοκαΐνη, αλλά η κοκαΐνη, ναί για να μη γίνονται παρεξηγήσεις παιδιά τα λέω λυτά, αλλά η κοκαΐνη έχει κοινωνικές επιδράσεις που θα τις λέγαμε πολύ άσχημες: η εγκληματικότητα, η βία η διέγερση που προκαλεί η κόκα δεν νομίζουμε ότι μπορεί να ελεγχθεί. Έτσι λοιπόν, σ' αυτό το σημείο είμαστε πολύ επιφυλακτικοί και θέλουμε να έχουμε την άποψη της απαγόρευσης της κυκλοφορίας της. Δε ξέρω πραγματικά είμαστε σε δίσλημα, αλλά επ' ουδενί θα έπρεπε να βοηθήσουμε, να επιτρέψουμε την κυκλοφορία της κόκκας στην Ελλάδα. Ιονίζω την Ελλάδα γιατί είναι μια χώρα που είναι αυτοδύναμη από πλευράς ψυχοτρόπων ουσιών. Δεν έχει ανάγκη εισαγωγής για καμιά ουσία, εξαίρεσει της κόκκας. Εδώ μπαίνει το θέμα το πολιτικό: του ότι όποιος ελέγχει την παρα-

γωγή κάποιων ουσιών φυ-
 χοτρόπων, που λόγω των
 ιατρών, λόγω της κρίσι-
 μης καμπίης που βρισκό-
 μαστε σε παγκόσμιο επί-
 πεδο αυξάνουν. Όποιος
 ελέγχει λοιπόν την πα-
 ρηγωγή και τη διακίνηση
 σ' ένα μεγάλο βαθμό ε-
 λέγχει εξουσιαστικά
 και το κοινωνικό γίγνε-
 σθαι. Όσον αφορά την
 φούντα λοιπόν η Ελλάδα
 δεν έχει καμιά ανάγκη
 εισαγωγής, ή καμιά ανα-
 γκη διακίνησης, ο καθέ-
 νας μπορεί να την πα-
 ράγει μόνος του. Όσον
 αφορά την πρέζα, την
 ηρωίνη δηλ., μπορεί να
 διατίθεται από νοσοκο-
 μεία και να ελέγχεται
 και η καθαρότητα και
 να ελεγχθεί και το έ-
 ξοδο, τα χρήματα δηλα-
 δή τα οποία φεύγουν
 στο εξωτερικό για την
 εισαγωγή της. Αν μ' ένα
 πολύ αυστηρό αριθμό
 υπολογίσουμε σε 25.000
 τον αριθμό των χρηστών
 ηρωίνης σ' όλη την Ελλά-
 δα-νομίζουμε ότι είναι
 πολύ μεγαλύτερος, λέμε
 το χαμηλότερο δυνατό
 αριθμό, 25.000-και βά-
 λουμε κατά μέσο όρο
 1/4 του γραμμαρίου, εί-
 ναι γύρω στα 5 κιλά η-
 ρωίνη την ημέρα που
 πρέπει να εισαχθούνε
 για να καταναλωθούν
 απ' τους χρήστες. 5κι-
 λά την ημέρα είναι 150
 κιλά το μήνα, με πολύ
 συντηρητικό πνεύμα μι-
 λώω, λοιπόν αυτό τα κι-
 λά που μπαίνουνε μέσα

και μεταφράζοντας σε
 δραχμές που πήνε στο
 εξωτερικό, θα μπορού-
 σον να είναι πολύ λι-
 γότερο κόστος για το
 δημόσιο, στο βαθμό που
 διατίθενται σε νοσοκο-
 μεία με έξοδο 10δραχ-
 μές η αμπούλα για τους
 χρήστες. Αλλά, μπορώ να
 πω και κάτι άλλο:
 ότι αν γινότανε και ε-
 ξαγωγή φούντας στην
 Ευρώπη τότε όλοι οι
 Έλληνες θα τρώγανε με
 χρυσά κουτάλια. Ναι, αλ-
 λά όπως ξέρετε, όπως
 ξέρουμε, η Ελλάδα δεν
 είναι χώρα ανεξάρτητη.
 Η Ελλάδα είναι χώρα
 εξαρτημένη στα κελεύ-
 σματα των Βορειοαμε-
 ρικανών και των Βορει-
 οευρωπαίων. Και οι βο-
 ρειοαμερικανοί επιδι-
 ώκουνε να μείνει η κα-
 τάσταση ως έχει και
 σκληρότερα ακόμα για να
 μπορούν να αστυνομεύουν
 την περιοχή. Η περιοχή
 που βρισκόμαστε, η Ελλά-
 δα, είναι ιδιαιτέρως
 στρατηγικής σημασίας
 για τη μεταφορά της πρέ-
 ζας στην Ευρώπη και από
 και ενδεχόμενα και από
 έξω: Τουρκία, Ελλάδα. Έτσι
 λοιπόν όταν υπάρχει η
 δυνατότητα να υπέρχουν
 ισχυρές δυνάμεις κατα-
 στολής εδώ με πρόφαση
 τα ναρκωτικά, αυτό εξυ-
 πηρετεί τους Αμερικανούς
 για τη δικιά τους τη
 λειτουργία σε σχέση με
 αυτό και ταυτόχρονα εξυ-
 πηρετεί την αστυνόμευση
 σε άλλα επίπεδα της κοι-

νωνικής ζωής με πρόφαση
τα ναρκωτικά. Είναι γνω-
στή η υπόθεση της Κατε-
ρίνης της Ιατροπούλου,
με τη βογιαντζή έγινε
τώρα πάλι κάτι τέτοιο
τελευταία, έχουν γίνει
εισβολές σε διάφορα
σπίτια πολιτικά με πρό-
φαση τα ναρκωτικά και
οι ηλεκτρονικές παρα-
κολουθήσεις και το τε-
χνικό υλικό το οποίο
παίρνει η αστυνομία με
πρόφαση τα ναρκωτικά
πηγαίνει για τη χρησι-
μοποίηση σε άλλους στό-
χους. Έτσι λοιπόν, οι
Αμερικανοί έχουν κυρίως
αστυνομευτικά συμφέροντα,
οι Βορειοευρωπαίοι έχουν
οικονομικά συμφέροντα,
κι έτσι λοιπόν, κάτω απ'
αυτές τις πιέσεις, η εξα-
ρτημένη Ελληνική κυβέρ-
νηση και το ελληνικό
κράτος, έχει φτιάξει τη
σημερινή... τους σημερι-
νούς νόμους που ισχύουν.
Το θέμα είναι εμείς πώς
αντιμετωπίζουμε αυτή τη
κατάσταση, κι όταν λέω
εμείς εννοώ όλους τους
πολίτες που καταλαβαί-
νουνε την τραγικότητα
της κατάστασης και που
δε θέλουν, με κανένα
τρόπο η εγκληματικότητα
να παίρνει τις διαστάσεις
που παίρνει. Μετα να το
πω πιο απλά, εγώ και για-
τός να μην ήμουν και
να μην ασχολιόμουν με
τις απεξαρτήσεις, να μην
ασχολιόμουν με τίποτε
απ' αυτά, θα μ' ενδιαφέρει
πάρκα πολύ, όταν κυκλοφο-
ρώ στο δρόμο να μην μου

επιτίθενται για να μου
πάρουν τα λεφτά, για να
πάρουν την τσάντα της
γυναίκας μου και να
πάρουν τη δόση τους. Με
κανένα τρόπο δε θα το
θέλα αυτό το πράμα. Ο
μόνος τρόπος για να μη
γίνεται αυτό είναι να
διαισθάνεται η ηρωίνη.
Έτσι λοιπόν κάποτε, πι-
στεύουμε ότι το φαινόμε-
νο θα γίνει ακόμα πιο
τραγικό από ότι είναι
και θα πρέπει να δώμα-
στε έτοιμοι τότε να το
αντιμετωπίσουμε ριζικά.
Από τότε μέχρι σήμερα,
από το '87 μέχρι σήμερα
βλέπουμε να υπάρχει μια
αθήνη πραγματικά του
ενδιαφέροντος των πολι-
τών και οι φιλελεύθερες
απόψεις να κατακτούν
όλο και περισσότερο έδα-
φος. Πιστεύουμε ότι με
αφορμή τη δίκη είναι
μια ακόμα ευκαιρία να
τοποθετηθεί το θέμα και
να τοποθετηθεί όχι πθη-
τική και αμυντική αλλά
αντίθετα, επιθετική. Με
την κραυγή "μέχρι εδώ
πλέον". Για το θεραπευ-
τικό σκέλος δε ξέρω αν
θα έπρεπε να πω κάποιες
κουβέντες θεωρητικά. Α-
πλώς, η αυτοδυναμία, η
αυτοδιάθεση, η αυτοδια-
χείριση μας δείχνουν και
τον ιδεολογικό προσανα-
τολισμό, μας δείχνουν δη-
λη μεθοδολογία που ακο-
λουθείται θεραπευτικά,
από ιδεολογικής πλευράς
για την αποκατάσταση των
εξαρτημένων. Δε δουλεύου-
με βίαια, δουλεύουμε με
πρόκριση προς τα θετικά.

κι από την έκσταση με τα
 ψυχοτρόπα, προσπαθούμε να
 βοηθήσουμε τους συντρό-
 φους μας, να περάσουνε στη
 αυτοδύναμη έκσταση. Αυτή
 η αυτοδύναμη έκσταση δεν
 είναι μόνο αποτέλεσμα
 τεχνικών αλλά είναι απο-
 τέλεσμα κοινωνικής συμ-
 μετοχής, είναι αποτέλεσμα
 μιας ερωτικής ατμόσφαιρας
 μέσα σε φίλους, σε αγαπη-
 μένους και σε συντρόφους.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ....

ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΗ ΑΠΟΦΥΓΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΝΔΙΚΗ ΚΑΝΝΑΒΗ (ΧΑΣΙΣ)

Εκφράζω την υποστήριξή μου στην ολοκληρωμένη
 πρόταση που διατυπώθηκε από συναδέλφους ψυχιάτρους
 στην πρόσφατη σύσκεψη για τα ναρκωτικά του Δήμου
 Θεσ/νίκης: διάκριση "σκληρών και μαλακών" με βάση
 το βαθμό επικίνδυνότητας, αποποινικοποίηση της χρή-
 σης, διατήρηση της ποινικοποίησης της εμπορίας, εν-
 δονοσοκομειακή χορήγηση των τοξικομανιογόνων ουσιών
 στους αποδεδειγμένα εξαρτημένους απ' αυτές, αυτοδια-
 χειριζόμενες κοινότητες απεξάρτησης...

Τα ευρήματα σ' αυτές τις μελέτες συμφωνούν με
 προγενέστερες παρατηρήσεις... καθώς και με τις πρό-
 σφατες (παρατηρήσεις) των Κυβερνητικών Επιτροπών
 στη Μ.Βρετανία, Καναδά, Η.Π.Α., Τζαμάικα, Κόστα Ρίκα
 Ινδία και Αίγυπτο.

Οι μελέτες απέτυχαν να προσδιορίσουν κάποια υ-
 παρκτή τοξικότητα στο νευρικό σύστημα και τη διανο-
 ητική κατάσταση, ή κάποια ειδική επιπλοκή για τους
 χρόνιους χρήστες κάνναβης...

Οι ιατρικοί κίνδυνοι απ' τη χρήση μεγάλων δόσεων κανναβης δεν είναι μεγαλύτεροι ή ίσοι απ' την τοξικότητα της χρήσης του καπνού...

Α. Στεφανής

καθηγητής ψυχιατρικής, Αθήνα
πρόεδρος της μαγκ. Ψυχιατρικής Εταιρείας (HASHISH; STUDIES OF LONG TERM USE, 1977).

Αντίθετα απ' ό τι συμβαίνει με τα Οπιούχα η παρατεταμένη χρήση του χασίς δεν παρουσιάζει σωματικό σύνδρομο από χρόνια δηλητηρίση... Οι ψυχικές βλάβες των χρονίων χασιοτών είναι πολύ περιορισμένες σε αριθμό και ένταση...

Γ. Αγιουτάντης

καθηγητής ιατροδικαστικής, Αθήνα
(ιατροδικαστικά θέματα 1971)

Ανθεκτικότης και σωματική εξάρτησις φαίνεται ότι δεν αναπτύσσονται εκ της χρήσεως της ινδικής καννάβης (χασίς μαριχουάνα).

Δ. Βαρόνος

καθηγητής φαρμακολογίας, Αθήνα
(Φαρμακολογία 1976)

Η μακροχρόνια λήψη κανναβινοειδών δεν έχει συσχετισθεί με την εγκατάσταση σωματικής εξάρτησης...

Μ. Μαρσέλος

καθηγητής φαρμακολογίας, Ιωάννινα
(Ναρκωτικά 1986)

Ο οργανισμός δεν φαίνεται να εθίζεται εις αυτό (το χασίς) διότι η δόσις αυτού δεν χρειάζεται να αυξηθῇ. Ούτε σωματική εξάρτησις παρατηρείται οία επί των τοξικομανιογόνων φαρμάκων, ήτοι δεν παρατηρείται σύνδρομον στερήσεως...

Γ. Λογαράς

τ. καθηγητής φαρμακολογίας, ΑΠΘ
(Ψυχοτρόπα και Ψυχοφαρμάκολογία, 1971)

(το χασίς δεν δημιουργεί εθισμό... δεν αναπτύσσει σωματική εξάρτηση...

Α. Δαθαρούκας, Γ. Σουρέτης-
στρατιωτικοί γιατροί
(Τοξικομανία, 1981)

ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ CRIVIN
(σ' εκδήλωση της Εναλλακτικής Αντικαπιταλιστικής
Συνσπείρωσης)

Θα'ταν γελοίο αν δεν ήταν τραγικό. Στη Γαλλία που το 90% της ηλεκτρικής ενέργειας παράγεται από πυρηνικά εργοστάσια - και ξέρουμε τι σημαίνει αυτό για την ΕΟΚ, την Ευρώπη, τον κόσμο ολόκληρο - στη Γαλλία που όταν όλοι αποπλίζουνται αυτή εξοπλίζεται κι άλλο (πυρηνικά) και κανείς "αριστερός" δεν αμφισβητεί τον πυρηνικό εξοπλισμό της - ίσα-ίσα οι σοσιαλιστές κυβερνάνε με τέτοια πολιτική.....

Σ' αυτή λοιπόν τη Γαλλία οι διάφοροι CRIVIN του Μάη του '68 μιλούσαν ακόμη για την "πύλη των τένσεων" και την εσαβίωση του εργατικού κινήματος". Και κατηγορούν τους Γάλλους που ασχολούνται με την πύλη της επιβίωσης.

"Όταν έχουν αναπτυχθεί κινήματα που αμφισβητούν την κυριαρχία του καπιταλισμού σε όλη την κοινωνική ζωή, κι όχι μόνο αυτό, αλλά αμφισβητούν και τις ίδιες τις εξουσιαστικές σχέσεις (κι αυτό κάνει πολύ πέρα από την αντίθεση στον καπιταλισμό)" τότε το να επιμένεις στην κεντρικότητα της "πύλης των τένσεων", δεν είναι απλώς παρωχημένο.

Είναι άρνηση ν' αντικρίσεις την πραγματικότητα. Μιά σειρά επαναστάσεων σε διάφορες χώρες ανέτρεψαν τον καπιταλισμό. Και σ' όλες αυτές τις χώρες ο καπιταλισμός αναγεννήθηκε απ' την τέφρα του, ως κρατικός καπιταλισμός αυτή τη φορά, με την βοήθεια της γραφειοκρατίας των επαναστατικών κομμάτων. Γιατί δε θεωρήθηκε σημαντική η άρνηση της γραφειοκρατίας (του εξουσιαστικού τρόπου οργάνωσης) τόσο στις επαναστατικές ομάδες όσο και στην παραγωγή (γραφειοκρατική οργάνωση της εργασίας - διευθυντές και διευθυνόμενοι).

Σήμερα λοιπόν, ο σοσιαλισμός δεν είναι πια επίκαιρος. Επίκαιρη είναι η επιβίωση απ' τα πυρηνικά εργοστάσια και τα πυρηνικά όπλα (έχουμε και στην Ελλάδα, και μάλιστα εκπέμπουν ραδιενέργεια ακόμη κι αποθηκευμένα). Επίκαιρη είναι η εναλλακτική οργάνωση τόσο απέναντι στον καπιταλισμό όσο κι απέναντι στις καθημερινές παρενέργειές του, με μορφές άμεσης δημοκρατίας κι ελεγχόμενης αντιπροσώπευσης.

Αν δεν νιώσουμε την επιβίωση επίκαιρη, μπορεί να μην έχουμε πια καιρό για τον (όποιο) σοσιαλισμό....

Στις 27 Φεβρουαρίου κλείνουμε ένα χρόνο από το θάνατο του μεγάλου ησολόγου CONRAD LORENZ. Θα ήταν χωρίς σημασία ίσως ν'αναφέρω όλες τις ακαδημαϊκές του ιδιότητες, τα βραβεία ή τις εξέχουσες θεωρίες του. Αυτή είναι ήδη γνωστά. Αυτό που επιχειρήσαμε ήταν να παρουσιάσουμε τώρα το LORENZ σαν άνθρωπο, έξω από το τήβενο του ακαδημαϊκού, να μιλάει χωρίς ούτε ένα επισημονικό όρο για τα ζώα που αγάπησε, για τα πλάσματα στα οποία αφιέρωσε όλη του τη ζωή.

Το παρακάτω κεφάλαιο είναι από το βιβλίο του: "Το δαχτυλίδι του βασιλιά Σολομώντα", το οποίο εκδόθηκε το 1953. Από τότε έχει επανεκδοθεί δεκάδες φορές και έχει μεταφραστεί σε πολλές γλώσσες.

"KING SOLOMON'S RING"

CONRAD LORENZ

1. Τα ζώα σαν μπελάς

"Έσπασαν το βαρελάκι των παστών γάβρων,
Έκαναν φωλιές μέσα στα γιορτινά καπέλα των αν-
θρώπων,
Και ακόμη χάλασαν την κουβέντα των γυναικών,
Καλύπτοντας την ομιλία τους
Με σκουζίματα και τσιρίγματα
Σε πενήντα διαφορετικούς τόνους και
επίπεδα".

ROBERT PROWING

Γιατί θάπρεπε να μιλήσω πρώτα για την σκοτεινότερη πλευρά της ζωής με τα ζώα; Γιατί ο βαθμός της προθυμίας κάποιου να είναι καρτερικός με αυτή τη σκοτεινότερη πλευρά, είναι το μέτρο της α-

γάλης του για τα ζώα. Χρωστώ αιώνια ευγνωμοσύνη στους υπομονετικούς γονείς μου, οι οποίοι κουνούσαν μόνο το κεφάλι τους και αναστέναζαν υποχωρητικά, όταν εγώ σαν σχολιαρόπαιδο ή νέος σπουδαστής επανειλημμένα έφερνα σπίτι ένα νέο και πιθανότατα ακόμη καταστροφικότερο ζώο. Και τι έχει ανεχτεί η γυναίκα μου, όλα αυτά τα χρόνια; Γιατί ποιός άλλος θα τολμούσε να ζητήσει από τη γυναίκα του να επιτρέψει έναν ήμερο αρουραίο να τρέχει ελεύθερος γύρω από το σπίτι, ροκανίζοντας με τάξη μικρά κυκλικά κομμάτια κομμένα από σεντόνια για να επιπλώσει τις φωλιές της, τις οποίες έφτιαξε σε ακόμη περισσότερο άβολα μέρη απ' ότι τα γιορτινά καπέλα των ανθρώπων;

Γιατί ποιιά άλλη γυναίκα θα ανεχόταν έναν παπαγάλο που έκοβε όλα τα κουμπιά από τα πλυμένα ρούχα που κρέμονταν για στέγνωμα στον κήπο, ή θα επέτρεπε μια σταχτόχρωμη χήνα να περνάει το βράδυ στην κρεβατοκάμαρα και να φεύγει το πρωί από το παράθυρο; (Οι χήνες αυτές δεν εξημερώνονται). Και τι θα έλεγε όταν θα ανακάλυπτε ότι οι όμορφοι μικροί μπλέ λεκέδες μετους οποίους τα ωδικά πουλιά, μετά από ένα γεύμα με βατόμουρα, διακοσμούσαν όλα τα έπιπλα και τις κουρτίνες, δεν θα βγούν με το πλύσιμο; Τι θα έλεγε αν... θα μπορούσα να συνεχίσω να ρωτάω για είκοσι σελίδες!

Είναι όλο αυτό απολύτως απαραίτητο; Ναι, οριστικά ναι! Φυσικά κάποιος μπορεί να κατήσει τα ζώα του σε κλουβιά κατάλληλα για το σαλόνι, αλλά ένας τότε μόνο γνωρίζει τα καλύτερα και διανοητικά ενεργά ζώα, όταν τα αφήνει να κινούνται ελεύθερα. Πόσο θλιμμένος και πνευματικά μαραμένος είναι ένας φυλακισμένος παπαγάλος ή μια μαϊμού και πόσο εκπληκτικά κινητικό, διασκεδαστικό και ενδιαφέρον είναι το ίδιο ζώο σε απόλυτη ελευθερία. Ακόμη κι αν κάποιος πρέπει να είναι προετοιμασμένος για τη

ζημιά και την ενόχληση, που είναι το αντίτιμο για κάποιου είδους "συγκάτοικους", εντούτοις έχει στη διάθεσή του ένα διανοητικά υγιές υποκείμενο για τις παρατηρήσεις και τους πειραματισμούς του. Αυτός είναι ο λόγος που η διατήρηση των πιο ανώτερων νοητικά ζώων σε μια κατάσταση απεριόριστης ελευθερίας ήταν πάντα η ειδικότητά μου.

Στο "Άλτενμπεργκ" η πόρτα του κλουβιού πάντα έπαιζε έναν παράδοξο ρόλο: Έπρεπε να εμποδίζει τα ζώα να μπαίνουν στο σπίτι ή στον μπροστινό κήπο. Τους ήταν επίσης αυστηρά απαγορευμένο να προχωρήσουν πέρα από το συρμάτινο δίχτυ που περιέβαλε τα παρτέρια μας. Αλλά τα απαγορευμένα πράγματα ασκούν μια μαγνητική έλξη στα ευφυή πλάσματα όπως και στα μικρά παιδιά.

Επιπλέον, οι γοητευτικές στοργικές, σταχτόχρωμες χήνες λαχταρούν την ανθρώπινη συντροφιά. Έτσι πάντα συνέβαινε, προτού το πάρουμε είδηση, είκοσι με τριάντα χήνες, να βόσκουν στα παρτέρια, ή, ακόμα χειρότερα, να εισβάλλουν στη βεράντα, με δυνατά κρωξιμάτα χαιρετισμών.

Είναι ασυνήθιστα δύσκολο ν' απωθήσεις ένα πουλί το οποίο μπορεί να πετάξει και δεν φοβάται τον άνθρωπο. Οι πιο δυνατές κραυγές, οι πιο άγριες κινήσεις των χειρών, δεν επιδρούν καθόλου σ' αυτές.

Το μόνο μας πραγματικά επιδραστικό φόβητρο ήταν μια μεγάλη κόκκινη ομπρέλα κήπου. Σαν ιππότης με το δόρυ ακίνητο, η γυναίκα μου θα έπαιζε την κλειστή ομπρέλα και αναπηδώντας προς τις χήνες, οι οποίες συνέχιζαν να βόσκουν στα νεοφυτεμένα παρτέρια της, θα έβγαζε μια μανιώδη πολεμική κραυγή και θα άνοιγε την ομπρέλα. Αυτό ήταν αρκετό ακόμα και για τις χήνες μας που μ' ένα άνοιγμα των φτερών τους έφευγαν πετώντας.

Δυστυχώς ο πατέρας χαλούσε σε μεγάλο βαθμό τις προσπάθειες της γυναίκας μου στην "εκπαίδευση" των χηνών. Ο ηλικιωμένος κύριος τις αγαπούσε πολύ και ειδικά τις αρσενικές για τον θαρραλέο ιπποτισμό τους. Έτσι τίποτα δεν μπορούσε να τον εμπόδισει να τις καλεί κάθε μέρα για τσάι στο γραφείο του που γειτόνευε με την βεράντα. Καθώς, εκείνο τον καιρό, η όρασή του είχε ήδη αδυνατίσει, αντιλαμβανόταν το "υλικό αποτέλεσμα" μιάς τέτοιας επίσκεψης μόνο όταν πατούσε πάνω σ' αυτό.

Μια μέρα που βγήκα στον κήπο είδα, προς μεγάλη μου έκπληξη, ότι σχεδόν όλες οι σταχτόχρωμες χήνες έλειπαν. Φοβούμενος το χειρότερο, έτρεξα στο γραφείο του πατέρα μου και τι είδα; Πάνω στο όμορφο περσικό χαλί κάθονταν εικοσιτέσσερις χήνες, μαζεμένες γύρω από τον ηλικιωμένο πατέρα μου, που έπινε το τσάι του, διαβάζοντας ήσυχα την εφημερίδα του και πετώντας στις χήνες το ένα κομμάτι φωμί μετά το άλλο.

Οι χήνες ήταν κάπως νευρικές στο ασυνήθιστο γι' αυτές περιβάλλον και αυτό δυστυχώς είχε δυσμενές αποτέλεσμα στις εσωτερικές τους διεργασίες. Και αυτό γιατί, όπως όλα τα ζώα που έχουν να χωνέψουν μεγάλες ποσότητες χόστων, η χήνα έχει ένα τυφλό έντερο ή τυφλή απόληξη του παχέος εντέρου, στο οποίο οι φυτικές ίνες αφομοιώνονται από το σώμα από την ενέργεια των βακτηρίων-καταλυτών κυτταρίνης. Κατόπιν κανόνα, σε περίπου έξη ή επτά εκκένωσεις του εντέρου επισυμβαίνει μία του τυφλού εντέρου και αυτή (η εκκένωση) έχει μια ιδιαίτερη οξεία οσμή και ένα πολύ σκούρο χρώμα. Αν μια χήνα είναι νευρική, η μια εκκένωση του τυφλού εντέρου ακολουθεί την άλλη.

Απ' αυτό το τσάι-πάστο των χηνών πέρασαν πάνω από έντεκα χρόνια. Οι σκούροι πράσινοι λεκέδες

πάνω στο χαλί έχουν,εντωμεταξύ,γίνειι ωχροκίτ-ινοι.

Τα ζώα μας λοιπόν ζούσαν σε απόλυτη ελευθερία και σε μεγάλη οικειότητα με το σπίτι μας.

...Πάντα επιδίωκαν να είναι μαζί μας παρά μα-
κιά μας.Σ' άλλα σπίτια οι άνθρωποι μπορεί να φώ-
ναζαν:"Το πουλί βγήκε απ'το κλουβί του,γρήγορα,
κλείσε το παράθυρο!"Αντίθετα,σε μας,η κραυγή εί-
ναι:"Για όνομα του Θεού κλείσε το παράθυρο,το κο-
κατού*¹ (κοράκι,πίθηκος κ.α.) προσπαθεί να μπει
μέσα!!!

Η πιο παράδοξη χρήση του "αντίστροφου αξιώμα-
τος του κλουβιού" εφευρέθηκε απ' τη γυναίκα μου,
όταν ο μεγαλύτερός μας γιός ήταν πολύ μικρός.Ε-
κείνον τον καιρό είχαμε αρκετά μεγάλα και πιθα-
νώς επικίνδυνα ζώα- μερικά κοράκια,δυο θαυμάσια
κίτρινα λοφιοφόρα κοκατού,δυο λεμουριόμορφους*¹
MONGOZ και δυο πιθήκους CAPUCHIN -κανένα απ' τα
οποία δεν μπορούσε ν'αφεθεί μόνο του μ'ασφάλεια
με το παιδί.Έτσι η γυναίκα μου αυτοσχεδίασε στον
κήπο ένα μεγάλο κλουβί και μέσα σ'αυτό έβαλε ...
μπέμπη.

*1.Μεγαλόσωμος συνήθως λευκόχρωμος παπαγάλος με
λοφίο και πορτοκαλί χρωματισμό στα μάγουλα.

*2.Μικρόσωμα πιθηκοειδή θηλαστικά.

Στα ανώτερα νοητικά ζώα η ικανότητα και η τάση να κάνουν ζημιές είναι δυστυχώς ευθέως ανάλογη με το βαθμό της ευφυΐας τους. Γι' αυτόν τον λόγο είναι αδύνατο ν' αφήσεις ορισμένα ζώα, ειδικά πιθήκους, μονίμως ελεύθερα και χωρίς επιτήρηση.

Με τους λειορρινοφόρους πάντως αυτό είναι δυνατό εφόσον στερούνται εκείνης της ερευνητικής περιέργειας που όλοι οι γνήσιοι πίθηκοι δείχνουν σε σχέση με τα οικιακά σκεύη. Οι πραγματικοί πίθηκοι απ' την άλλη, έχουν μια αχόρταγη περιέργεια για κάθε καινούργιο γι' αυτούς αντικείμενο και συνεχίζουν με το να πειραματίζονται μ' αυτό. Αυτό μπορεί να είναι πάρα πολύ ενδιαφέρον απ' την πλευρά ενός ψυχολόγου ζώων, για το σπίτι όμως σύντομα γίνεται μια οικονομικά ανυπόφορη κατάσταση υποθέσεων.

Όταν ήμουν νέος φοιτητής κρατούσα στο διαμέρισμα των γονιών μου στη Ειέννη, ένα καταπληκτικό δείγμα θηλυκού πιθήκου ράτσα CAPUCHIN, που ονομαζόταν GLORIA. Κατοικούσε σ' ένα μεγάλο, σχεδόν όσο ένα δωμάτιο κλουβί, στο γραφείο μου. Όταν ήμουν σπίτι και ικανός να την προσέχω, της επέτρεπα να τριγυρνάει ελεύθερα, στο δωμάτιο. Όταν έβγαινα, την έκλεινα στο κλουβί της, όπου άρχιζε να βαριέται υπερβολικά και να επιστρατεύει όλα της τα ταλέντα να δραπετεύσει όσο πιο γρήγορα γινόταν.

Ένα βράδυ γυρνώντας σπίτι μετά από μια πιο μακρότερη απουσία μου, καθώς γύρισα τον διακόπτη όλα παρέμειναν σκοτεινά όπως πριν. Το χαχανητό όμως της GLORIA, που ακουγόταν όχι απ' την μεριά του κλουβιού αλλά πάνω απ' το κουρτινόξυλο, δεν άφηνε αμφιβολία όσον αφορά την αιτία και τον υπεύθυνο της βλάβης του φωτισμού. Όταν επέστρεφα μ' ένα αναμμένο κερί βρέθηκα μπροστά στην ακόλουθη σκηνή: Η GLORIA είχε μετακινήσει το βαρύ μπουτόζινο λαμπατέρ του κρεβατιού απ' τη θέση

του, το έσυρε διαμέσου του δωματίου, (δυστυχώς χωρίς να βγάλει το καλώδιο από την πρίζα του τοίχου), το σήκωσε με κόπο στην κορυφή του ενυδρείου μου και, σα να ήταν πολιορκητικός καιός, χτύπησε με δύναμη το γυάλινο καπάκι, έτσι που η λάμπα βυθίστηκε στο νερό. Εκ τούτου και το βραχυκύκλωμα.

Μετά, ή ίσως πριν απ' αυτό, η GLORIA είχε ξεκλειδώσει το χαρτοφύλακά μου— ένα καταπληκτικό κατόρθωμα, αν αναλογιστώ το μικροσκοπικό μέγεθος του κλειδιού— έσκισε τους τόμους 2 και 4 του βιβλίου ασκήσεων της Ιατρικής του STRUMFEL και τους μετέφερε στη θέση του ενυδρείου, όπου τους έσκισε σε μικρά κομματάκια και γέμισε μ' αυτά το τανκ του νερού. Στο τανκ κάθονταν θλιμμένες θαλάσσιες ανεμώνες με τις κεραίες του γεμάτες χαρτί.

Το ενέιαφέρον μέρος αυτών των διαδικασιών ήταν η ανστηρή προσοχή στη λεπτομέρεια με την οποία είχε διαδραματιστεί όλη δουλειά. Η GLORIA θα 'πρεπε να είχε αφιερώσει μεγάλο χρονικό διάστημα στα πειράματά της. Καθώς ήταν ολομόναχη, αυτό το κατόρθωμα—για ένα τόσο μικρόσωμο ζώο—ήταν άξιο αναγνώρισης, και μάλιστα αρκετά ακριβό!

Αλλά ποιες είναι οι θετικές αξίες που ξεχρεώνουν τις ατελείωτες αυτές ενοχλήσεις και τα έξοδα; Έχουμε ήδη αναφέρει ότι είναι αναγκαίο, για ορισμένες παρατηρήσεις να έχεις ένα ζώο που δεν είναι "φυλακισμένος". Εκτός απ' αυτό, το ζώο που θα μπορούσε να δραπετεύσει κι όμως παραμένει μαζί μου μου προσφέρει ανείπωτη ευχαρίστηση, ειδικά όταν η αγόπη του για μένα το παρακίνησε να μείνει.

Σε μια τέτοια περίπτωση, καθώς περπατούσα στις όχθες του Δούναβη, άκουσα το ηχητικό κάλεσμα ενός κορακιού κι όταν σ' απάντηση του δικού μου ηχητικού σήματος, το μεγάλο πουλί φηλά επάνω στον ουρανό δίπλωσε τα φτερά του, ήρθε κάτω βουίζοντας με

πολύ μεγάλη ταχύτητα και με ένα ερύμα αέρα κανόνισε την πτώση του με τεντωμένα φτερά, για να προσγειωθεί στον ώμο μου με ανάλαφρη ευκολία, ένιωσα αποζημιωμένος για όλα, τα σκισμένα βιβλία και όλες τις λεηλατημένες φωλιές κάπιας με τις οποίες, αυτός μου ο κόρακας, είχε βεβαρμένη τη συνείδησή του.

Η μαγεία μιας τέτοιας εμπειρίας δε μετοιάζεται με την επανόληψη. Ο θαυμασμός παραμένει ακόμα κι όταν η εμπειρία αυτή αποτελεί καθημερινό συμβάν και το πουλί του ODIN⁴, έχει γίνει για μένα το ίδιο κοινό σαν κατοικίδιο ζώο όσο είναι για κάποιον άλλο ο σκύλος ή η γάτα.

Η πραγματική φιλία με άγρια ζώα είναι για μένα κάτι τόσο πολύ φυσιολογικό που χρειάζονται ειδικές καταστάσεις να με κάνουν να συνειδητοποιήσω την μοναδικότητά της.

Ένα υγρό ανοιξιάτικο πρωινό κατέβηκα στο Δούναβη. Η στάθμη του νερού ήταν ακόμα μειωμένη στις χειμερινές τις αναλογίες και αποδημηκοί βουκέφαλοι², βουτηχτήρες³, νανοπρίστες⁴ και 'δώ και 'κεί κάποιο κοπάδι από καφέστηθες ή λευκόστηθες χήνες ερχόταν πετώντας κατά μήκος της σκοτεινής, στενέμενης επιφάνειάς του.

Ανάμεσα τους, ακριβώς σαν να ανήκαν σ' αυτές, ένα κοπάδι από σταχτόχρωμες χήνες φτερούγιζε στην πορεία του. Μπορούσα να δώ ότι η χήνα που πετούσε δεύτερη στ' αριστερά της φάλ αγγας είχε χάσει ένα

*1. Νορβηγικός θεός που συνοδευόταν πάντα από ένα κοράκι.

*2. Είδος αγριόπαπιας (η Σαλπίζουσα).

*3. Πρίστης ή βουταναριά.

*4. Νανοπρίστης, μικρή βουτηχτήρα.

κωπαίο φτερό. Και εκείνη τη στιγμή έλαψαν μέσα μου ολοζώντανες οι αναμνήσεις αυτής της χήνας με το χαμένο της φτερό και όλα όσα συνέβησαν όταν έσπασε αυτό. Γιατί φυσικά αυτές ήταν οι δικές μου σταχτόχρωμες χήνες! Και δεν υπάρχουν σίγουρα άλλες στον Δούναβη-αδόμα και κατά την αποδημητική περίοδο.

Το δεύτερο, λοιπόν, πουλί στην καιστερή πτέρυγα του τριγώνου ήταν ο αρσενικός χήνος MARTIN. Είχε μόλις ζευγαρώσει με την σπιτίσια μου χήνα MARTINA και γι' αυτό ονομαστεί απ' αυτήν, (πρίν ήταν απλά ένας αριθμός, γιατί μόνο οι χήνες που μεγαλώνονται από μένα παίρνουν ονόματα, ενώ εκείνες που μεγαλώνονται από τους φυσικούς τους γονείς, αιθιμούνται).

Στις σταχτόχρωμες χήνες ο νεαρός γαμπρός ακολουθεί κατά βήμα τη νύφη του, αλλά η Μαρτίνα περιφερόταν ελεύθερα και άφοβα σ' όλα τα δωμάτια του σπιτιού μας, χωρίς να ζητάει τις συμβουλές του νεαρού της συζύγου, ο οποίος είχε μεγαλώσει στον έξω κήπο. Έτσι αναγκάστηκε να εισχωρήσει σε "βασιλεία" άγνωστα ως τώρα σ' αυτόν.

Αν κάποιος αναλογιστεί ότι μια σταχτόχρωμη χήνα, φυσιολογικά ένα πουλί της ανοιχτής υπαίθρου, πρέπει να ξεπεράσει δυνατές ενστικτώδεις απέχθειες για να προχωρήσει ακόμα ανάμεσα και σε θάμνους ή κάτω από δέντρα, θα πρέπει να θεωρήσει τον MARTIN ένα μικρό ήρωα, καθώς με τεντωμένο λαιμό ακολουθούσε την νύφη του απ' την μπροστινή πόρτα στο χώλ και από κεί στο πάνω πάτωμα στην κρεβατοκάμαρα.

Σαν να τον βλέπω μπροστά μου τώρα να στέκεται στο δωμάτιο, με τα φτερά του να κολλούν πάνω στο κορμί του απ' το φόβο, να τρεμουλιάζει απ' την ένταση αλλά εντούτοις να παραμένει σtrittός περήφανα

και να προκαλεί το μεγάλο άγνωστο με δυνατά σφυρίγματα. Έπειτα, ξαφνικά η πόρτα πίσω του έκλεισε με κρότο. Το να παραμείνει απτόητος τώρα ήταν πάρα πολύ, ακόμα και για έναν χήνο ήσως. Άπλωσε τα πτερά του και πέταξε χτυπώντας ακριβώς σαν ξάρι πάνω στο πολύφωτο. Ο τελευταίος έχασε μερικά εξαρτήματα, αλλά ο MARTIN έχασε ένα κωπαίο φτερό.

Να λοιπόν πώς ξέρω για το χαμένο φτερό του χήνου του πετάει δεύτερος στην οριζοντινή πτέρυγα του τσιγούνου. Αλλά ξέρω επίσης κάτι που είναι πραγματικά παρανοητικό: Μόλις γυρίσω σπίτι απ' τη βόλτα μου, αυτές οι σταχτόχωμες χήνες που τώρα πετάνε παρέα με τις άγριες αποδημητικές, θα στέκονται στα σκαλοπάτια μπροστά στη βεράντα και θα'ρθουν να με χαιρετήσουν, με τους λαιμούς τους τεντωμένους, κίνηση που στις χήνες σημαίνει αυτό που σημαίνει το κούνημα της ουράς στους σκύλους.

Και, καθώς τα μάτια μου ακολουθούν τις χήνες οι οποίες, πετώντας χαμηλά πάνω απ' το νερό, εξαφανίζονται στην επόμενη στροφή του ποταμού, κυριεύομαι αμέσως από θαυμασμό, όταν γι' αυτήν την απορία, που είναι η γενετήσια πράξη της φιλοσοφίας, ξαφνικά αρχίζω να διερωτώμαι γι' αυτά που ξέρω.

Έχουμε όλοι νιώσει εκείνη τη βαθιά συγκινητική αίσθηση, στην οποία τα πιο καθημερινά πράγματα ξαφνικά μας κοιτάζουν επίμονα στα μάτια μ' αλλαγή μορφή, σαν να τα βλέπουμε για πρώτη φορά.

Ο WORDSWORTH το συνειδητοποίησε αυτό μια μέρα καθώς σχολίαζε τον LESSER GELANDINE:

"-Σ'έχω δει ψηλά και χαμηλά

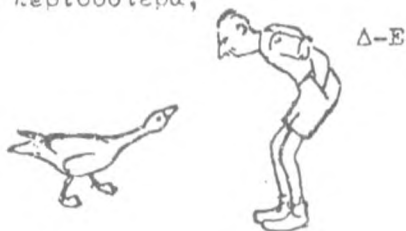
Τριάντα χρόνια κι ακόμα περισσότερο,κι όμως
Ήταν ένα πρόσωπο που δεν ήξερα·

-Τώρα το ξέρεις,πήγαινε εκεί που μαζεύω
πενήντα χαιρετισμούς την μέρα".

Καθώς παρακολουθούσα τις χήνες μου φάνηκε σαν
από θαύμα το ότι ένας αυστηρός και θετικός επιστή-
μονας μπορούσε να δημιουργήσει μια αληθινή φιλία
με άγρια,ελεύθερα ζώα και η συνειδητοποίηση αυ-
τού του γεγονότος μ'έκανε παράξενα ευτυχισμένο.
Μ'έκανε να νιώσω ότι η εξορία του ανθρώπου απ'
τον Κήπο της Εδέμ είχε χάσει μ'αυτό τον τρόπο λι-
γη απ'την πίκρα της.

Σήμερα τα κοράκια έχουν χαθεί,οι σταχτόχρωμες
νήνες σκοπίστηκαν απ'τον πόλεμο.Απ'όλα τα ελεύ-
ξερα πετούμενά μου μόνο οι κάργες εξακολουθούν
να υπόσχουν.Ήταν τα πρώτα από όλα τα πουλιά του
εγκατέστησα στο ALTEMBERG.Αυτοί οι μόνιμοι ακό-
λουθοί μου ακόμα κάνουν κύκλους γύρω απ'τα ψηλά
σώματα και οι στριγγιές κραυγές τους,που κατα-
λαβαίνω κάθε λεπτομέρεια απ'το νόημά τους,ακόμα
αντηχούν μέσα από τους σωλήνες της κεντρικής
θέρμανσης στο γραφείο μου.Και κάθε χρόνο βουλώ-
νουν τις καμινάδες με τις φωλιές τους και εξορ-
γίζουν τους γείτονες τρώγοντας τα κεράσια τους.

Μπορείτε να καταλάβετε ότι η ανταμοιβή για όλη
αυτή τη φασαρία και την ενόχληση δεν είναι μόνο
τα επιστημονικά συμπεράσματα,αλλά περισσότερα,
πολύ,πολύ περισσότερα;

Δ-Ε

Τα πουλιά, κοιμισμένα όνειρα μιας σάπιας απόδρασης
τη στιγμή του ομαδικού ευνουχισμού

Υπάρχουμε σαν τεχνητά πόδια μιας σαύρας
σε λιμνάζον νούφαρο

Κι ο αφρός των ημερών να κρύβει συνωμοτικά τι, μρώμ
των βατράχων

Τι απομένει τώρα παιδάκι;

- Η ζεστασιά παλιών ονείρων

Που τα κρόσπα δεν γερνούσαν και τα σπύκια μύριζαν
θάλασσα και μελισσόχορτο και νιότη

Που ο κόσμος ήταν αέραντος, στη μια ανηφοριά και
τη μουριά για σημάδι

Αποσυνδεθήκαμε απ'τα σπύκια κι του, ανθρώπους

Οι τόποι μονάχα

Οι τόποι αποκομμένοι από τους χάρτες είναι ό,τι μας
κρατάει στη ζωή

Συνεχής αυνανισμός της ίδιας ιδέας

Η δύναμη των σφιγμένων χεριών πριν πλυθούν με ΑΝΑ
και τριφτούν με ATRIX

Δίνουμε τα χέρια μας εύκολα πολύ

κι έτσι ξεχνάμε πολύ και εύκολα

Ξεχνάμε απέναντι στους άλλους κι ακόμα χειρότερα
απέναντι στον εαυτό μας

Η λησμονιά της υπέρβασης είναι η ανάμνηση της συνεχούς
πτώσης

Αποτριχνώνουμε τις ελπίδες μας και τις εγκαταλείπουμε φαν
κρά κρανία στη λαιμητόμο.

30-12-1988

ΑΛΙΚΗ

Τα σύννεφα προχωρούσαν πάνω από το φωτεινό φεγγάρι, όπως ο κάπνος που βλέπουμε καμμιά φορά να φεύγει από την καμινάδα. Τα δέντρα ήτανε μαύρα μέχρι τον ορίζοντα. Και περπατούσαμε χωρίς να μιλάμε πάνω στο υγρό χορτάρι, μέσα σε μια φριχτή ομίχλη ώσπου κάτω από τα κυπαρίσσια αντιληφθήκαμε ίχνη από νύχια στο χώμα. Ίχνη από ταξιδιάρηδες λύκους.

Αφουγκραστήκαμε περπατώντας πιο σιγά τώρα. Κήτε το δάσος, μήτε ο ουρανός δεν άφηναν την ανάσα τους να ακουστεί στο σκοτάδι. Μόνο ο σιδερένιος πετεινός πάνω σε κάποια στέγη στρίγκλιζε γυρνώντας μιας και ο αέρας που είχε σηκωθεί δε μπορούσε να κουνήσει μήτε τους μοναχικούς πύργους, μήτε τα βράχια που ήταν φυτρωμένα πάνω στο λόφο και μοιάζαν να κοιμούνται.

Τίποτε δε θορυβούσε όταν ο πιο γέρος κυνηγός ανήσυχος κοίταξε σκύβοντας, τα χνάρια. Αμέσως, αλάνθαστος όπως πάντα, δήλωσε πως τα πρόσφατα χνάρια προανήγγειλαν την εμφάνιση δύο δυνατών λύκων και δύο θηλυκών. Ετοιμάσαμε τα μαχαίρια και σφίξαμε τα ντουφέκια μας. Πηγαίναμε βήμα - βήμα παραμερίζοντας τα κλαδιά. Τρεις σπαμάτησαν και ψάχνοντας να δω τι κοίταζαν αντιλήφθηκαν δύο μάτια που έλαμπαν στο σκοτάδι και πληρέρ' τέσσερεις ακαθόριστες σκιές, που χόρευαν κάτω από το φεγγάρι μέσα στην αραιή ομίχλη. Μοιάζαν σαν τα σκυλιά που παιχνιδίζουν όταν βλέπουν τον κύρη τους αλυχτώντας, όμως, τα παιδιά του λύκου παίζανε σιωπηλά, ξέροντας καλά ότι δυο βήματα πιο πέρα μέσα στα σπίτια του λιγοκοιμάται ο εχθρός τους: ο άνθρωπος.

Ο πατέρας ήταν ορθός και παραπέρα η Λύκαινα ξάπλωνε όπως εκείνη η μαρμάρινη που λάτρευαν οι Ρωμαίοι, που τα στήθια της ανέθρεψαν τους ημίθεους θεμελιωτές της αιώνιας πόλης.

Ήρθε ο λύκος και κινήσε στα πίσω πόδια του μπηγώντας στη γη τα νύχια. Θα 'λεγα πως ξαφνιάστηκε όταν του επιτεθήκαμε. Όλοι οι δρόμοι κλειστοί, περικυκλωμένος, χωρίς ελπίδα σωτηρίας, άρπασε λοιπόν με το αφρισμένο στόμα του το πιο γεροδεμένο σκυλι απ' το λαϊμό και δεν ξέσφιξε το σιδερένιο του σαγόνι παρόλες τις τουφεκίες μας που του διαπερνούσαν το κορμί, παρόλες τις μαχαριές που δέχτηκε στα πλευρά, παρά μόνο την τελευταία στιγμή: τότε που κύλησε στα πόδια του μπροστά το πεθαμένο από ώρα σκυλί και παρατώντας το μας κοίταξε με περιφρόνηση. Τα μαχαίρια ήταν μπηγμένα ακόμα πάνω του, το αίμα έσταζε και άκανε λίμνη πάνω στο χορτάρι, τα τουφέκια μας είχαν σχηματίσει έναν φριχτό κύκλο γύρω του...

Ακόμα μας κοιτάει, κι ύστερα ξαπλώνει ήσυχα, γλύφοντας το αίμα γύρω από το μουσούδι του και μη καταφέρνοντας να καταλάβει πώς έχασε το παιχνίδι έτσι άδικα κλείνει τα μάτια του και ξεφυχά χωρίς να βγάλει άχνα.

II

Ακούμπησα το μέτωπό μου πάνω στο άδειο μου τουφέκι. Σκεπτικός καθώς ήμουν δε μπόρεσα να αντιληφθώ και ν' ακολουθήσω με τη ματιά μου τη λύκαινα και τους γιούς της, που και οι τρεις θέλησαν να τον περιμένουν.

Αν δεν είχε τα δυο μικρά της η όμορφη, σκούρη χήρα κυρα-λύκαινα δε θα τον άφηνε να το πάθει αυτό.

Όμως το καθήκον της ήταν να τα σώσει και να τα μί-
θει στο εξής να μπορούν να υποφέρουν την πείνα, να
τα μάθει πως δε πρέπει ποτέ να συμβιβαστούν με τον
πολιτισμό.* Να μη μοιάσουν ποτέ τα ζώα που υποτάχθη-
καν στον άνθρωπο και κυνηγάνε για ένα κομμάτι φωμί.
Αυτά, οι πρώτοι κάτοικοι του άγριου δάσους και των
βράχων.

III

Κι όμως, σκέφτηκα, παρόλο το μεγάλο όνομα που
φέρουμε: "Άνθρωποι", πόσο μας σιχαίνονται, άθλιοι εί-
μαστε πραγματικά. Αγρίμια, εσείς ξέρετε μόνο να μας
δείξετε με πόση αξιοπρέπεια πρέπει να αφήνουμε αυτή
τη ζωή και τα βάσανά της. Απέναντι σ' ό,τι είδαμε
πάνω σ' αυτή τη γη που πρέπει να αφήσουμε, μόνο η
Σιωπή δείχνει μεγαλόπρεπη, όλα τ' άλλα δηλώνουν αδυ-
ναμία.

Σε κατάλαβα πολύ καλά, άγριε ταξιδιάρη λύκε και
το τελευταίο σου βλέμα διαπέρασε την καρδιά μου και
μου είπε: "Αν μπορείς κάνε και συ την ψυχή σου να
φτάσει σ' αυτό το ψηλό επίπεδο στωικής περιφάνειας.
Εγώ που γεννήθηκα μαζί μ' αυτό το άγριο δάσος να
κλάψω, να παρακαλέσω για να σωθώ; Είναι τόσο θλιβε-
ρό, δείχνει τόσο ξεπεσμό και δειλία ...

ΠΑΡΕ ΤΟ ΔΡΟΜΟ ΣΟΥ ΤΟ ΜΑΚΡΥ ΚΑΙ ΔΥΣΧΟΛΟ. ΑΚΟΛΟΥ-
ΘΑ ΤΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΠΟΥ Η ΜΟΙΡΑ ΧΑΡΑΞΕ ΓΙΑ ΣΕΝΑ ΚΙ ΕΠΕΙ-
ΤΑ ΥΠΕΡΕΡΕ ΚΑΙ ΕΞΨΥΧΙΣΕ ΣΙΩΠΗΛΟΣ ΣΑΝ ΚΙ ΕΜΕΝΑ.

QUI VEUT RESTER LIBRE DOIT SAVOIR SOUFFRIR".
(αυτός που διάλεξε να μείνει λεύτερος, πρέπει να
ξέρει να υποφέρει).

* Στα μέσα του 1904 αι. τα ντοκουμέντα που έρχονταν από την αμερικάνικη ήπειρο παρουσίαζαν τους Ινδιάνους που αντιστέκονταν στην αποικιοκρατία στην "λύκους χαμένους που δαγκώνωνται μεταξύ τους... αγρίμια χωρίς σκοπό, χωρίς νόμο, χωρίς ψυχή, αγρίμια που περιφρονούν την τάξη και τους νόμους του πολιτισμού, που ξεστρατίζουν από την Αγία ένωση των Πολιτισμένων Ανθρώπων μέσα στις πόλεις". Οι Ινδιάνοι μπροστά στην απειλή να "εκπολιτισθούν", ν' αφήσουν την άγρια ζωή τους και να ζήσουν κάτω από νόμους προτίμησαν να εξαφανιστούν σαν φυλή, και επαλήθευσαν τη ρήση του Βινύ: "Αυτός που διαλέγει να μείνει λεύτερος πρέπει να ξέρει να υποφέρει".

Ο ταξιδιαρής λύκος και ο Ινδιάνος είναι σύμβολα άγριας, πρωτόγονης ελευθερίας. Κάθε πράγμα έχει τη θέση του μέσα σ' αυτή τη πλάση, κι είναι καλύτερα να εξαφανιστεί "να πεθάνει" παρά να αλλάξει θέση. Γιατί αλλιώς έχουμε την περίπτωση του "πολιτισμένου" ανθρώπου, ενός όντος που έχασε τη θέση και το προορισμό του μέσα σ' αυτή τη πλάση. Στο όνομα μιας αλλοπροσπληης "πρόδοου" για λίγους, πήγε κόντρα στη φύση και αυτή με τη σειρά της θα τον εκδικηθεί σκληρά, όσο τα χρόνια περνούν. Σκληρά και ανελέητα...

Αυτό που ακολουθεί είναι ελεύθερη μετάφραση ενός γαλλικού τραγουδιού του RENAUD. Είναι η κραυγή του σημερινού σκεπτόμενου ανθρώπου, που νιώθει χαμένος μέσα σ' ένα περιβάλλον που ο ίδιος παράβησε.

FATIGUE

Κουράστηκα πια, κουράστηκα
από το ψέμα μα και από την αλήθεια
που τη φαντάστηκα όμορφη και προσπάθησα να την πλη-
σιάζω
μα ήταν τόσο σκληρή που μ'έκλεψε όταν την άγγιξα.

Κουράστηκα να κατοικώ στον πλανήτη γη
σ' αυτό το μικρούτσικο κόκο σκόνης
σ' αυτόν τον παλιο-πλανήτη
βασίλειο της ηλιθιότητας και της δυστυχίας.
Εκεί που το πιο ανεπτυγμένο κατασκευάσμα
εφεύρε το μίσος, το ρατσισμό, τον πόλεμο.
Και την γαμημένη την εξουσία που διαφθείρει ότι
αγνό
που σε κάνει και τον αδερφό σου να σκοτώσεις.

Κουράστηκα πια, κουράστηκα
να μιλάω, κουράστηκα και να το βουλώνω
όταν σκοτώνουν έναν πιτσιρίκο (στην Παλαιστίνη)
όταν βιάζουν μια μίνα (στη Χιλή)
όταν το 1/2 του κόσμου δολοφονεί το 1/3.
Κουράστηκα μ' αυτούς τους ανθρώπους που σκοτώσαν τους
Ινδιάνους
μακέλεψαν τις φάλαινες, κατέστρεψαν τη ζωή,
αφάνισαν τους λύκους, έβαλαν φέμωτρο στους σκύλους
κατάφεραν και βρώμισαν τη βροχή.

Κουράστηκα πια, κουράστηκα
να ελπίζω και να πιστεύω
σ' αυτές τις όμορφες επαναστατικές ιδέες.
που τόσος κόσμος θυσιάστηκε γι αυτές.

Θά 'θελα νά 'μουν δέντρο, να πίνω το μερό της καται-
γίδας,

η γη να με τρέφει, και νά 'μι με τα πουλιά φίλος
και νά 'χω το κεφάλι μου τόσο ψηλά πάνω απ' τα σύννεφα
που κανέννας πούστης να μη μπορεί να μου κολλήσει
μίσιν ετικέτα.

Θά 'θελα νά 'μουν δέντρο, να μπήξω τις ρίζες μου
βαθιά

στην καρδιά αυτής της γής που τη λατρεύω
αυτής της γης που ο ηλίθιος άνθρωπος τη σκοτώνει
κάθε μέρα.

Θά 'θελα ακόμη να γευτώ τη σιωπή
και το φύσημα του ανέμου...

Κουράστηκα πια, κουράστηκα

να μισώ και ν' αγαπώ

να μη λέω τίποτε, να μη φωνάζω πια

να μη συζητάω, να μη προσεύχομαι.

Κουράστηκα να χαμογελάω, να κλαίω.

Κουράστηκα να ψάχνω για κάνα βχνος αγάπης

μέσα σ' αυτόν τον ωκεανό της αδιαφορίας

που μουδιάζει τη σκέψη μου.

"FATIGUE" από το "LA PECHE A LA LICNE"
του KENAUD.

Άρης, Γ' Γαλλικό

Ο ΚΑΝΑΔΑΣ ΑΡΧΙΖΕΙ ΠΟΛΕΜΟ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΕ ΑΝΥΠΕΡΑΣΠΙ-
ΣΤΟΥΣ ΙΔΙΩΤΟΥΣ. (Ελεύθερη απόδοση από το βρετ.
περιοδικό "GREEN").

Σεικινώντας από μία καναδέζικη αεροπορική βάση στ ν κόλ-
πο της Χίνας (GOOSE BAY), πολεμικά αεροπλάνα του ΝΑΤΟ από τη
Βρετανία, Ολλανδία και Δυτική Γερμανία εξασκούνται στην πτή-
ση χαμηλού ύψους και μιμούνται αεροπορικές επιδρομές, αφιβάς
πάνω από την περιοχή των Ινδιάνων Ινωού στο Λαμπραντόρ του
Κεμπέκτι στον Καναδά.

Οι ζωές των Ινωού αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα από
τους βροχικούς των αεροσκαφών και τα θράματά τους - ιδίως
τα κοριμπού - διώχνονται ή πεθαίνουν απ' το φόβο τους.

Τώρα το ΝΑΤΟ σχεδιάζει να επεκτείνει τη βάση σε ένα Εκ-
παιδευτικό Κέντρο Τακτικών Μαχητικών Όπλων, κόστους 500 εκα-
τομμυρίων δολαρίων. Οι Ινωού έκαναν ειρηνικές διαμαρτυρίες.
Η Καναδική κυβέρνηση τους φυλάκισε.

Οι Ινωού είναι 9.000 άτομα, είναι κάτοικοι της περιο-
χής από πολύ παλιά, κι είναι ανάμεσα στους λίγους ανθρώπους
στη Βόρεια Αμερική που διατηρούν έναν παραδοσιακό τρόπο ζωής.

"Είναι μία κηλίδα ντροπής στην εικόνα της καναδικής κυ-
βέρνησης", λέει ο STEVEN CORRY, ένας διευθυντής της "Διεθνούς
επιβίωσης" (S.I. : ασχολείται με εκστρατείες για τα δικαιώμα-
τα των λαών που βρίσκονται υπό εξαφάνιση). "Ξυλίστά μία χον-
δροειδή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κι είναι ενάντια
στο διεθνή νόμο. Οι Ινωού ποτέ δεν παραχώρησαν τη γη τους στην
κυβέρνηση - δεν έχει καμιά δικαιοδοσία. Το γεγονός ότι η κα-
ναδική κυβέρνηση είναι ένα εκατομμύριο φορές ισχυρότερη από
τους Ινωού είναι η μόνη διαδικασία με την οποία αναλαμβάνει
τον έλεγχο".

Οι Ινωού προσφέρθηκαν να αναστείλουν τις διαμαρτυρίες
ταίς αν οι Ομοσπονδιακοί Υπουργοί Άμυνας και Ινδιάνικων Υ-
ποθέσεων συμφωνούσαν να τους ανακτήσουν και να αυξητήσουν
την παραβίαση των δικαιωμάτων τους. Οι Υπουργοί αρνήθηκαν.

"Ο μόνος τρόπος που θ' αλλάξουν τα πράγματα για τους Ινω-
ού είναι αν υπάρξει μία συνιστατική παγκόσμια κατακραυγή εν-
άντια σ' αυτές τις παραβιάσεις", λέει ο CORRY. Η S.I. προσπα-
θεί να συγκεντρώσει το ενδιαφέρον ανθρώπων απ' όλο τον κόσμο
που καταλαβαίνουν ότι η ζωή αυτών των λαών δεν είναι κατώτε-
ρη από τη δική μας.

"Επίσκοπε ξανά και ξανά ότι η ανταπόκριση των απλών
ανθρώπων σ' ένα θέμα μπορεί αποτελεσματικά τις γραφειοκρα-
τικές απειλές.

"Όταν ένα υπουργείο αρχίζει να παίρνει ασε-
κους αλόκληρους γραμμάτων που διαμαρτύρονται για παραβιάσεις
ανθρώπινων δικαιωμάτων, τότε πιάνει".

Ο ΟΡΡΥ ζητάει να μιλήσουμε εκ μέρους των Ινωού, με τη
μορφή αβρών γραμμάτων και καρτών.

"Το αυλλογιικό αποτέλεσμα θα βοηθήσει", λέει. "Ό,τι αυ-
μβαίνει στον Καναδά είναι παγιόσμιο θέμα. Η κυβέρνηση μας
(Σ.Σ. του Καναδά) είναι ενεργά ανακατεμένη, κι ο Καναδάς δε
μπορεί να κρύβεται πίσω από την αυτο-αποκαλούμενη εθνική κυ-
ριαρχία όταν οι άγαρμπες πολιτικές του έχουν εμπλοκές για ό-
λες τις ανειδήρεις μας".

The Rt Hon Brian Mulroney MP,
The Prime Minister's Office,
House of Commons, Ottawa, K1A
OAG, Canada.

Mr Bill McKnight MP, Minister
of Indian Affairs, House of
Commons, Ottawa, K1A OEG,
Canada

Mr Perrin Beatty MP, Minister
For National Defence,

Department of National Defence,
101 Colonel By Drive, Ottawa,
K1A 0K2, Canada

The Right Hon Tom King MP,
Secretary of State for Defence,
Whitehall, London, SW1A
England

Διεύθυνση της "Διεθνούς Επιβίωσης":
Survival International,
310 Edgware Road,
London, W2 1DY
England

Η πεταλούδα και η κοπέλα ζούσαν μαζί στο δάσος . Η κοπέλα έπαιρνε νερό κάθε πρωί από το ποτάμι όπου χαίρονταν το νερό και τον ήλιο. Εάζευε το νέκταρ των λουλουδιών για να το πιει η πεταλούδα. Η πεταλούδα όλη μέρα πετούσε ξέγνοιαστα στο δάσος.

Και ήταν άνοιξη και η φύση ολάνθιστη. Και ήταν καλοκαίρι και το δάσος ήταν σ' οργασμό. Λουλούδια σ' όλα τα χρώματα παντού. Τα δέντρα ήταν φορτωμένα με πράσινα φύλλα και ζουμερούς καρπούς. Και παντού υπήρχε η ευτυχία.

Τα ζώα αγαπούσαν το δίδυμο της ξανθιάς κοπέλας και της μεγάλης πεταλούδας με τα πολύχρωμα φτερά γιατί όπου πήγαιναν έφερναν τη χαρά.

Η πεταλούδα και το κορίτσι ζούσαν σε μια παράξενη διώροφη κυψέλη. Η κοπέλα έμενε πάνω και η πεταλούδα κάτω. Ήταν πολύ αγαπημένες. Όταν πονούσε η μία πονούσε και η άλλη. Χαίρόταν η μία , χαίρόταν και η άλλη. Η κάθε τους μέρα ήταν ένα ακόμη βήμα προς το φως.

Το φως ήρθε μαζί με το χειμώνα . Το κορίτσι και η πεταλούδα ήξεραν ότι θα έρχόταν κάποτε ο χειμώνας και η φύση θα ξανακοιμόταν. Ήταν επόμενο αφού η Δήμητρα ήταν λυπημένη. Κάποιος είχε φάει το ρόδι της λησμονιάς.

Η πεταλούδα και το κορίτσι αγαπούσαν τη ζωή...Και μετά ήρθε ο χειμώνας και έφερε το φως. Το κορίτσι συνέχισε σαν να μην είχε συμβεί τίποτα. Η πεταλούδα πέθανε. Είχε αφήσει πίσω της όμως μία μικρή κόμπια.

Γιόλα

ΑΥΤΟΝΟΜΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΔΑΣΚΑΛΩΝ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

Κι ενώ στη ΔΟΕ (Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδας η κυριαρχία των κομματικών παρατάξεων φαινόταν ακλόνητη σιγά σιγά άρχισαν να κάνουν την εμφάνισή τους αυτόνομες και ανεξάρτητες κινήσεις. Λίγο ο απόηχος της μεγάλης απεργίας των καθηγητών , λίγο η "ένταξη στην παραγωγή" της γενιάς των καταλήψεων του '79 και ξεκίνησαν.

Αυτή τη στιγμή υπάρχουν αυτόνομες κινήσεις σε αρκετούς νομούς , ενώ στο νομό Θεσσαλονίκης αυτόνομες κινήσεις από διάφορους συλλόγους δασκάλων - νηπιαγωγών έχουν έρθει από καιρό σε επαφή κι αραιά και πού λειτουργεί ένα ανοιχτό συντονιστικό του νομού . Άτομα από τη γενιά των καταλήψεων, "πρώην" του ΚΚεσ. (δεν είναι τυχαίο ότι το συντονιστικό συνεδριάζει στα γραφεία της "Ανανεωτικής" -παρατάξης του ΚΚεσ. στους δασκάλους που βρίσκεται υπό διάλυση), και του ΠΑΣΟΚ κι ανεξάρτητοι συντονίζουν τη δράση τους χωρίς κομματική καθοδήγηση.

Μία απ' τις δυνατότερες αυτόνομες κινήσεις στο νομό Θεσσαλονίκης είναι αυτή του Λαγκαδά, η οποία για δεύτερη χρονιά εκπροσωπείται με μία έδρα (με εναλλαγή σ' αυτήν όλου του ψηφοδελτίου) στο Δ.Σ. του τοπικού συλλόγου δασκάλων. Πέρισι προκάλεσε 2 έκτακτες Γ.Σ. του συλλόγου

της (κάτι εντελώς ασυνήθιστο για το "νεκρό" κομματικό συνδικαλισμό των δασκάλων). προκάλεσε ανάκληση από τη Γ.Σ. απεργοσπάστριας -μέλους του Δ.Σ. του Συλλόγου , και την υπερψηφίωση απεργίας διάρκειας ενάντια στη λογική των "σπαστών" 24ωρων ή 48ωρων απεργιών, που γινόντουσαν ύποτε το θυμόντουσαν οι παρατάξεις, ίσα για να εξοικονομεί χρήματα το Κράτος. Εδώ αξίζει να σημειώσουμε ότι η απεργία διαρκείας υπερψηφίστηκε σε αρκετούς τοπικούς συλλόγους δασκάλων - νηπιαγωγών . Απόφαση όμως για απεργία μπορεί να πάρει μόνο η Γ.Σ. της ΔΟΕ ή η Εκτελεστική Επιτροπή της ΔΟΕ, σύμφωνα με το Καταστατικό της ΔΟΕ. Στην Εκτελεστική Επιτροπή οι αποφάσεις παίρνονται ανάλογα με τους κομματικούς συσχετισμούς κάθε φορά , ενώ όταν έγινε η Τακτική Γ.Σ. της ΔΟΕ (με ελεγχόμενους αντιπροσώπους απ' όλους τους τοπικούς συλλόγους) η πρόταση της απεργίας διαρκείας που ήταν πρώτη σε ψήφους δεν τέθηκε καν σε ψήφιση: Οι κομματικά ελεγχόμενοι σύνεδροι - που δυστυχώς μέχρι στιγμής δε δεσμεύονται από τις αποφάσεις των συλλόγων τους - ψήφισαν γι'άλλη μια φορά "σπαστές" 24ωρες και 48ωρες απεργίες. Και φυσικά η συμμετοχή ήταν κάτω του 50% στις απεργίες, αφού όλοι ξέρουν ότι τίποτε δε γίνεται με μια 24ωρη απερ-

γία το μήνα

Κυρίαρχα θέματα που απασχολούν αυτή τη στιγμή τους δασκάλους είναι η επαπειλούμενη "αξιολόγηση" των δασκάλων κι ή επαναφορά του θεσμού του επιθεωρητή (που στο παρελθόν τρομοκρατούσε τους εκπαιδευτικούς, καθώς κι η επαναφορά της βαθμολογίας και των εξετάσεων για τους μαθητές που διεκύρηξε η Εέα Δημοκρατία ως μέτρα "αναβάθμισης της Παιδείας", μέτρα που και το ΠΑΣΟΚ επιθυμεί, ενώ όσον αφορά τη βαθμολογία - εξετάσεις το ΚΚΕ πάντα διαφωνούσε με την κατάργησή τους. Αν κάτι λοιπόν σταματάει την επανάφορά βαθμών - εξετάσεων - αξιολόγησης εκπαιδευτικών είναι η αντίδραση των δασκάλων και μόνο.

Υ.Γ. Και βεβαίως η ευγενής ενασχόληση των διάφορων Ξωχελλοτερζήδων με τα curricula (αναλυτικά προγράμματα) έφερε τα αποτελέσματά της : 31ωρο υποχρεωτικό εβδομαδιαίο πρόγραμμα (μόνο 6ωρα κι 7ωρα) για τα παιδιά των "πειραματικών" σχολείων , προγραμματισμός για ολοκληρωτη χρονιά για όλα τα μαθήματα (ως και τα θρησκευτικά) για τους δασκάλους... Αλλά για όλα αυτά θα μιλήσουμε αργότερα.....

Βασικά σκόπευα να γράψω ένα κείμενο για ζητήματα της εκπαίδευσης, με αφορμή τη συζήτηση επιτροπής της Ομοσπονδίας Θεσσαλονίκης για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Όπως τα γεγονότα με αναγκάζουν να αναφερθώ πρώτα σε μια σειρά ανησυχητικά φαινόμενα.

Α) ΚΑΠΕΛΛΑ

Ενώ λοιπόν είχαμε -μετά από επίμονες συζητήσεις κι αμοιβαίες υποχωρήσεις- καταλήξει σε ένα κείμενο για την εκπαίδευση που θα κυκλοφορούσε στη Θεσσαλονίκη, ξαφνικά ο "δαίμων του τυπογραφείου" πρόσθεσε ένα ολόκληρο κεφάλαιο μιας σελίδας για την ελληνική εκπαίδευση, το οποίο βεβαίως δεν είχε συζητηθεί:

Δυστυχώς αυτό δεν ήταν το μόνο φαινόμενο καπελλώματος στη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου: Πέρα από την κατά κόρον προβολή ορισμένων "αρχηγών" από τον τύπο και την τηλεόραση (εναλλαγή σ' αυτά εφαρμόστηκε μόνο προς το τέλος μετά την κατάργηση), υπήρξε σειρά κειμένων τα οποία φτιαχνόταν κι ερχόταν από την Αθήνα σε μας τους επαρχιώτες να τα μοιράσουμε. Τέτοια παραδείγματα ήταν το κείμενο

για την εκπαίδευση που έφτιαξαν στην Αθήνα κι εμείς το είδαμε μόνο τυπωμένο , (δεν ξέραμε καν ότι ετοίμαζαν κείμενο), το φυλλάδιο "Όχι στην πολιτική των πολιτικών" το οποίο ήταν 100% θέσεις της Ρήξης και στη Θεσσαλονίκη δεν το μοιράσαμε (απορήσαμε μάλιστα πώς πέρασε (;) τέτοιο κείμενο από τη Γραμματεία), ή το φυλλάδιο για την "κρίση του φυσικού περιβάλλοντος", όπου επίμονα δουλεμένες θέσεις Πανελλαδικής Συνέλευσης των Οικολόγων Εναλλακτικών για "κατάργηση του κυνηγιού" έγιναν από επιτροπή -άγνωστη σε μας- "δραστικός περιορισμός του κυνηγιού" . Αποκορύφωμα όλων βέβαια υπήρξαν οι "Βασικές Αρχές" οι οποίες δουλεύτηκαν από επιτροπή της Γραμματείας της Ομοσπονδίας και ψηφίστηκαν χωρίς συζήτηση δια βοής στη συνδιάσκεψη της Θεσσαλονίκης , κι ενώ δεν υπήρχε απαρτία . Το τελευταίο βέβαια είχε να κάνει κυρίως με τις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν στις Συνδιασκέψεις (με εξαίρεση βέβαια τη Συνδιάσκεψη που αποφάσισε να μη στηρίξουμε κυβέρνηση απλής αναλογικής) Διαδικασίες συνοπτικές , όπου ενστάσεις αγνοούνταν , και ψηφίζονταν προτάσεις χωρίς να 'χουν συζητηθεί στις ίδιες τις Συνδιασκέψεις αλλά σε Επιτροπές που όλως τυχαίως λειτουργούσαν μόνο σε Αθήνα - Θεσσαλο-

νίκη . Όλοι οι υπόλοιποι οι επαρχιώτες κα-
λούνταν να ψηφίσουν προτάσεις που άκουγαν πρώτη
φορά . Χωρίς συζήτηση ...

Και δεν βλέπω το λόγο -όπως κι άλλοι στα
"Σκυλάκια του Παβλώφ"-γιατί θα πρέπει να αντι-
καθιστούμε τη συζήτηση στις Συνδιασκέψεις -
που είναι το ανώτατο όργανο της Ομοσπονδίας-
με συζητήσεις επιτροπών Αθήνας - Θεσσαλονίκης .
Γιατί ενισχύουμε το συγκεντρωτισμό κι όχι τα
όργανα της βάσης όπως τη Συνδιάσκεψη και τις
οργανώσεις -μέλη της Ομοσπονδίας ; Δε θά 'ταν
πολύ καλύτερο να κυκλοφόραγαν κείμενα τοπικών
ομάδων (καθένας στην πόλη του) και πανελλαδικά
μόνο ό,τι εγκρίνεται από Συνδιάσκεψη ; Ποιοί
θέλουν να ισοπεδώσουν την πολυχρωμία και την
ποικιλομορφία των ομάδων της Ομοσπονδίας και
να τις καταντήσουν τοπικές οργανώσεις κόμματος,
αφισοσκοληγτές και διανομείς κειμένων που βγάξει
η Γραμματεία της Αθήνας ;

Β) ΜΥΘΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

"Τα παιδιά πρέπει να μάθουν ορισμένες
βασικές γνώσεις στο δημοτικό σχολείο κι αυτό
ελέγχεται με εναλλ. μεθόδους εξέτασης".

Εδώ μπαίνει κατευθείαν η υποκειμενικότητα του
καθορισμού των "βασικών" γνώσεων και βεβαίως

το ζήτημα του ετεροκαθορισμού και της αντικειμενοποίησης των μαθητών: Εμείς οι μεγάλοι θα καθορίσουμε ποιές γνώσεις είναι βασικές για τα παιδιά. Το κείμενο της Ομοσπονδίας π.χ. προτείνει εδώ ως "βασική" γνώση τη σωματική αγωγή, αγνοώντας ότι σήμερα υποχρεώνονται στο σχολείο τα παιδιά να μην κινούνται, πράγμα καταστροφικό για την υγεία τους, ιδίως για τα παιδιά των πόλεων. Οπότε δημιουργείται τεχνητά η "ανάγκη" της σωματικής αγωγής. Δημιουργούμε ένα πρόβλημα και καθιερώνουμε μετέ υποχρεωτικό μάθημα για να το αντιμετωπίσουμε.

Αν μιλούσε κανείς για πραγματικά βασικές γνώσεις αυτές θα ήταν μόνο η ανάγνωση, η γραφή και τα μαθηματικά (πράξεις - πρακτική αριθμητική). Κι αυτές οι γνώσεις κατακτιούνται σχεδόν από όλα τα παιδιά του Ελληνικού Δημοτικού σήμερα, δίχως βαθμούς κι εξετάσεις. Έχω γι' αυτό προσωπική πείρα από απομονωμένα επαρχιακά σχολεία. Η ανάγνωση κι η γραφή μαθαίνονται στα σχολεία συνήθως μέσα σε 4-5 μήνες, ενώ υπάρχει κι η μέθοδος φρέιρε για ενηλίκους που κάνει την ίδια δουλειά σε 4 βδομάδες με δύο μαθήματα τη βδομάδα. Η μέθοδος αυτή έχει εφαρμοστεί στη Βραζιλία, τη Χιλή, τη Νικαράγουα κι είχε επαναστατικά αποτελέσματα γιατί κατακτιέται

η ανάγνωση κι η γραφή μέσα από συζητήσεις και δράση για τοπικά προβλήματα που απασχολούν τους εκπαιδευόμενους. Όσον αφορά δε την πρακτική αριθμητική, αυτή, ως πρακτική, κατακτιέται στην πράξη μέσα από συνεταιρισμούς, δοσοληψίες, μαθητικές κοινότητες, με δυο λόγια με την αυτοδιαχείριση του σχολείου. Κι αν αυτή δεν υπάρχει κατακτιέται στη ζωή την ίδια.

Οι "εναλλακτικοί έλεγχοι" λοιπόν για το αν κατακτήθηκαν οι "βασικές" γνώσεις είναι άχρηστοι ακόμη και σήμερα που το σχολείο δεν είναι αυτοδιαχειριζόμενο και που δουλειά του δεν είναι η μελέτη φύσης και κοινωνίας κι η κοινωνική παρέμβαση.

Εδώ κάποιος θα μπορούσε να παρατηρήσει: Μα αν κάποιο παιδί -πρόφανώς φτωχό- δεν κατακτήσει τις βασικές γνώσεις, αυτό δε θα 'ταν ταξική διάκριση; Αυτή η ερώτηση όμως αγνοεί ότι οι ταξικές διακρίσεις θα καταργηθούν μόνο με την κατάργηση των τάξεων. Μέχρι τότε, το μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να τις απαλύνουμε: Με την ελεύθερη πρόσβαση όλων σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, με την κρατική επιδότηση καθενός για εκπαίδευση, με εκπαιδευτικές άδειες μετ' αποδοχών σε εργαζόμενους, με αντιισταμιστική αγωγή κλπ. Υπάρχει εδώ ένα απλό επιχείρημα

του ILLICH: Το κράτος δίνει τα ίδια χρήματα για την εκπαίδευση κάθε παιδιού· άρα ευνοεί τα πλουσιόπαιδα, αφού αυτά εκτός απ' τα κρατικά χρήματα έχουν και την οικογενειακή περιουσία. Ίσως λοιπόν να βοήθαγε η αντίστροφη (με το οικογενειακό εισόδημα) επιδότηση της εκπαίδευσης των μαθητών.

Και κυρίως δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι κάθε είδους εξετάσεις -βαθμοί στο σχολείο λειτουργούν προς όφελος των πλουσίων, εντείνουν τις ταξικές διακρίσεις. Ένα παιδί που μένει στην ίδια τάξη κατά κανόνα περιθωροποιείται και διαιωνίζεται η "μειονεξία" του.

Όλα αυτά θ' αποτελούσαν αντικείμενο μελέτης παιδαγωγών αν η επαναφορά βαθμών κι εξετάσεων δεν είχε γίνει αιχμή της πολιτικής της ΝΔ για τα Δημοτικά, πολιτική στην οποία συμφωνούν ΚΚΕ και ΠΑΣΟΚ. Πρόβλεψη ακόμη αυτής της πολιτικής είναι η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, η επαναφορά των επιθεωρητών κι ο προγραμματισμός μαθημάτων για όλη τη χρονιά, μέτρα που σκοπεύουν να ελέγξουν απόλυτα τους εκπαιδευτικούς, να μην αφήσουν κανένα περιθώριο πρωτοβουλίας: Όλα έχουν προβλεφτεί και προγραμματιστεί από το αναλυτικό πρόγραμμα κι όποιος δάσκαλος ξεφύ-

γει θα τον περιμένει ο επιθεωρητής κι "αξιολόγηση"....

Κι έτσι φτάνουμε στο αναλυτικό πρόγραμμα, ο ρυθμός του οποίου είναι τέτοιος, ώστε όχι μόνο δεν αφήνει περιθώρια αυτοσχεδιασμών, αλλά δημιουργεί και το φαινόμενο του "λειτουργικού αναλφαριθμητισμού", των μαθητών δηλαδή που δε μπορούν να παρακολουθήσουν μια τάξη επειδή έχουν κενά από προηγούμενη. Ένας φαύλος κύκλος: Πηγαίνεις γρήγορα την ύλη (έτσι επιβάλλει το αναλυτικό πρόγραμμα) - κάποιοι μαθητές μένουν πίσω - την επόμενη χρονιά πηγαίνεις πάλι γρήγορα - κι οι μαθητές αυτοί αργά ή γρήγορα πετιούνται έξω απ' το σχολείο ως "κούτσουρα". Και συνειδητοποιείς την παράνοια όταν η ύλη την οποία τρέχεις να προφτάσεις είναι είτε άχρηστη (μόνο σε μαθηματικούς κι ορισμένα συναφή επαγγέλματα θα χρησιμεύσουν οι εξισώσεις και τα συστήματα αρίθμησης που μαθαίνουν τα παιδιά του Δημοτικού) είτε διδάσκεται ξανά άλλες δυο φορές μέχρι τα παιδιά να βγάλουν το λύκειο (π.χ. ιστορία της ελληνικής επανάστασης):

Είναι μετά να μην ακούω με έκπληξη μερικούς που μιλάνε για "ανάγκη εντατικοποίησης" στην εκπαίδευση και για "υποχρεωτική κοινωνική εργα-

σία" των εφήβων ; "Όταν τα εκπαιδευτικά κινή-
ματα αγωνίζονται ενάντια στην εντατικοποίηση,
ενάντια σε βαθμούς , εξετάσεις κι υποχρεωτικά
αναλυτικά προγράμματα , εμείς , η Ομοσπονδία
Οικολόγικων Εναλλακτικών Οργανώσεων, θα συνταχ-
θούμε με ΝΔ, ΠΑΣΟΚ και ΚΚΕ ; Θ' αγνοήσουμε τα
κοινωνικά κινήματα και θα πάμε με τα κόμματα;

92

"...Η παρέμβασή μας στο 16ο περίπτερο της Λέρου δείχνει ότι η άποψη που μέχρι πρόσφατα ακουγόταν περί "αθεράπευτου" κλπ είναι ένας μύθος και φαντασίωση της παραδοσιακής Ψυχιατρικής, αλλά και ότι είναι δυνατόν να κινητοποιήσει κανείς και τους εργαζόμενους της Λέρου, για μια διαφορετική ποιότητα δουλειάς με τους ασθενείς."

Η συνέχεια όμως μιας τέτοιας δουλειάς προϋποθέτει όρους και εγγυήσεις από την Πολιτεία, που, αν δεν εξασφαλιστούν, από τη δική μας πλευρά δεν είμαστε διατεθειμένοι να συμβάλουμε στην ωραιοποίηση μιας κατάστασης..."

[από την παρέμβαση του Κ. Μπαϊρακτάρη
στο Παγκόσμιο Ψυχιατρικό Συνέδριο
Αθήνα, Οκτώβρης 1989]

there?

out
out
out

there anybody

ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ

Παρθεν

ΛΕΡΟΣ

Μύρσα

Αγ. Μαρίνα

ΣΑΚΚΙ

Επρόκαρτο

Τηρος

Επειδή η Λέρος Υπάρχει...

Εδώ και τρεις αιώνες περίπου η παραδοσιακή Ψυχιατρική, ποσοπαθώντας να δικαιολογήσει τον λόγο ύπαρξής της ως επιστήμης, μετατρέπει τον "Ψυχασθενή" σε αντικείμενο μελέτης της. Τον απομονώνει από το καθημερινό του κοινωνικό, επαγγελματικό και συναισθηματικό περιβάλλον, και τον φυλάκίζει στα τείχη του Ιδρύματος, για να τον κάνει πειραματόζωο στα διαγνωστικά της παιχνίδια και να τον "ορίσει" μέσα από ταμπέλες επιστημονικοφάνους εξόντωσης της διαφορετικότητάς του ("τρελλός", "ανώμαλος", "επικίνδυνος") και αποποίησης των συλλογικών κοινωνικών ευθυνών. Γι' αυτόν τον τρόπο η Ψυχιατρική υπηρετεί τις προσταγές της εκάστοτε Εξουσίας, πολιτικής και κοινωνικής, η οποία, ανίκανη να εξηγήσει και να καταλάβει το Διαφορετικό, ταυτόχρονα το φοβάται και το απομακρύνει από το κοινωνικό σώμα. Η ίδια η ανταγωνιστική κοινωνία στην οποία ζούμε, προκειμένου να διατηρήσει την ισορροπία της - μια ισορροπία στη βάση της οποίας κούβονται διάφορες συλλογικές φοβίες και αντιθέσεις - δημιουργεί αποδιοπομπαίους τράγους, για να διοχετεύσει πάνω τους όλη της την επιθετικότητα και την ανασφάλεια "εξορκίζοντας" έτσι το Ίακό, μέσα από την ταύτισή του με την "υλική αρρώστια".

Το ταυτόσημο σχήμα "υχασθενής-επικίνδυνος-εγκληματίας ευδοκιμεί, ως δημιουργήμα των βιομηχανικών κοινωνιών και της ορθολογιστικής-θετικιστικής σκέψης, η οποία ιδεολογικοποιεί τις αρχές της εντατικοποιημένης παραγωγικότητας, μιας συγκεκριμένης λογικότητας και "φυσιολογικότητας" των πραγμάτων, χωρίς να αφήνει περιθώρια για την έκφραση ενδόμυχων, υποσυνείδητων επιθυμιών και για μια διαφορετική αντιμετώπιση της κοινωνικής πραγματικότητας.

Το Ψυχιατρικό κατεστημένο, βασικός μοχλός και φέ-
ρέυνο μιας τέτοιου τύπου Εξουσίας, αναπαράγει τις ίδιες
εξουσιαστικές μεθόδους καταστολής και χειραγώγησης, που
χρησιμοποιεί η κυρίαρχη ιδεολογία για να διασφαλίσει μια
πλάσματική κοινωνική ομοιομορφία, που δεν θα απειλεί τις
υπάρχουσες δομές. Η συμμαχία αυτή, "Ψυχιατρική-Εξουσία, είναι
αυτή που καταπατά τα ανθρώπινα δικαιώματα των "Ψυχασθε-
νών" και καλλιεργεί την τάση Ψυχιατροποίησης της κοι-
νωνίας.

Η Λέρος, πρόσφατα και για μια ακόμη φορά, στόχος έντο-
νων δημοσιογραφικών επιθέσεων, αποτελεί περίττανο δείγμα
και αριστουργηματική ενσάρκωση της ψυχιατρικής λογικής
του εγκλεισμού ...και της εξόντωσης του διαφορετικού.

.....

Βρεθήκαμε εκεί στα μέσα του Αυγούστου του 1989, όπου
συμμετείχαμε εθελοντικά στην παρέμβαση που ξεκίνησε στις
αρχές του καλοκαιριού στο Περίπτερο 16 του Κρατικού Θερα-
πευτηρίου Λέρου από τη Μονάδα Επανάταξης του ΨΝΘ, σε συ-
νεργασία με το Ψυχιατρείο της Λέρου.

Τα κείμενα που ακολουθούν είναι προσωπικές μαρτυρί-
ες από την εμπειρία μας στον ιδρυματικό χώρο της Λέρου.

Θέλουμε να τονίσουμε ότι η Λέρος αποτελεί για μας
ένα σύμβολο, και ότι οι προβληματισμοί πάνω στη δομή και
τη λειτουργία αυτού του Ιδρύματος ισχύουν για όλους τους
ιδρυματικούς χώρους ψυχικής υγείας, τόσο στην Ελλάδα, όσο
και στο εξωτερικό.

Η συνέντευξη που ακολουθεί αποτελείται στον κύριο κορμό της από αποσπάσματα μιας συζήτησης που μεταδόθηκε από το Ράδιο-Ουτοπία στις 29.9.1989, με τη συμμετοχή τσάκων ατόμων που συνεργάστηκαν στο πρόγραμμα παρέμβασης στο Κρατικό Θεραπευτήριο Λέρου, στα τέλη αυτού του καλοκαιριού. Ερόκειται για την Τασούλα Τσιμπούκα (νοσηλεύτρια της Ίουάδας Επανένταξης του Ψ.Ν.Θ., που εργάστηκε στη Λέρο για δύο μήνες) και τις: Ελίνα Γούναρη, Σοφία Αβραμίδου, Άννα Εμμανουηλίδου (βοιτήτριες που συμμετείχαν εθελοντικά στην προσπάθεια). Στη συζήτηση αυτή έγινε προσπάθεια να δοθεί, μέσα από προσωπικές εμπειρίες, μια όσο γινόταν πιο σφαιρική άποψη του προβλήματος, στις πολιτικές, κοινωνικές και βιωματικές του διαστάσεις.

.....

ΕΡΩΤ: Η Λέρος έχει ένα μακρύ παρελθόν ως τόπος απομόνωσης κάποιων κοινωνικά ανεπιθύμητων ομάδων. Από πότε ξεκινάει αυτό;

ΑΠΑΝ: Η ιστορία ξεκινά από τον Μεσαίωνα, όπου λειτουργούσε στη Λέρο λεπροκομείο, και όταν στις μέρες μας με τη λειτουργία δύο ψυχιατρικών τμημάτων (Ανδρικών-Γυναικών) και ενός παραρτήματος του ΠΙΚΠΑ. Στις αρχές του αιώνα, κάτω από την ιταλική κατοχή (1912-47) η Λέρος "διλοξενούσε" στην έκτασή της των 54 τ.χ. 15

ως 20 χιλιάδες Ιταλούς στρατιώτες και μια μεγάλη ναυτική βάση.

Αργότερα, επί Φρειδερίκης, εγκαθίσταται εκεί το "Ίδρυμα της Φρειδερίκης" με ορφανά του Εμφύλιου.

Επί Χούντας η Λέρος λειτουργεί ως τόπος εξορίας πολιτικών αντιφρονούντων.

Στις 11/12/57 ιδρύεται με βασιλικό διάταγμα η "αποικία Ψυχοπαθών Λέρου" που από το 1958 λειτουργεί με δύναμη 650 κλινών στο Νιακκί.

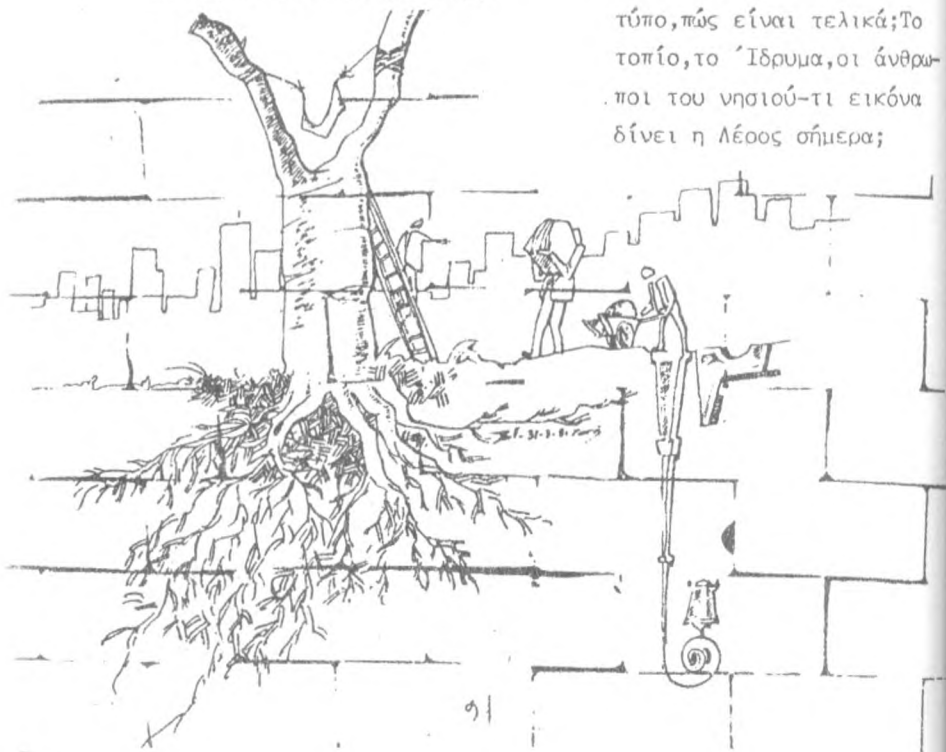
Τα κτίρια των Ιταλών
 δε θα μείνουν αναξιοποίητα.
 Θα στεγάσουν ένα νέο στρα-
 τόπεδο συγκέντρωσης. Οι ψυ-
 χοπαθείς "άποικοι" εγκλεί-
 ονται με τη γνωμάτευση-κα-
 τηγορία "χρόνιο στάσιμο υλι-
 κό αρρώστων".

Το Φλεβάρη του 1965
 εκδίδεται το νέο βασιλικό
 διάταγμα, με το οποίο η "Α-
 ποικία" αλλάζει όνομα και
 ονομάζεται "Ψυχιατρικό Νο-
 σοκομείο Λέρου", επεκτείνε-
 ται και στα Λέπιστα και οι
 κλίνες αυξάνονται σε 2.650.

Το 1976 συγχωνεύεται
 με το Γενικό Νοσοκομείο Λέ-
 ρου, μετονομάζεται ^{σε} "Κρατικό
 Θεραπευτήριο Λέρου" με 2680
 κλίνες.

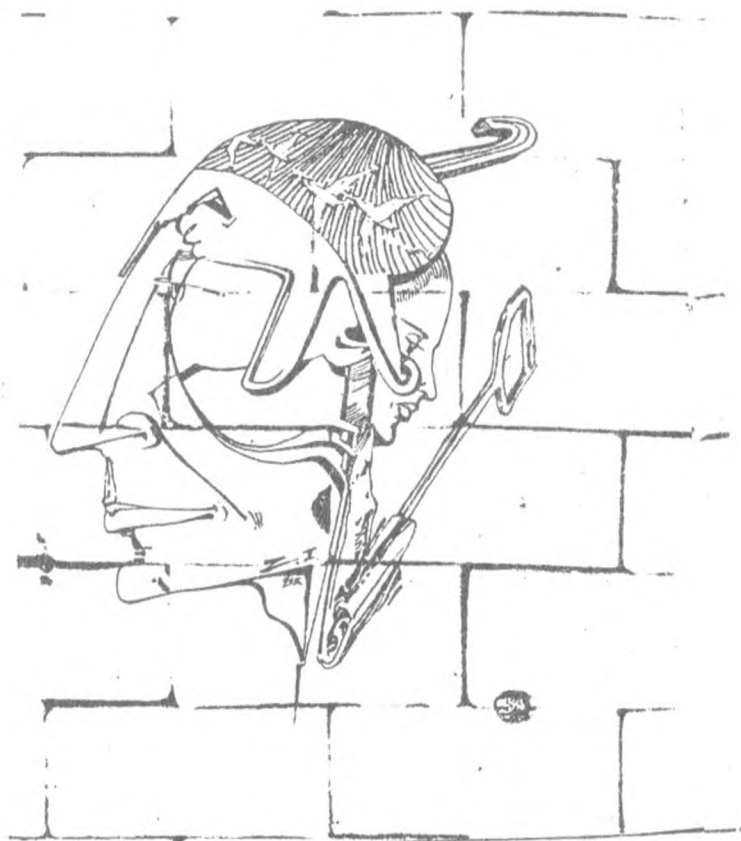
Με την εφαρμογή του
 ΕΣΥ μετονομάστηκε σε "Κρα-
 τικό Θεραπευτήριο-Κέντρο
 Υγείας Λέρου" με δύναμη
 1500 κλινών.

ΕΡΩΤ: Άς έρθουμε όμως στο
 παρόν. Αυτό το περιβόητο
 "Νησί του Διαβόλου", "Νησί
 της Κόλασης" κλπ που δια-
 βάζουμε συχνά-πυκνά στον
 τύπο, πώς είναι τελικά; Το
 τοπίο, το Ίδρυμα, οι άνθρω-
 ποι του νησιού-τι εικόνα
 δίνει η Λέσος σήμερα;

Μ'αυτήν την μαρτυρία καταγγέλλουμε:

- την περιθωριοποίηση και βάρβαρη καταστολή του Διαφορετικού
- την καταπάτηση των στοιχειωδών ανθρώπινων δικαιωμάτων των ψυχικά πασχόντων
- την τάση ψυχιατρικοποίησης της κοινωνίας και παθολογικοποίησης των κοινωνικών αντιθέσεων.-

ΑΠΑΝ: Η Λέρος είναι ένα όμορφο νησί. Η εικόνα που υπήρχε στη φαντασία μας πριν φτάσουμε εκεί ήταν τελείως άσχετη με την πραγματικότητα που συναντήσαμε. Η Λέρος είναι όμορφη· έχει πράσινο, όμορφες θάλασσες, ένα πολύ ωραίο κάστρο, αρχαιότητες. Τίποτε στο τοπίο δεν σε παραπέμπει σε ιστορίες με διαβόλους. Και κεί είναι που έγκειται η αίσθηση του αντιφατικού που σου δίνει ο τόπος αυτός: η ειδυλλιακή θέση του Ψυχιατρείου, δίπλα στη θάλασσα και η φρίκη μέσα από τους τοίχους του· αυτό το "Κρατικό" μαζί με το "Θεραπευτήριο" στην ταμπέλα που σε "καλωσορίζει" στο τμήμα των ανδρών, οι δύο πλευρές, μέσα και έξω από τα κάγκελα των παραθύρων το Ιδρύματος..., νουίζω πως το ίδρυμα της Λέρος και μόνο με την τοπογραφία του, αποτελεί έκφραση όλης της κοινωνικής αντιφατικότητας που το χτίσε και το συντηρεί.

Η παρουσία του Ιδρύματος στο νησί είναι κάτι που σφραγίζει με τρόπο πολύ σαφή τον κόσμο της Λέρου, όχι μόνο λόγω της οικονομικής σχέσης που έχουν οι άνθρωποι μαζί του, αλλά και στο πώς οι ίδιοι αντιλαμβάνονται την άποψη της υπόλοιπης Ελλάδας για τον τόπο τους. Οι ντόπιοι εκφράζουν ανοιχτά τη δυσφορία τους για τον κοινωνικό στιγματισμό που έχουν δεχτεί ως νησί εξοριών και περιθωριοποίησης, ιδιαίτερα μέσων των συχνών δημοσιογραφικών ξεσπασμάτων και το ταυτόχρονο παράπονό τους για την έλλειψη τουριστών τους καλοκαιρινούς μήνες. Αισθάνονται και οι ίδιοι στόχος κατηγοριών που τις θεωρούν άδικες.

ΕΡΩΤ: Ακούγεται πολύ ότι οι κάτοικοι του νησιού αντιδρούν στην απομάκρυνση του Ψυχιατρείου, γιατί τους δέχονται οικονομικά συμφέροντα μ' αυτό. Ποιός είναι ο ρόλος του Ψυχιατρείου στην οικονομία του νησιού;

ΑΠΑΝ: Ένας από τους λόγους της υποτιθέμενης αναγκαιότητας της ύπαρξης του Ψυχιατρείου της Λέρου είναι, χωρίς αμφιβολία, τα οικονομικά οφέλη που απολαμβάνει ένα μεγάλο ποσοστό των ντόπιων κατοίκων. Αυτό φαίνεται πιο ξεκάθαρα αριθμητικά, όπου στον συνολικό αριθμό των 8.000 κατοίκων της Λέρου, οι χίλιοι περίπου απασχολούνται στο Ψυχιατρείο, ενώ πολλοί αντλούν εισοδήματα συνεργαζόμενοι στον υλικό του εφοδιασμό.

Κάπως έτσι δικαιολογείται η αντίδραση κι ο φόβος των κατοίκων απέναντι στο πρόγραμμα κλεισίματός του. Αντίδραση, που εν μέρει είναι φυσιολογική, εφόσον οι ντόπιοι έχουν επαναπαυθεί στο σταθερό και μόνιμο μισθό που τους προσφέρει το Ψυχιατρείο.

Συνεπώς απαραίτητη προϋπόθεση, αν θέλουμε να μιλάμε για μελλοντικό κλείσιμο του Ιδρύματος, είναι η δημιουργία εναλλακτικών οικονομικών πόρων που να προσφέρει στο προσωπικό τη δυνατότητα εξεύρεσης άλλης εργασίας και να εγγυά-

ται στο νησί την ύπαρξη άλλων πηγών εισοδήματος.

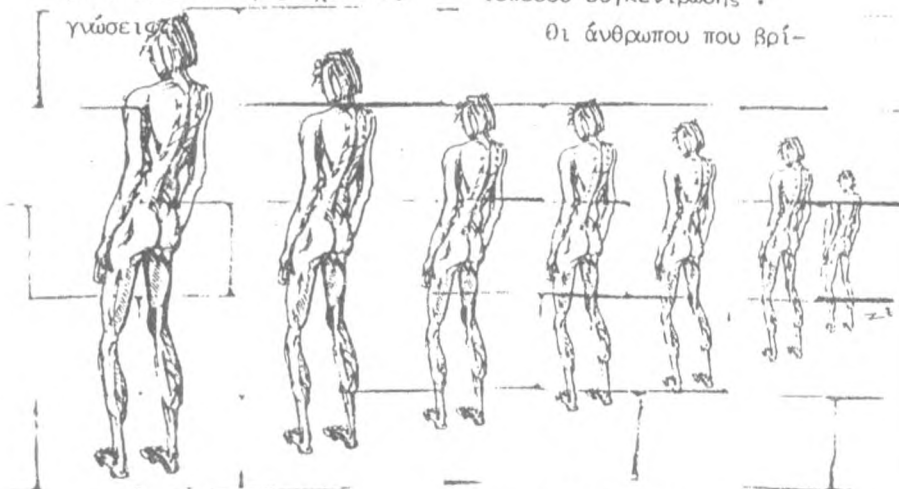
ΕΡΩΤ: Ας έρθουμε όμως στο Ψυχιατρείο, το Κρατικό Θεραπευτήριο Λέρου. Δώστε μας μια εικόνα αυτού του περιβάλλοντος χώρου.

ΑΠΑΝ: Το πλοίο σε κατεβάζει στο Λακκί, το λιμάνι του νησιού, από όπου βλέπει κανείς καθαρά να απλώνονται στο δεξί του χέρι στο βάθος μερικές από τις εγκαταστάσεις του Ιδρύματος, στεγασμένες σε παλιά κτίρια του ιταλικού στρατού, χτισμένα γύρω στα 1912. Πρόκειται για το τμήμα των Ανδρών, που βρίσκεται στην τοποθεσία Λέπιδα, στην παλιά ιταλική στρατιωτική βάση, περίπου τρία χιλιόμετρα δεξιά του λιμανιού. Συμπεριλαμβάνει 10 περίπτερα και σ' αυτόν τον χώρο δουλέψαμε εμείς. Το τμήμα των Γυναικών στεγάζεται σε κάπως πιο σύγχρονα κτίρια μέσα στο Λακκί και αποτελείται από 6 περίπτερα. Το ΚΘΛ στεγάζει λίγο λιγότερους από 1200 ασθενείς και έχει δύο Ψυχιάτρους, έναν στα Λέπιδα και μια ;

γιατρίνα στο Λακκί. Επίσης λειτουργεί ένα παράρτημα του ΠΙΚΠΑ.

Το ίδρυμα απασχολεί συνολικά περίπου 900 υπαλλήλους, μαζί με τους εργαζόμενους στις διοικητικές υπηρεσίες. Το προσωπικό αυτό, όπως έχει πολυακουστεί, είναι τελείως ανειδίκευτο, με μόνο εφόδιο λίγες σχολικές

γνώσεις.

Όπως ανέφερα, το τμήμα των ανδρών στεγάζεται σε στρατιωτικά κτίρια, που παρόλη τη γερή οικοδομική τους κατασκευή, αποτελούν χώρους στρατοπέδου, με αχανείς θαλάμους, χωρίς πρόβλεψη για άπαρη οποιαδήποτε προσωπικών χώρων, με σχεδόν ανύπαρκτες εγκαταστάσεις υγιεινής - ή τελείως ανεπαρκείς για τον αριθ-

μό των ατόμων που πρέπει να εξυπηρετούνται - και χωρίς κεντρική θέρμανση.

Αυτά τα χαρακτηριστικά του χώρου και κυρίως τα τεράστια μεγέθη που επιβάλλει επιτείνουν την ιδρυματική ατμόσφαιρα, σε βαθμό που να δικαιολογούνται οι χαρακτηρισμοί περί "στρατοπέδου συγκέντρωσης".

Οι άνθρωποι που βρί-

σκονται έγκλειστοι στο Ψυχιατρείο της Λέρου υφίστανται σε μια πολύ αντιπροσωπευτική και σκληρή πορφή, όλες τις συνέπειες του Ιδρύματος: έλλειψη προσωπικού χώρου και αντικειμένων - δεν έχουν δικά τους ρούχα για παράδειγμα -, έλλειψη δυνατότητας για προσωπική χρήση του χρόνου τους, και εναλλακτικών λύσεων για την

αξιοποίησή του, απογύμνωση από κάθε κοινωνικό τους ρόλο, περιορισμός της ελευθερίας τους—συνθήκες που τους οδηγούν στην παθητικότητα, στην απώλεια κάθε ενδιαφέροντος για τον εαυτό τους και στην αυτοεγκατάλειψη, στον εκφυλισμό και την ανυπαρξία διαπροσωπικών σχέσεων, στην απώλεια της ελπίδας. Πέρα από τον ύπνο και το φαγητό, το καθημερινό τους "πρόγραμμα" περιλαμβάνει κάποιο ατέλειωτο μοναχικό περπάτημα στο γυμνό χώρο ενός γηπέδου, περιφραγμένου με συρματοπλεγμα—για τις πρωινές ώρες και τηλεόραση για τις απογευματινές. Υπάρχει επίσης κάποιο κυλικείο, το οποίο ελάχιστοι επισκέπτονται.

Αυτό που είδαμε και προσπαθήσαμε να πολεμήσουμε στις συνθήκες που σας περιγράφω δεν ήταν η "τρέλλα", αλλά ο Ιδρυματισμός: Η αυτοεγκατάλειψη, η απώλεια ανθρώπινων σχέσεων και δεξιοτήτων, το χάσιμο της ελπίδας, δεν έχουν να κάνουν με την "ψυχική αρρώστεια", είτε υπάρχει είτε δεν υπάρχει τέτοιο πράγμα· έχουν να κάνουν με το Ίδρυμα, ως κατασταλτικό μηχανισμό και ως άσκηση ωμής βίας, προς εξορία ή εξόντωση του διαφορετικού ή του κοινωνικά "ανυπόφορου".

ΕΡΩΤ: Οι ασθενείς που βρίσκονται έγκλειστοι σήμερα στο Ψυχιατρείο της Λέρου έχουν κάποια ιδιομορφία σε σχέση με τους ασθενείς άλλων Ψυχιατρείων; Με ποια κριτήρια επιλέχτηκαν και βρέθηκαν στη Λέρο; Σε τι κατάσταση από ψυχιατρική άποψη είναι;

ΑΠΑΝ: Όχι, ο λόγος εγκλεισμού των συγκεκριμένων ασθενών στο Ψυχιατρείο της Λέρου δεν είχε καμιά σχέση με την ύπαρξη κάποιας οργανικής ή ψυχολογικής ιδιομορφίας τους. Το Ίδρυμα της Λέρου δημιουργείται το 1957, στην προσπάθεια να αποσυμφορισθούν τα μεγάλα Ψυχιατρεία της χώρας και κυρίως των Αθηνών και της Θεσσαλονίκης. Επιλέγεται η Λέρος, χωρίς να ρωτηθούν βέβαια ούτε οι κάτοικοι του νησιού, ούτε πολύ περισσότερο οι ίδιοι οι ασθενείς, γιατί διέθετε ήδη τους ιταλικούς στρατώνες για να στεγαστούν οι ασθενείς. Οι άνθρωποι αυτοί μεταφέρονταν με πλοία, ζωντανεύοντας το μεσαιωνικό θέαμα των "πλοίων των τρελών". Οι νησιώτες κατέβαι-

ναν στο λιμάνι για να δουν το πρωτόγνωρο γι' αυτούς θέαμα των ομάδων των ψυχοπαθών που κατέβθαναν ανά 20 ή 30 στο νησί.

Στις αρχές Αυγούστου του 1965 καταφθάνουν στο νησί οχηματαγωγά και αφήνουν στην αποβάθρα του λιμανιού 600-700 ανθρώπους ανώνυμους, με διακριτικά νούμερα. Οι παλαιότεροι αναφέρουν ότι χάθηκαν τα νούμερα ορισμένων και αναγκάστηκαν να στείλουν φωτογραφίες στα ψυχιατρεία προέλευσής τους, για να αναγνωριστούν. Υπάρχουν ακόμα περίπου δέκα ασθενείς αγνώστου επωνύμου...

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ιατρικών ιστορικών που συνόδευαν τους ανθρώπους αυτούς τελειώνει με τους παρακάτω τρόπους: "Διακομίζεται ή αποστέλλεται ή μεταφέρεται στη Λέρο, διότι τα τελευταία δύο χρόνια δεν δέχτηκε επίσκεψη των συγγενών του, ή: παρά τη θεραπεία, δεν βελτιώθηκε η κατάσταση του και γι' αυτό διακομίζεται στη Λέρο, ή: η ίδια κατάσταση, διακομίζεται

στη Λέρο".Τα δύο βασικά κριτήρια "επιλογής" δηλαδή ήταν η εγκατάλειψη των ασθενών από τους συγγενείς τους, και η χρονιότητα της ιδρυματικής τους περιθαλψης.

Όσον αφορά την ψυχιατρική τους κατάσταση, σύμφωνα με μια έκθεση του Γιάννη του Λουκά, ψυχιάτρου σήμερα στα Λέπινδα, με συνολικό αριθμό 1150 ανθρώπων, 700 περίπου χαρακτηρίζονται με την ψυχιατρική ταμπέλα "χρόνιοι σχιζοφρενείς", 400 διανοητικά καθυστερημένοι και εγκεφαλοπαθητικοί και 50 επιληπτικοί, αλλά υπάρχουν επιπωματικές ψυχώσεις και νοητικές στερήσεις, σχεδόν όλες χρόνιες υπολειμματικές ιδρυματοποιημένες καταστάσεις. Πρόκειται δηλαδή για ένα μωσαϊκό διαγνώσεων που βρίσκει κανείς σ' όλα τα ψυχιατρικά ιδρύματα της χώρας. Τίποτα ειδικό.

ΕΡΩΤ: Οι κάτοικοι του νησιού και πολύ περισσότερο οι εργαζόμενοι στο Ψυχιατρείο, "ζουν" θα λεγάμε μαζί με την "τρέλλα". Ποια είναι η δική τους στάση απέναντι στην ψυχική ασθένεια;

ΑΠΑΝ: Οι επενδύσεις ζωής των Λεριών στο Ψυχιατρείο, κι απ' την άλλη ο στιγματισμός του νησιού ως "τρελλονήσι", μαζί με το τουριστικό κόστος είναι, μέσα από τις αντιφάσεις του, βαρύ φορτίο για τους νησιώτες.

"Να φύγουν κάποιοι τρελοί απ' το ίδρυμα, αλλά δεν θα μας το κλείσετε και εντελώς, έτσι; Τι θα τρώμε;" απευθύνθηκε στην ομάδα παρέμβασης η Λερίωτισσα που ο άντρας και ο κουνιάδος της δουλεύουν στο Ψυχιατρείο.

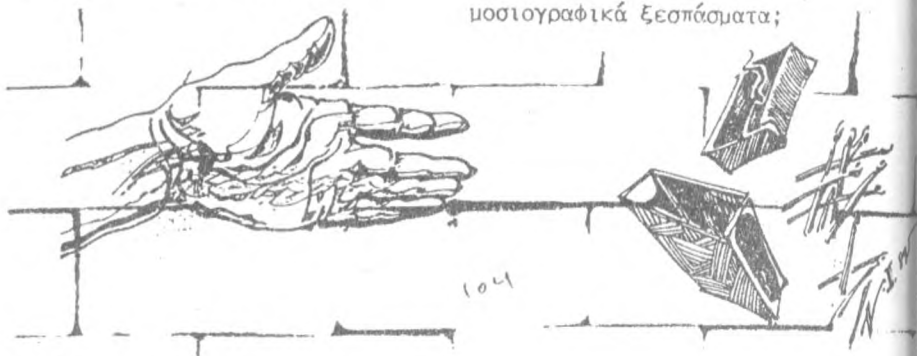
Οι λίγοι μη εργαζόμενοι στο Ίδρυμα δεν έχουν συνέχεια την εικόνα του: κάποια τετραγωνικά μέτρα μακριά από τα μάτια τους. Οι εργαζόμενοι από την άλλη είναι εξοικειωμένοι με το θέαμα της τρέλλας, όχι με την αληθινή φύση της, αλλά με εκείνο το "ίζημα", που σχηματίζεται μέσα από τον αποκλεισμό και που έχει βασικά συστατικά του την επιθετικότητα, τον πρωτογονισμό, την ενοχή. Ξαν φυσικά χαρακτηρίστικά όμως έμαθε να τα αντιμετωπίζει ο νοσηλευτής, ο φύλακας, ο τραπεζοκόμος, ο μάγειρας, ο γιατρός... Έχουν να

ελέγξουν την έγκλειστη τρέλλα, που θα πει: να τη φέρουν στα μέτρα τους. Κι ενώ η ερμηνεία του άλογου από το λογικό βρίσκει τα όρια της, επιχειρούνται από τους ασχολούμενους με την τρέλλα πιο ριζικές και αποτελεσματικές "εξηγήσεις": απ' αυτές που ξεμπερδεύεις μια κι έξω. "Λο' τους αυτούς, ζώα είναι, δεν καταλαβαίνουν, εμπιστοσύνη μην τους έχεις, τη μια σου ζητούν τσιγάρο και την άλλη σου ορμάνε" αν δεν τους φωνάξεις, αν δεν τους αγγιέψεις, δεν συμμορφώνονται". Ή μ' άλλα... πρόσωπα και λόγια: "Λο' τους αυτούς, πού να τους καταλάβεις; Πώς να τους έχεις εμπιστοσύνη, να μην τους μαλώσεις, να μην τους κακομεταχειριστείς, αφού δεν σ' αφήνουν να γυρίσεις τα μέσα έξω τους, να

τους ερμηνεύσεις, να τους χειριστείς, να τους κατακτήσεις..."

Πιο ήπια, και γι' αυτό σεμνότερη, είναι η στάση των εργαζόμενων που απλά δεν κακομεταχειρίζονται τους τροφίμους: που δεν τους απειλούν για να κάτσουν ήσυχά και να φάνε μαζί με τους άλλους" που δεν τους βρίζουν επειδή τα έκαναν στη μέση του διαδρόμου" που δεν προστατεύουν σαν άδουτό τους το γραφείο του προσωπικού από τους τρόφιμους που θα 'ρθουν να ζητήσουν... τσιγάρο. Και σίγουρα υπάρχουν τέτοιοι άνθρωποι στο προσωπικό.

ΕΡΩΤ: Πριν λίγο καιρό η κοινή γνώμη συνταράχτηκε από μια νέα σειρά καταγγελιών και αφορεσμών για το φαινόμενο Λέρος. Ποια είναι η γνώμη σας γι' αυτά τα δημοσιογραφικά ξεσπάσματα;

ΑΠΑΝ: Καταρχήν είναι ξεκάθαρο ότι τέτοιες δημοσιογραφικές καταγγελίες έχουν ενημερωτικό και αποκαλυπτικό χαρακτήρα και ως τέτοιες είναι χρήσιμες και αναγκαίες, αφού έρχονται να τάράξουν τα λιμνάζοντα νερά μιας κοινωνικής και πολιτικής εθελοτυφλίας. Προσωπικά όμως δίνω ιδιαίτερη σημασία στο ύφος και την ατμόσφαιρα μέσω της οποίας μεταφέρεται η κατάσταση στη Λέρο, κι αυτό για μένα αποτελεί όρο γαι να χαρακτηρίσω μια δημοσιογραφική προβολή του προβλήματος. Και το πρόβλημα δεν είναι να ξεσπούμε ένα μήνα ανά πενταετία κι έπειτα να ξανακοιμόμαστε ήσυχοι πως κάναμε το κοινωνικό μας χρέος, ούτε πολύ περισσότερο να φορτίζουμε συναισθηματικά το κοινό με φωτογραφίες εξαθλιωμένων

ανθρώπων, βορά στην σκανδαλοθηρική διάθεση του μικροαστού που κρύβουμε όλοι μέσα μας, χωρίς να αγγίξουμε το συναίσθημα της προσωπικής και κοινωνικής ευθύνης μας. Κατά τη γνώμη μου, μια

πολύ μεγάλη μερίδα του Τύπου εξαντλείται στο να ξεσηκώνει απλά αισθήματα οίκτου και αποστροφής προς τους έγκλειστους, αισθήματα φόβου και αμηχανίας, και δημιουργεί κλίμα ευνοϊκό για την ανάδυση και την ενίσχυση μύθων γύρω από την τρέλλα, από τους ανθρώπους που εργάζονται στη Λέρο, ακόμα και γύρω από το ίδιο το νησί. Αυτό το σκανδαλογικό κλίμα δεν βοηθάει ούτε στο ξεπέρασμα των προσωπικών και κοινωνικών ταμπού των σχετικών με την τρέλλα, ούτε στη συνειδητοποίηση του κοινωνικού χαρακτήρα του ιδρύματος, ούτε βέβαια στη συναίσθηση μιας ατομικής ευθύνης μας ως πολιτών, που τείνουμε να γίνουμε συνεργοί, αρνούμενοι να δούμε το πρόβλημα στη βάση του.

Χρειάζεται μια ευαισθησία και μια σεμνότητα στην επαφή μας με τέτοια ζητήματα, όπου παίζονται προσωπικά δράματα ανθρώπων· η σκηνοθετική αξιοποίηση του πόνου και της αθλιότητας δεν ευνοεί την καλλιέργεια μιας

άλλης προοπτικής στο κοινωνικό σώμα,αντίθετα,είναι κατά τη γνώμη μου πολύ αγοραία προσέγγιση του χώρου αυτού.

Μ'αυτά δεν θέλω να πω ότι είμαι αντίθετη στις καταγγελίες.Θεωρώ όμως χρέος του Τύπου τη σεμνότητα και την προβολή μιας εναλλακτικής προοπτικής·χωρίς αυτά τα δυο στοιχεία,η κάθε Λέρος γίνεται εμπορικό δέλεαρ.

ΕΡΩΤ: Όμως το 1989 σημαίνει κάτι για την υπόθεση "Λέρος",είναι μια αρχή,η αφετηρία μιας παρέμβασης στα πράγματα του Ψυχιατρείου,που βέβαια δεν ήρθε εξ ουρανού.Πώς φτάσαμε σ'αυτήν την παρέμβαση του '89;

ΑΠΑΝ: Το 1981 συγκροτήθηκε από μερικούς επαγγελματίες ψυχικής υγείας που έβλεπαν σε μια μακροπρόθεσμη προοπτική το πρόβλημα του Ιδρύματος,η ονομαζόμενη "Ομάδα της Λέρου",που ανέλαβε τον άχαρο ρόλο των πρώτων δρα-

ματικών καταγγελιών για τις συνθήκες διαβίωσης των τροφίμων του Ψυχιατρείου της Λέρου.Σ'αυτήν την ομάδα συμμετείχαν άνθρωποι όπως ο Γιάννης ο Λουκάς (ψυχίατρος σήμερα στο τμήμα τωψ Λεπίδων),ο Κώστας ο Μπαϊρακτάρης,η Έφη Σκλήρη,ο Γεωργιάδης κ.α.,και ξεκίνησαν με πρώτο στόχο την άρση της ιδρυματικής αθλιότητας στη Λέρο.Μια πρώτη επιτυχία ήταν το σταμάτημα των εισαγωγών στο ΚΘΛ το 1982.Από τότε το Ψυχιατρείο της Λέρου εξυπηρετεί μόνο ανάγκες ψυχιατρικής περίθαλψης κατοίκων του Νομού Αωδεκανήσων.

Με τον Ν.815/84 της ΕΟΚ δίνονται μεγάλα κονδύλια για την ψυχιατρική μεταρρύθμιση στην Ελλάδα γενικά,μέρος των οποίων διατίθεται στο ΚΘΛ.Είναι γνωστό ότι μόνο το 20% αυτών των χρημάτων χρησιμοποιήθηκαν από τα ελληνικά ιδρύματα·στη Λέρο κατασκευάστηκαν περίπου 10 "σπιτάκια",

οι λεγόμενες "βίλλες" για τους πιο λειτουργικούς και επανεντάξιμους ασθενείς, οι οποίες λειτουργούν σήμερα. Όμως η κατάσταση στο υπόλοιπο Ψυχιατρείο έμενε ίδια.

Ενώπιον αυτής της στασιμότητας, η "Ομάδα της Λέρου" προχώρησε τα τελευταία χρόνια σε δημοσιοποίηση του προβλήματος "Λέρος" και στο εξωτερικό, δίνοντάς του έναν διακρατικό χαρακτήρα, και πάρθηκε πρωτοβουλία για μια ενδεχόμενη προετοιμασία ενός διακρατικού προγράμματος παρέμβασης στην πραγματικότητα του ιδρύματος αυτού. Αυτή η κίνηση, που προκάλεσε την έντονη αντίδραση της κυρίαρχης ελληνικής Ψυχιατρικής με το επιχείρημα ότι διεθνοποιεί ένα καθαρά εθνικό θέμα, είχε κύρια σαν στόχο την συμβολοποίηση της Λέρου, ως ένα περίτρανο δείγμα της παραδοσιακής ιδρυματικής Ψυχιατρικής, στην κατεύθυνση ενός διακρατικού προβληματισμού αμφισβήτησης της ιδρυματικής περίθαλψης. Γιατί, πρέπει

να το πούμε, η Λέρος δεν είναι μοναδική: το Δαφνί, το Δρομοκαΐτειο, η Κέρκυρα, είναι επίσης ιδρυματικοί χώροι, που δεν θα 'χαν να ζηλεύσουν πολλά απ'τή Λέρο. Η Λέρος προβλήθηκε σαν σύμβολο και σαν μια αρχή παρέμβασης στην ιδρυματική λογική—όχι σαν μεμονωμένη περίπτωση, όπως θα βόλευε τους περισσότερους.

Ένας δεύτερος λόγος που η ελληνική ομάδα στράφηκε στο εξωτερικό ήταν το άνοιγμα μιας διόδου επικοινωνίας μεταξύ των εμπειριών αποϊδρυματοποίησης στα διάφορα κράτη. Έτσι, άνοιγε ο δρόμος και για την εκπαίδευση του προσωπικού στην Ελλάδα, όπου δεν υπήρχε παρελθόν μιας εμπειρίας αποϊδρυματοποίησης.

Και τρίτον, κι αυτό πρέπει να το δούμε στις διαστάσεις που έχει, η στροφή στο εξωτερικό ήρθε σαν λύση στο αδιέξοδο που αντιμετώπισε η πρωτοβουλία της Ομάδας εδώ στην Ελλάδα, όπου καταρχήν απευθύνθηκε.

Η δίκρατική αυτή παρέμβαση, που ήταν να ξεκινήσει τον Ιούνιο του 1989, με τη συμμετοχή των χωρών που είχαν δεχτεί (Ιταλία, Ολλανδία, Γερμανία, Ιρλανδία), τελικά και μέσα στην αναστάτωση των εκλογών, δεν εγκρίθηκε από την ελληνική κυβέρνηση και δεν πραγματοποιήθηκε το καλοκαίρι. Στο μεταξύ όμως είχε ξεκινήσει ήδη από την άνοιξη του '89 μια συνεργασία ανάμεσα στο ΚΘΛ και τη Μονάδα Επανεναταξης του ΨΙΘ: ομάδες από το προσωπικό της Λέρου επισκέφθηκαν την Επανεναταξη εδώ και γνώρισαν τη δουλειά της. Έτσι, και παρόλη τη μη έγκριση του διακρατικού προγράμματος από την ελληνική κυβέρνηση, είχε ανοίξει ο δρόμος για μια από κοινού παρέμβαση Θεσσαλονίκης και εθελοντών από το προσωπικό του ΚΘΛέρου στο Ίδρυμα του υψιστού.

Τον Ιούνιο του 1989 κατέβηκε η πρώτη ομάδα από τη Θεσσαλονίκη κάτω και η παρέμβαση άρχισε.

ΕΡΩΤ:Τι ακριβώς ήταν η παρέμβαση;Πού ακριβώς έγινε, με ποια λογική,πού στόχευε;

ΑΠΑΝ:Όπως είπαμε,η πρώτη ομάδα κατέβηκε από τη Θεσσαλονίκη στη Λέρο του Ιούνη.Ήταν μια πενταμελής ομάδα από προσωπικό της Μοναδας επανένταξης του ΨΝΘ, η οποία συνεργάστηκε με την ομάδα παρέμβασης της Λέρου, ξεκινώντας από το περίπτερο 16 του τηρήματος των ανδρών στα Λέπιδα.

Τι ήταν το 16 και γιατί απ'αυτό;Συνοπτικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι το 16 ήταν "Η Λέρος της Λέρου", εγκατεστημένο στο πιο ακραίο και απόμακρο σημείο του Ψυχιατρείου.Πρόκειται για ένα διόροφο στρατιωτικό κτίριο μέσα στο οποίο ήταν εγκλειστα 70 περίπου άτομα που ζούσαν σε ζωώδη κατάσταση.Στο εισόγειο αυτού του κτιρίου βρίσκεται η "Μάντρα των γυμνών",δηλαδή ένας κλειστός,μικρός τετράγωνος χώρος,τελείως άδειος,που αποτελούσε τον χώρο "Ψυχαγωγίας" των εγκλειστων,όπου γυμνοί και ταλαιπωρημένοι εκτελούσαν εδώ μέσα ό-

λες τις βασικές τους ανάγκες: φαγητό,αφόδευση,"πλύσιμο" κλπ...

Στο 16,χώρο τιμωρίας για ασθενείς και εργαζόμενους,εγκλείονταν οι "χειρότεροι ασθενείς" του Ιδρύματος,δηλαδή αυτοί που δεν "συνεργάζονταν",οι "αντιδραστικοί"ασθενείς,οι οποίοι επέμεναν να είναι γυμνοί,να σκίζουν τα ρούχα τους,να μην τρώνε το φαί τους-και ακόμη κάποιες πολύ "βαριές" περιπτώσεις διανοητικών καθυστερήσεων.

Κατά ανάλογο τρόπο,λόγω των πολύ άσχημων συνθηκών,το 16 αποτελούσε τότε "δυσμενούς μετάθεσης" και για τους υπαλλήλους.

Στον χώρο αυτό λοιπόν ξεκίνησε η παρέμβαση,με βάση το σκεπτικό που λέει ότι ο δρόμος για την αλλαγή διευκολύνεται,αφού πρώτα έχουν ξεπεραστεί να πιο δάσκολα σημεία του.

Πρωταρχικός στόχος ήταν το κλείσιμο της μάντρας, στη συνέχεια το κλείσιμο του 16,με τη μεταφορά των ασθενών σε άλλα περίπτερα ή στις βίλλες.Βασική προϋπόθεση για όλ'αυτά ήταν ο

εξανθρωπισμός του χώρου του 16,δίνοντας περιθώρια στους ασθενείς να ζουν πιο ανθρώπινα και τη δυνατότητα να έχουν προσωπικό χώρο και αντικείμενα.

Ο χώρος βελτιώθηκε καταρχήν από άποψη αισθητικής και υγιεινής:πχ βάφθηκαν οι τείχοι και τα κρεβάτια με ζωντανά χρώματα, τοποθετήθηκαν χαρούμενες κουρτίνες στα παράθυρα και ατομικά κημοδίνα,κατασκευάστηκαν καινούριες τουαλέτες,ντους,καινούρια τραπέζα,δημιουργήθηκε χώρος ψυχαγωγίας και δημιουργίας,με τηλεόραση,καθρέφτες, υλικό για ζωγραφική και χειροτεχνία...

Όσον αφορά τους ασθενείς,εφαρμόστηκε πρόγραμμα καθημερινής σωματικής περιποίησης,με σκοπό να ξανασυνηθίσουν να ντύνονται και να πλένονται μόνοι τους,με πολύ καλά αποτελέσματα,όσον αφορά την αυτοεξυπηρέτησή τους.Καθιερώθηκε επίσης η χρήση μαχαιροπήρουνο κατά το φαγητό -πράγμα αδιανόητο πριν την παρέμβαση,όπως και σ'όλα άλλωστε τα Ψυχιατρεία της χύ-

ρας. Έμαθαν λοιπόν οι έγκλειστοι να τρώνε με μαχαιροπήρουνο και να αυτοσερβίρονται την ώρα του φαγητού, πράγματα ίσως αυτονόητα για τους πολλούς,αλλά ουσιώδη και σημαντικά για τους ανθρώπους αυτούς,που είχαν παραιτηθεί εκ των πραγμάτων από τέτοιου είδους "πολυτέλειες".

Ολοφάνερα ήταν πρωταρχικά αναγκαίο να δώσουμε έμφαση στην αυτοεξυπηρέτηση των ασθενών και στην ανάκτηση των χαμένων τους λειτουργιών και δεξιοτήτων.

Παράλληλα έγινε έλεγχος και εξέταση της σωματικής τους κατάστασης,και δεν ήταν λίγες οι περιπτώσεις ασθενών που είχαν κάποια σοβαρή βλάβη παθολογικά,πχ κάταγμα στο χέρι,και κανείς

δεν είχε φροντίσει να στα-
λούν έγκαιρα αυτά τα άτομα
στο νοσοκομείο.

Η δική μας συμμετοχή
τοποθετείται στα μέσα του
Αυγούστου, στην τρίτη κατά
σειρά ομάδα παρέμβασης. Στην
προσπάθεια συμμετείχαν α-
κόμα δύο Ολλανδοί (ένας ειδι-
κευόμενος Ψυχίατρος και έ-
νας Ψυχιατρικός νοσοκόμος)
οι οποίοι εντάχθηκαν στο
πρόγραμμα της ομάδας Θεσ-
σαλονίκης.

Θα προσπαθήσω σύντομα
να μεταφέρω κάποιες προσω-
πικές εμπειρίες από τη δου-
λειά μας στο 16 και ύστε-
ρα μπορούν να αναφερθούν δε-
δομένα και από την εμπειρί-
α στο περίπερο 11, στο οποί-
ο επεκτάθηκε η παρέμβαση κα-
τά την παρουσία μας στη Λέ-
ρο.

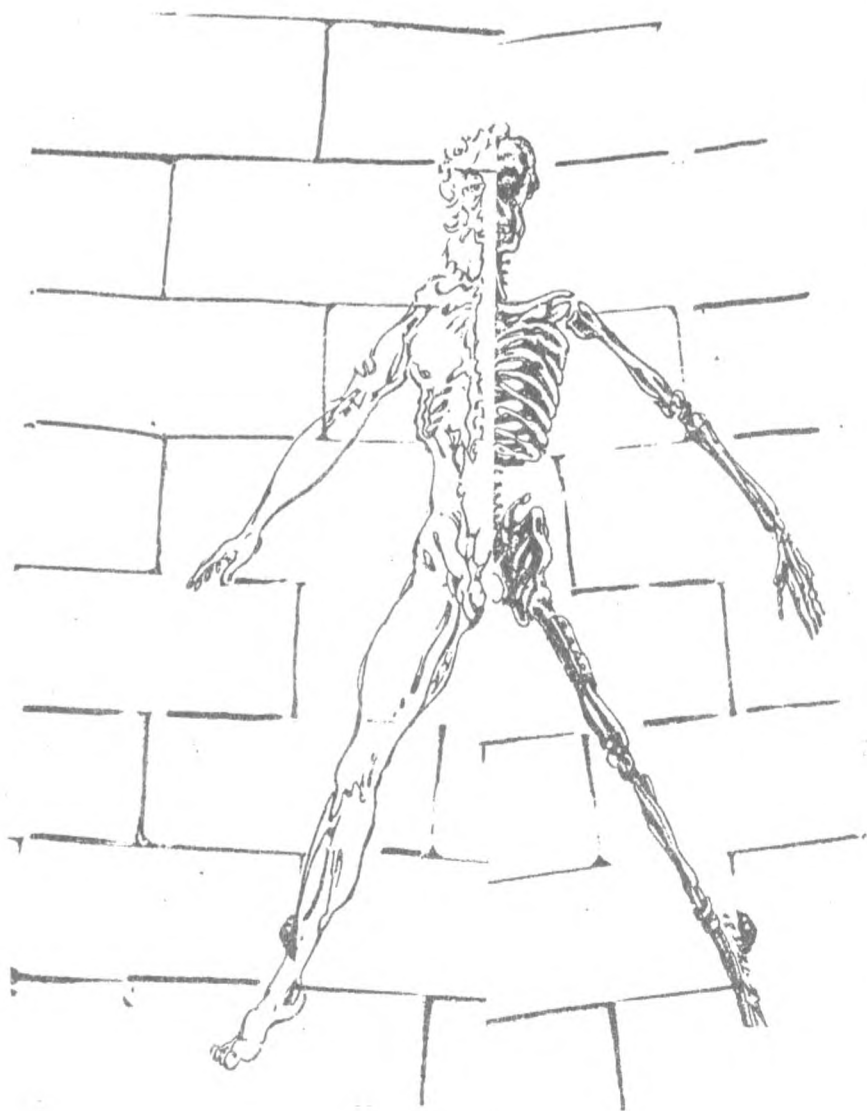
Όπως ξαναείπα, αρχι-
κός μας στόχος ήταν να ξανα-
συνηθίσουν οι άνθρωποι αυ-

τοί να φροντίζουν τον εαυτό τους.
Προσαρμόσαμε τη δουλειά μας στις
ιδιαιτερότητες και τις προσωπικές
ανάγκες του καθένα. Στην πορεία δι-
απιστώσαμε με έκπληξη τις θαυμάσιες
δυνατότητές τους και προσπαθήσαμε
να τις καλλιεργήσουμε.

Ανδεικτικά αναφέρω κάποια πα-
ραδείγματα: υπάρχουν άτομα που μπο-
ρούν να χειριστούν πολύ καλά τον
γραφτό λόγο, έχουν πολύ όμορφο γρα-
φικό χαρακτήρα και θα μπορούσαμε
να τους χαρακτηρίσουμε "ποιητές".
Σε αρκετούς άρεσε η ιδέα να έχουν
προσωπικό ημερολόγιο. Κάποιοι άλλοι
τα κατάφεραν στη ζωγραφική, στο χο-
ρό, στα ομαδικά παιχνίδια, τους άρε-
σε η μουσική ή το να ασχολούνται
με την περιποίηση των φυτών.

Έβλεπες σιγά-σιγά να ξαναγεν-
νιέται η θαμμένη τους προσωπικότη-
τα, έγκλειστη κι αυτή στα τείχη της
φυλακής του ιδρύματος.

Δουλέψαμε τόσο σε διαπροσωπι-
κό, όσο και σε ομαδικό επίπεδο. Κά-
ναμε ασκήσεις λόγου σε άτομα που
είχαν ξεχάσει να μιλούν και ασκή-
σεις με ήχο και κίνηση, έτσι ώστε
να αιστανθούν τις δυνατότητες της
φωνής τους και του σώματός τους.
Επίσης έγιναν προσπάθειες αυτονόμη-
σης, πχ βόλτες στο κυλικείο-το ο-

οίο,σημειωτέον,απέχει πάνω από χι-
λόμετρο,μια και το 16 είναι το
ιο απομονωμένο κτίριο του Ψυχια-
ρείου- ,βόλτα στη θάλασσα για
πάνιο κλπ.Δραστηριότητες που πα-
ιότερα ήταν αδιανόητες,λόγω της
ποτιθέμενης επικυνδινότητας για
τους εαυτούς τους και τους άλλους.

Σε γενικές γραμμές,
προούμε να πούμε ότι ως
αν βαθμό πετύχαμε:να αι-
ανθούν την ατομικότητά
ους,κάνοντας χρήση του σύ-
τός τους,του λόγου και
υ συναισθήματός τους·να
θούν να ζητούν αυτό που
λουν,να επικοινωνούν και
συνεργάζονται μεταξύ
ους.Πράγματι,υπήρχαν στιγ-
ς συνομιλίας μεταξύ τους
ι συναισθηματικής εκφόρ-
σης μέσω της ανάπτυξης
λικών σχέσεων κατάφεραν
γίνουν ομάδα και όχι α-
ώς άτομα που συνυπάρχουν·
φράστηκαν οι ατομικές τους
αθυμίες,οι ιδιαιτερότητες
ι δυνατότητες,τις οποίες
ροπαθήσαμε να καλλιεργή-
ουμε,αχρηστεύοντας τις δι-
ωστικές τους ταμπέλες
η συνεργάσιμος", "μη λει-
οργικός", "επιθετικός", "η-
θικός" κλπ.

-Από τον Λύγουστο άρχισε,
παράλληλα με την παρέμβαση στο
περίπτερο 16,μια προσπά-
θεια επέκτασης της παρέμβα-
σης και στο υπόλοιπο Ψυχι-
ατρείο.Το δεύτερο τμήμα που
επιλέχτηκε ήταν το τμήμα
Α2 του περιπτέρου 11,το ο-
ποίο σε πρώτη φάση προορί-
στηκε να γίνει ο χώρος υ-
ποδοχής της πρώτης ομάδας
ασθενών από το 16,ώστε να
μείνει εκεί ελεύθερος χώρος
για την επόμενη ομάδα ασθε-
νών της πρώην "Ιάντρας".Η
επέκταση της παρέμβασης στο
Α2 είχε να κάνει με τρία
κύρια επίπεδα:το πρώτο ήταν
το υλικοτεχνικό επίπεδο·ξε-
κίνησε η κατασκευή κάποιων
εγκαταστάσεων υγιεινής (ντους,
τουαλέτες,νιπτήρες),και άρ-
χισε η αναδιαμόρφωση του
χώρου των θαλάμων (βαψίμα-
τα σε αντιιδρυματικά,ζων-
τανά χρώματα,χωρίσματα στους
θαλάμους,λειτουργία ενός
χώρου δημιουργίας και ΄ευχα-
γωγίας,που ονομάσαμε "σαλό-
νι",αισθητική βελτίωση του
χώρου διαμονής του προσω-
πικού).Το δεύτερο επίπεδο
είχε να κάνει με την προε-

τοίμασία του προσωπικού απέναντι στο ερχομό της ομάδας ασθενών από το 16 και απέναντι στον νέο τρόπο δουλειάς με τους ασθενείς, που τους προτεινόταν από την ομάδα παρέμβασης. Συζητήσεις, απόκοινού αποθάρσυνση για οτιδήποτε άλλαζε στο τμήμα τους, επεξεργασία των όποιων διαφωνιών, ήταν πράγματα που "δούλευαν" θετικά σ' αυτήν την κατεύθυνση. Ήδη να τονίσουμε τη θετική στάση του μεγαλύτερου μέρους του προσωπικού του Α2 απέναντι στις αλλαγές που επιχειρούνταν, αλλά και την προσωπική τους ικανοποίηση γι' αυτές, μια που το Ίδρυμα, ως ατμόσφαιρα, δεν πλήττει μόνο τους έγκλειστους, αλλά και τους ίδιους τους εργαζόμενους σ' αυτό.

Το τρίτο επίπεδο κινήθηκε στην επαφή με τους ασθενείς του Α2 και στη δική τους προετοιμασία προς τις επερχόμενες αλλαγές. Έγινε μια πρώτη προσπάθεια εφαρμογής κάποιου στοιχειώδους ημερήσιου προγράμματος, που εκτός από τον ύπνο και το φαγητό να περιλάμβανε μερικές ασχολίες,

σχετικές με την ατομική φροντίδα τους, την έκφραση της δημιουργικότητάς τους. Πολύ γρηγορότερα απ' όσο περιμέναμε, άνθρωποι παθητικοί για δεκαετίες σ' ένα χώρο κατά κόρο κατασταλτικό των ζωτικών τους λειτουργιών, άρχισαν να χρησιμοποιούν πάλι μολύβια για να γράφουν ή να ζωγραφίσουν, να παίζουν μουσική, να τραγουδούν και να χορεύουν, άλλοι να διαβάζουν εφημερίδα, να παίζουν μπάλα, να πηγαίνουν βόλτα στο καφενείο του Ιδρύματος, να εκφράζουν άποψη για το τι συνέβαινε στο τμήμα τους, να διατυπώνουν προσωπικές απαιτήσεις - πράγματα, που όσο απλά και αυτονόητα φαίνονται έξω από το Ίδρυμα, τόσο σημαντικά είναι μέσα σ' αυτό. Αποτελούν εκδηλώσεις ζωής σ' έναν χώρο θανάτου.

Εχεδίασθηκε επίσης ένα αρκετά λεπτομερειακό πρόγραμμα για τον επαναπροσανατολισμό τους στο χώρο και στο χρόνο, αισθήσεις που σ' αρκετούς ο χρόνιος ιδρυματισμός είχε αποκοιμίσει,

που όμως, λόγω του αργού ρυθμού με το οποίο προχωρούν τα υλικοτεχνικά έργα, έμεινε στα χαρτιά, μέχρι που ήυγαμε εμείς.

ΕΡΩΤ: Ποιες δυσκολίες συναντήσατε ως ομάδα παρέμβασης στην προσπάθεια αυτή;

ΑΠΑΝ: Χαρακτηριστική, αν και όχι ασυνήθιστη, η διοικητική γραφειοκρατία: προτάσεις για αγορά υλικού, δημιουργία χώρου ψυχαγωγίας κλπ, αντιμετωπίζαν διάφορα εμπόδια: τον χαρτοπόλεμο των διοικητικών εγκρίσεων, αναφορών κλπ, την πρακτικά αρνητική στάση των υπευθύνων, την αναβλητικότητα των υπαλλήλων, την ασυνένοχη των τεχνιτών.

Οι ρυθμοί αργοί, αγκυλωμένοι, δεν έδεναν με το άγχος και τις προτεραιότητες που έθετε η ομάδα παρέμβασης, που προσπαθούσε να αξιοποιήσει το χρόνο και τη σχετική διαλλακτικότητα της Κυβέρνησης (μετά την επίσκεψη του τότε Υπουργού Υγείας Μ. Έβερτ και τον κύκλο συζητήσεων που άνοιξε γύρω από τη Λέρο).

Ως συνέπεια της λησμονιάς τόσων χρόνων από Πολίτες και Πολιτεία είναι ευνόητη λίγο-πολύ η στάση παραίτησης των εργαζόμενων στο Ίδρυμα, όπως εκδηλώνεται με τη στοιχειώδη ενασχόλησή τους με τους τροφίμους, την ευθυνοφοβία, την αγκύλωση στις πρωτοβουλίες, τον δισταγμό στην εφαρμογή νέων προτάσεων: για παράδειγμα αποδείχτηκε αρκετά ισχυρό το γόητρο-φόβητρο της άσπρης ποδιάς των νοσηλευτών, ώστε να δυσκολεύονται να την πετάξουν από πάνω τους. -Απ' την άλλη χρειαζόταν μια διαρκής παρουσία και παρέμβαση ανθρώπων της ομάδας, για να γίνουν πχ πιο ανθρωπinoi οι ρυθμοί του φαγητού (στο Α2 πχ, σε χρόνο δέκα περίπου λεπτών μοιραζόταν φαγητό σε 120-130 τροφίμους, έτρωγαν και μαζεύονταν τα πιάτα.)

Οπωσδήποτε υπήρξαν εργαζόμενοι που αγωνίζονταν στα δυνατά πλαίσια και πριν από την παρέμβαση. Επίσης αρκετοί, που όταν τους δόθηκε η δυνατότητα να δράσουν πρωτοβουλιακά έδειξαν τον καλύτερό τους εαυτό.

Η έλλειψη ειδικών γνώσεων από την άλλη, δημιουργούσε σαφώς πρακτικά προβλήματα στο καθημερινό έργο του προσωπικού και στις σχέσεις του με τους τρόφimus.

Είναι δύσκολο να μπει "στο πετσί" των εργαζόμενων η ευθύνη τους απέναντι σε ανθρώπους, που, ανίσχυρα για την κοινή λογική, υπενθυμίζουν το δικαίωμά τους να ζήσουν.

Ας έχουμε όμως στο νου μας ότι οι ίδιοι οι εργαζόμενοι της Αέρου θα κάνουν καθημερινά βιώσιμη ή μη μια αλλαγή στο καθεστώς της Αέρου.

Ο ρόλος των ομάδων παρέμβασης είναι κύρια εκπαιδευτικός· η παρουσία τους εκεί δεν μπορεί να συνεχιστεί ες αεί.

ΕΡΩΤ: Όλα αυτά τα πράγματα ενδιαφέροντα, αν όχι συντακτικά, ωστόσο σε ποιο βαθμό απειλούν ουσιαστικά μια κατεστημένη ψυχιατρική λογική; Πού τελειώνει η προσωπική τους, ή, αν θέλετε, πόσο μακριά πάει το δράμα;

ΑΠΑΝ: Καταρχήν, θέλω να επισημάνω την προσοχή στον κίνδυνο που υπάρχει να θεωρητικολογούμε, χωρίς να αγγίζουμε την πραγματικότητα. Θέλω να πω ότι, μιλώντας για τη Λέρο, είναι ήδη πολύ να στοχεύει κανείς στην επανάκτηση μιας ατομικότητας από την πλευρά των ασθενών, την επανάκτηση κάποιων προσωπικών απαιτήσεων ή της ελπίδας. Είναι ήδη ένα βήμα προς την ανίρεση του ιδρύματος, γι' αυτό είναι λάθος να βλέπουμε τέτοιες στιγμές αψύχου, ή μέσ από άκαμπα ιδεολογικά φίλτρα. Όμως είναι ξεκάθαρο για τους ανθρώπους - και μιλώ κύρια για τους εκ Θεσσαλονίκης - που δούλεψαν κάτω, ότι η προοπτική της προσπάθειας αυτής είναι κύρια αντιιδρυματική.

Η πιο επίσημη διατυπωμένη πρακτική πρόταση που υπάρχει είναι να μεταφερθούν σταδιακά οι ασθενείς, μετά από μια διαδικασία στοιχειώδους επανακοινωνικοποίησης

τους, στις ιδιαίτερες πατρί-
δες τους, όπου θα υπάρχουν
εξωνοσοκομειακές δομές και
ξενώνες, ικανά να τους στη-
ρίξουν και να βοηθήσουν στην
αποδοχή τους από το κοινο-
νικό τους περιβάλλον. Δεν
είναι λύση η δημιουργία νέ-
ων μικρότερων Ψυχιατρείων,
ούτε μια νέα εξορία των ασθε-
νών της Λέρου με σύγχρονα
"πλοία των τρελλών", ένας
νέος διωγμός τους στους χύ-
ρους που πριν τριάντα χρό-
νια κυριολεκτικά τους "πέ-
ταξαν" στην απομόνωση αυτού
του νησιού.

Σε καμιά περίπτωση δεν
εξαντλείται η λογική της ο-
μάδας που δούλεψε και δου-
λεύει στη Λέρο στην προο-
πτική σ ενός απλού "εξαν-
θρωπισμού" των συνθηκών δι-
αβίωσης των ασθενών στα δι-
άφορα ιδρύματα, ενός ψυχια-
τρικού εκσυγχρονισμού, που
δεν θα αγγίζει τις βασικές
δομές και τη λογική του ψυ-
χιατρικού εγκλεισμού. Όλη
η προσπάθεια γίνεται μ' ένα
σκεπτικό αντιιδρυματικό κι
αυτό είναι σαφές. Όμως εξί-
σου σαφές είναι ότι οι ρυθ-
μοί με τους οποίους αυτή η
υπόθεση προχωράει, καθώς και

οι επιμέρους μεσοπρόθεσμοι
στόχοι, είναι πράγματα, που
δε μπορούν να καθοριστούν
διοικητικά, ούτε δεοντολογι-
κά, αλλά πρέπει να ακολου-
θηθούν οι ρυθμοί και οι α-
νάγκες των ανθρώπων αυτών
που υφίστανται το "Ίδρυμα"
είναι ο ελάχιστος σεβασμός
που τους χρωστά κανείς.

ΕΡΩΤ: Πού βρίσκεται το θέμα σήμερα, μετά όλον αυτόν τον θόρυβο και τις συζητήσεις;

ΑΠΑΝ: Από όσο ξέρω υπάρχει ακόμα στο 16 μια ομάδα από τη Θεσσαλονίκη, που συνεχίζει την δουλειά των προηγούμενων, με αρκετές αντιξοότητες από διοικητικής πλευράς.¹ Στο Α2 τα πάγυματα έχουν δυστυχώς παγώσει, λόγω χρονοτριβής στα υλικοτεχνικά, χωρίς τι οποία δεν μπορεί να προχωρήσει ούτε η μεταφορά των ασθενών του 16 στο τμήμα, ούτε η ουσιαστική αλλαγή στην καθημερινότητα των ασθενών του Α2. Δύο άτομα από το 16 έρχουν από καιρό μετακομίσουν στις βίλλες και όλοι οι έγκλειστοι της πρώην "Μάντρας", στον β' όροφο του 16, είναι πια σε θέση να ντύνονται μόνοι. Η "Μάντρα" έχει κλείσει εντελώς.

Όμως η ομάδα της Θεσσαλονίκης μένει ακόμα κάτω μόνη, αντιμέτωπη με τα διοικητικά και γραφειοκρατικά όργανα του Ψυχιατρείου, που στην πράξη δεν ευνοούν την πράξη της παρέμβασης.

Το διακρατικό πρόγραμμα έχει υπογραφεί από την ελληνική κυβέρνηση και αυτή τη στιγμή αναμένεται η έγκρισή του από την ΔΟΚ, για να αρχίσει η εφαρμογή του.

Παρά τα κίνητρα του Υπουργείου και τις προτάσεις που γίνονται και ακούγονται στον Τύπο ή σε επίσημες επιστημονικές συναντήσεις (βλέπε Παγκόσμιο Ψυχιατρικό Συνέδριο τον Οκτώβρη), ουσιαστικές αλλαγές στη Λέρο δεν έχουν φανεί ακόμη.

1. Τη στιγμή που βγήκε το περιοδικό, από τη Λέρο είχε φύγει και η τελευταία ομάδα από Θεσσαλονίκη... Η συνέχιση της παρέμβασης θα υπάρξει μόνο υπό όρους...

Είναι ίσως παρακινδυνευμένο να προσπαθήσει κανείς να προβλέψει τη συνέχεια, μπορεί όμως να διαπισθανθεί, παρακολουθώντας τις εξελίξεις, ότι πίσω από το ζήτημα της Λέρου παίζονται διάφορα πολιτικά πασασκηνια, που έχουν ίσως να κάνουν με προβλήματα εσωτερικά της ομάδας των επαγγελματιών ψυχικής Υγείας, εντός και εκτός Ελλάδας, δεν έχουν όμως καμιά σχέση με τις ανάγκες των ανθρώπων που υφίστανται την κατάσταση εκεί. Αυτό είναι και το θλιβερό, όσο κι αν θεωρείται από πολλούς αναμενόμενο.

ΕΡΩΤ: Εσείς, που ζήσατε από κοντά το τι σημαίνει "Λέρος", σε τι θα μπορούσατε να συμπυκνώσετε τη σημασία αυτής της προσπάθειας, ολόκληρης αυτής της ιστορίας, αν θέλετε;

ΑΠΑΝ: Μέσα από τέτοιες ενέργειες παρέμβασης φαίνεται η χρεωκοπία και ταυτόχρονα αποκαλύπτεται το πραγματικό πρόσωπο της παραδοσιακής θετικιστικής Ψυχιατρικής. Αυτή η προσπάθεια εί-

ναι μια απόδειξη στην πράξη πια ότι πράγματι "Η ελευθερία είναι θεραπευτική" και ότι όλη η ύπαρξη του ψυχικά πάσχοντος πο-νύει και θα συνεχίσει να πονάει, όσο είναι έγκλειστος και θύμα της ψυχιατρικής καταστολής και των αρρωστημένων κοινωνικών σχέσεων. Από τη φύση του ο κλειστός ολοκληρωτικός θεσμός του Ιδρύματος ασκεί μια καθημερινή βία πάνω στους έγκλειστους, στην ατομικότητα, την ελευθερία και την ψυχική τους κατάσταση, πάνω στις ανάγκες τους.

Όσο η Λέρος, αλλά και όλα τα Ιδρύματα σ'όλον τον κόσμο, μένουν κλειστά και απομονωμένα από την κοινωνία, υπονομεύοντας τις προσπάθειες αποϊδρυματοποίησης, τόσο αυτά θα είναι ένα διαρκές σκάνδαλο, που τροφοδοτεί τις πιο ακραίες και βάρβαρες εκδηλώσεις της παραδοσιακής ψυχιατρικής και πράγει "θεραπευτικά" τους ζωντανούς νεκρούς, τους χρόνιους δηλαδή ψυχασθενείς.

Σημασία έχει ν' αλλάξει η ψ-
χιατρική κουλτούρα, από κουλ-
τούρα θανάτου σε κουλτούρα
ζωής. Μία κουλτούρα ζωής θε-
μελιωμένη σε μια διαφορετι-
κή κοινωνία και σε διαφο-
ρετικές ανθρώπινες σχέσεις.
Εδώ επικεντρώνεται ίσως και
η σημασία αυτής της προσπά-
θειας παρέμβασης στη Λέρο.

Όμως δεν αρκούν τα
ευχολόγια· αυτό που χρειάζε-
ται είναι να περάσουμε στην
πράξη, να κάνουμε τα οράμα-
τα πραγματικότητα. Τα αποτε-
λέσματα της δουλειάς που
έγινε με τους ανθρώπους της
Λέρου δείχνουν ότι υπάρχει
ελπίδα· αν υπάρχει βούληση
και αίσθημα ευθύνης...

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ "ΣΥΝΘΕΣΗ"

ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΣΤΟ Κ.Θ.Α

"...Ο αριθμός των νοσηλευόμενων είναι 1150. Από μια προχειρή προσπάθεια ταξινόμησης των ασθενών με βάση το ICD9 (αν και νομίζω ότι δεν έχει καμιά σημασία, αλλά ίσως υπάρχουν συνάδελφοι που θέλουν να τις ακούσουν), είναι λοιπόν:

700 σχιζοφρενείς

400 νοητικά στερημένοι και εγκεφαλοπαθητικοί

50 επιληπτικοί, αλλά υπάρχουν επιπωματικές ψυχώσεις και νοητικές στερήσεις, σχεδόν όλες χρόνιες υπολειμματικές ιδρυματοποιημένες καταστάσεις.

Το 65% των ασθενών αυτών νοσηλεύονταν στο Δαφνί

Το 10% " " " " στη Θεσσαλονίκη

Το 4% " " " " στα Χανιά

Το 1% " " " " στο Αρομοκαΐτειο

Το 10% " " " " από άλλα ιδρύματα (ΠΙΚΠΑ κλπ)

Το 10% " " " είναι πρώτη εισαγωγή από την 9η Υγειονομική περιφέρεια (Αωδεκάνησα-Λέσβος)

Οι ηλικίες τους είναι:

Από 18-20 ετών 3 ασθενείς

Από 21-30 " 32 "

Από 31-40 " 149 "

Από 41-50 " 160 "

Από 51-60 " 331 "

Από 61-70 " 300 "

Από 71-80 " 100 "

Από 81-89 " 15 "

Μέσος όρος νοσηλείας: πάνω από 20 χρόνια

Η καταγωγή τους με βάση τις Υγειονομικές περιφέρειες

Α' υγειονομική περιφέρεια (Αθήνα)	280 ασθενείς
Β' " " (Πάτρα)	230 "
Γ' " " (Ιωάννινα)	35 "
Δ' " " (Λάρισα)	110 "
Ε' " " (Θεσσαλονίκη)	150 "
ΣΤ' " " (Καβάλα)	43 "
Ζ' " " (Έβρος)	50 "
Η' " " (Δωδ/νησα, Λέσβος)	240 "
Θ' " " (Κρήτη)	45 "

... »

Από Έκθεση του Γιάννη Λουκά,
Ψυχιάτρου τα τελευταία δύο
χρόνια στο τμήμα των Λεπίδων]

Προτάσεις της Ελληνικής Ψυχιατρικής Εταιρείας
για την αναβάθμιση του Κρατικού Θεραπευτηρίου Λέρου...
σε "πραγματικό Ψυχιατρικό Νοσοκομείο" ;..

1.Ως προς τους εργαζομένους
στο Κ.Θ.Λ.:-δωρεάν σίτιση
το μήνα
-δωρεάν κατοικία και επιδο-
τούμενο ενοίκιο
-μετριασμός του χρόνου για
συντάξιμη υπηρεσία
-χορήγηση επιπλέον μορίων και
προτεραιότητα για κατάληψη
θέσεων

-προτεραιότητα για τη λήψη
ειδικότητας της Ψυχιατρικής.
-προτεραιό-

-τητα για την
μετεκπαί-
δευση στο εσωτερικό-εξωτε-
ρικό, όλων των κλάδων
-Χρηματοδότηση από το Υπουργείο
εκπαιδευτικών σεμιναρίων στο
ΚΘΛ.

Πολλά απ'αυτά τα αιτήματα
έχουν ήδη γίνει δεκτά από το
Υπουργείο και έχουν εφαρμοστεί.

2.Ως προς τους νοσηλεύ-
μενους στο ΚΘΛ:Βελτίωση
συνθηκών ζωής τους με:
-βελτίωση κτιριακών εγ-
καταστάσεων

-διαμόρφωση του περι-
βάλλοντος χώρου
-δημιουργία προσωπικού

χώρου στους θαλάμους

-επάρκεια ιματισμού

-Κατάργηση ομοιόμορφων στολών

-επισκευές αποχέτευσης

-ευαισθητοποίηση του υπάρχοντος προσωπικού

-κάλυψη εξόδων άπορων οικογενειών για να επισκέπτον-
ται τους συγγενείς τους στη Λέρο

-προσλήψη ειδικευμένου προσωπικού

-εγκατάσταση μηχανημάτων φυσιοθεραπείας, τοποθέτηση
ασανσέρ (':':;:;)

3) Σχηματισμός διεπιστημονικών ομάδων εντατικής πα-
ρέμβασης από τους επιδοτούντες φορείς, με σκοπό:

α) τη διεύρυνση του επιπέδου λειτουργικότητας και
των αναγκών των αρρώστων

β) τη διαγνωστική κατηγοριοποίηση των ασθενών (;;;)

γ) τον προγραμματισμό της αποκατάστασης κάθε αρρώστου

δ) την αναζήτηση συγγενών και τη διερεύνηση δυνατότη-

τας επιστροφής στην οικογένεια, μέσα από πρόγραμμα

ισχυρής χρηματικής επιδότησης των συγγενών των αρρώ-

στων (ειδικότερα η Επιτροπή πρότεινε επιδότηση 100.000

δρχ το μήνα και υποστήριξη οικογενειών από κοινωνι-
κές υπηρεσίες)

Ήδη, συνεχίζει η αναφορά της Επιτροπής, έχει αρχίσει
πρόγραμμα εκπαίδευσης προσωπικού για την αποκατάστα-
ση χρονίων ψυχικά αρρώστων, το πρόγραμμα εκμάθησης α-
τομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων στους αρρώστους
και τροποποίησης της συμπεριφοράς τους -που ήδη εφαρ-
μόζεται από την Ομάδα Θεσσαλονίκης- και διερεύνηση
δυνατότητας για άμεση μεταφορά "λειτουργικών" αρρώ-
στων σε ψυχιατρικά νοσοκομεία κοντά στον τόπο κατα-
γωγής τους. Σχετική μελέτη υπολογίζει τους αρρώστους
αυτούς σε 10% του συνόλου των νοσηλευομένων στο ΚΘΛ.

Πηγαίνοντας αυτοί στα ανάλογα ψυχιατρικά νοσοκομεία, θα αδειάσουν θέσεις στις βίλλες, όπου θα πάνε άλλοι άρρωστοι.

4) Η ανάπτυξη υπηρεσιών που θα αντικαταστήσουν το Ά-
συλο, δηλαδή ανάπτυξη των διαδόχων δομών, που περιλαμ-
βάνει προετοιμασία του αρρώστου για κοινωνική επα-
γόμενη, που γίνεται με εκτίμηση της λειτουργικότητάς

τους, διαχωρισμό των αρρώ-
στων σε οργανικούς-λειτουργ-
γικούς, και σταδιακά κατά
υγειονομικές περιφέρειες,
με την ανάπτυξη οικοτροφεί-
ων (20-30 ατόμων) χρόνιων
αρρώστων, κοντά στον τόπο
καταγωγής τους.

-Ως προς τους "οργανικούς"
αρρώστους: τα οικοτροφεία
να είναι κοντά σε γενικά
νοσοκομεία, καθώς οι άρ-
ρωστοι αυτοί έχουν κυρί-
ως ανάγκη από παθολογική,
παρά από ψυχιατρική κάλυψη.

-Ως προς τους "λειτουργι-
κούς" (κύρια σχιζοφρενείς)
αρρώστους: τα οικοτροφεία
να είναι κοντά σε ψυχιατρι-
κά νοσοκομεία.

Υπολογισμός της Επιτροπής:

20 περ. οικοτροφεία για οργ.

20 " " για λειτ.

Αναγκαία θεωρήθηκε η επιλο-
γή προσωπικού που θα στελε-
χώσει αυτές τις νέες δομές,
η λειτουργία τουλάχιστον
τριών πειραματικών προγραμ-
μάτων στην αρχή, επίσης η
λειτουργία τριών οικοτρο-
φείων, όπου θα εγκατασταθούν
ομάδες επιλεγμένων αρρώστων
από τη Λέρο.

Στόχος των προγραμμά-
των: -η παροχή εκπαίδευσης
στο προσωπικό

-δοκιμή και εφαρμογή εναλ-
λακτικών μεθόδων και τρόπων
αποκατάστασης των ψυχικά
πασχόντων.

5)Λαμβάνοντας υπόψη τις
ανάγκες του τοπικού πλη-
θυσμού της Λέρου:

-να αξιοποιηθούν τα ήδη
θεσμοθετημένα κίνητρα,
στα πλαίσια της περιφερει-
ακής κινητοποίησης των
ΜΟΠ Νοτίου Αιγαίου, που α-
φορούν τη Λέρο.

-να εφαρμοστούν προγράμμα-
τα αγωγής υγείας και ψυ-
χικής υγείας ειδικότερα,
στην κοινότητα της Λέρου.

Η Επιτροπή επισημαίνει την
ανάγκη σταθερής πολιτικής
βούλησης για την διοικητι-
κή, νομοθετική και οικονο-
μική στήριξη του προγράμμα-
τος από το Κράτος και την
ανάληψη αντίστοιχης πολι-
τικής ευθύνης για την συρ-
ρίκνωση-κατάργηση του Ασύ-
λου και την αντικατάστασή
του από υπηρεσίες που να
εξυπηρετούν τον τοπικό πλη-
θυσμό

-την ανάγκη να εξασφαλιστεί
πρώτα η λειτουργία μονάδων
υποδοχής των ασθενών και
μετά να επιχειρηθεί η απο-
ασυλοποίηση

-την ανάγκη συντονισμού
του προγράμματος παρέμβασης,
καθώς υπάρχει ο κίνδυνος
σύγχυσης στην ταυτόχρονη
εφαρμογή και συνδυσμό τους."

(Πρόκειται για απομαγνητο-
δώνηση της αντίστοιχης α-
νακοίνωσης εκπροσώπου της
ΕΨΕ, στο Παγκόσμιο Ψυχια-
τρικό Συνέδριο στην Αθήνα,
του Οκτώβρη του 1989.
Τηρήθηκαν απόλυτα οι όροι
και οι εκφράσεις του ει-
σηγητή.)

Στις προτάσεις της ΕΨΕ συμπεριλαμβάνεται επίσης η συγκρότηση ειδικού "Ψυγτονισιακού Οργάνου", που θα οργανώνει τη δράση των ομάδων παρέμβασης στο ΚΘΛ και θα αποτελείται από τα εξής μέλη:

1. Πρόεδρος: ο εκάστοτε Υπουργός Υγείας και Πρόνοιας
2. Αντιπρόεδρος: ο Πρόεδρος της ΕΨΕ
3. Μέλος που θα προτείνει η ΕΨΕ
4. Ένα μέλος του συλλόγου Ελλήνων Ψυχολόγων
5. Ένας κοινωνικός λειτουργός
6. Ένας νοσηλεύτης/τρια, με προϋπηρεσία σε Ψυχιατρικό Νοσοκομείο
7. Ένας ανώτερος διοικητικός υπάλληλος
8. Επιστήμονες υπεύθυνοι των ομάδων παρέμβασης.

Για μια "ελλαδική" Ψυχιατρική...

όταν τα ερωτήματα προκύπτουν από μόνο τους...

• Η "άμεση μεταφορά λειτουργικών αρρώστιων σε Ψυχιατρικά Νοσοκομεία κοντά στον τόπο καταγωγής τους" πόσο μπορεί να σημαίνει ανακούφιση των ανθρώπων αυτών από την αθλιότητα της Λέρου και πόσο ένα ακόμα αυθαίρετο "ξερίζωμα" τους, ή απλά μια αλλαγή "φερέτρου" γι' αυτούς; Πόσο δύσκολο είναι άραγε η πορεία του '57 προς τη Λέρο, να

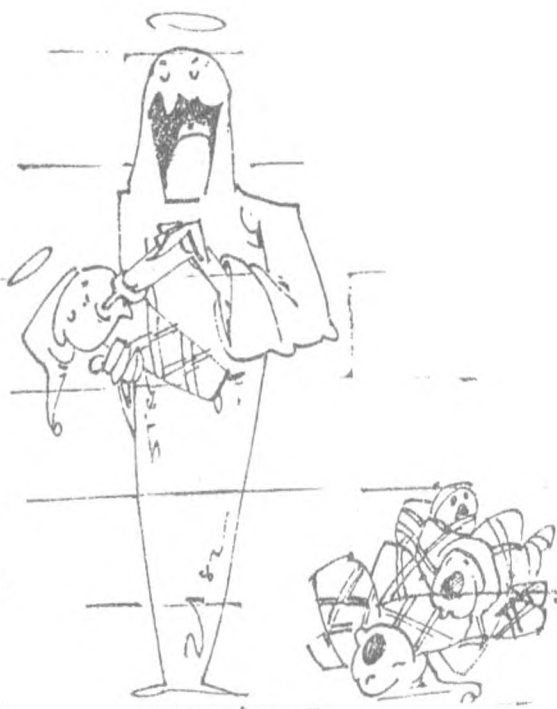
αντιστραφεί ευθέως, χωρίς να θιγεί τίποτα απ' την κατεστημένη "ψυχιατρική" λογική και πρακτική;

- Τι κρύβεται πίσω απ' την εναγώνια αυτή προσπάθεια εξαφάνισης ή διαγραφής της Λέρου από τον "ψυχιατρικό" χάρτη της Ελλάδας χωρίς παράλληλη παρέμβαση στην πραγματικότητα των άλλων ιδρυμάτων (που θα δεχτούν πίσω πάλι τους "διωγμένους" ασθενείς);

- Γιατί η Λέρος παραμένει στις εισηγήσεις όλων αυτών των ανθρώπων "μοναδική";

- Σε ποιο βαθμό διοικητικού τύπου προτάσεις από επισκέπτες-εμπειρογνώμονες μπορούν να θεωρηθούν κάτι παραπάνω από "στάχτη στα μάτια" του κόσμου, όταν συζητούνται μόνιμα από μια ταυτόχρονη άρνηση να υπάρξουν προσωπικές εμπλοκές με την ιδρυματική κατάσταση της Λέρου; Όταν οι προτάσεις και τα μεγαλόπνοα

σχέδια "εκπονούνται", σιωπηρά πλην όμως σαφώς, για να εφαρμοστούν από "άλλους";

- Τι είδους "συντονισμό" μπορεί να κάνει ένα "συντονιστικό όργανο" αποτελούμενο από διοικητικούς και άτομα άσχετα με την καθημερινότητα του ιδρύματος; Γιατί μέσα από την αντίστοιχη πρόταση εξασφαλίζεται μόνιμα η αποστασιοποίηση από την άμεση λήψη αποφάσεων, των ανθρωπων που υποτίθεται ότι θα κάνουν πράξη το ζητούμενο;

- Χαρακτηριστικό της σύγχυσης που παρατηρείται στο εσωτερικό της ΕΠΕ σχετικά με το πρόβλημα της τύχης που θα έχει το ΚΘΛ είναι το γεγονός ότι η επίσημη αυτή πρόταση για "κατάγηση του Ασύλου και αντικατάστασή του από άλλες δομές" έχει παμπολλές φορές αποσιωπηθεί δημόσια από μέλη της ΕΠΕ, τα οποία σ' αυτές τις περιπτώσεις μιλούν με ενθουσιασμό και "στο όνομα του ρεαλισμού" για "αναβάθμιση του ΚΘΛ σε "πραγματικό" Ψυχιατρικό Νοσοκομείο" (Βλέπε πχ τη συζήτηση που έγινε με θέμα τη Λέρο στο Αμφιθέατρο του Ψ.Π.Θ, στις 23.11.89) Πρόκειται για βιτρίνα ή για αληθινή σύγχυση;

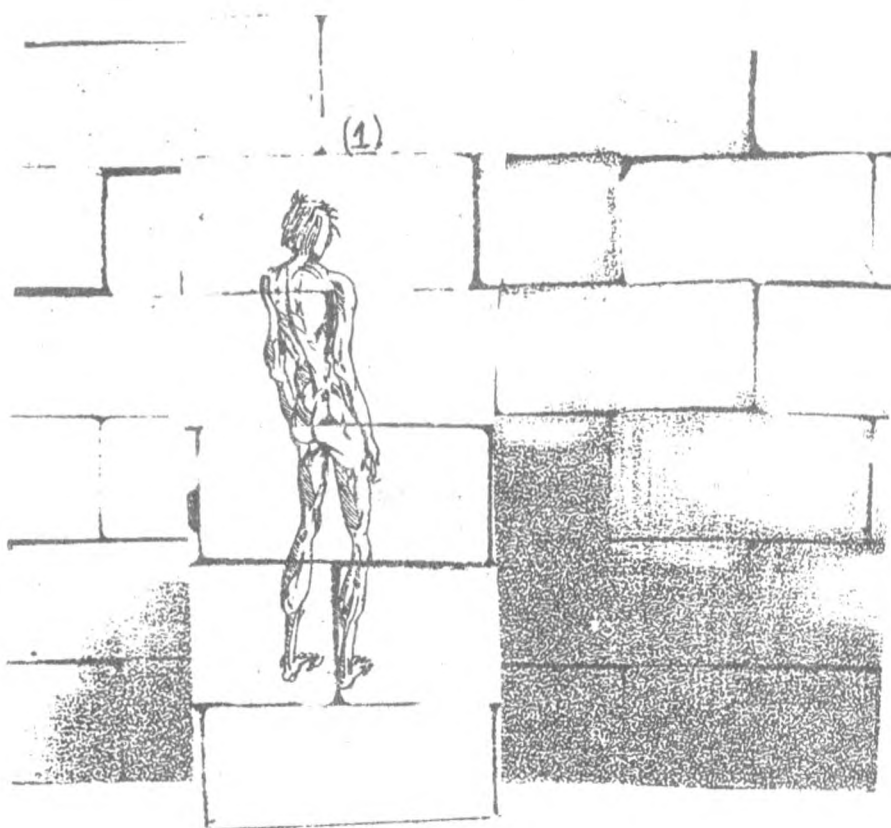
* Όταν το <επιστημονικό> υφάδος αγγίζει τα όρια των χειρών, τ'ότε φτάνουν στο σημείο ενίσχυσης 'αναγκαιώσεων', ευρήματα του τύπου ότι... το 85% των ασθενών της Λέρου που εξετάστηκαν με το T-6T τυφίας WAIS του Wechsler (ναι, έγω!!!) επέδειξαν επίπεδο τυφίας... γύρω στο 40! Αλλοίμονο, τι είναι <μοκιαβερίσιος> ή πόσα χιρίσματα απέχει η Αθήνα απ' το Παρίσι;...

(Όταν σκεφτόσαι ότι καίπου υπάρχει και Νέμεσις....)

*

Σε προσωπικούς τόπους...

Η πολιτικότητα ενός συναισθήματος
Η ιστορικότητα μιας στάσης προσωπικής
που διευρύνει απεριόριστα τα όριά της
—γιατί τι είναι πια προσωπικό και τι συλλογικό
και τι κοινωνικό; Η διαλεκτική κορύφωση της πραγματικότητας
αφήνει σαφές και ανεξίτηλο το μήνυμά της
στην κάθε προσωπική σου στιγμή
στην κάθε στέρη πολιτική πράξη κι επιλογή σου...

Η Λέρος είναι η σκοτεινή μας πλευρά
η αποδιοπομπαία στιγμή της συλλογικότητάς μας που απέτυχε
ν'αντικρύσει τα πρόσπλά μας. Η Λέρος είναι η αμηχανία
που μας προκαλεί το κατάματο κοίταγμα
του προσωπικού και κοινωνικού μας εαυτού
-γιατί δεν ξέρω πια αν υπάρχει χώρος για αλληλοαποκλεισμούς
αυτών των δυο...-

το αποκρυστάλλωμα της αντιφατικότητάς μας σ'όλη της την
ιστορική διάσταση

ό,τι ορθολογικοποιούμε γιατί φοβόμαστε να νιώσουμε
ό,τι εξαντλούμε στις λέξεις γιατί χρειαζόμαστε
ένα άλλοθι (και οι λέξεις είναι πάντα ένα τόσο δυνατό
άλλοθι...)

γι'αυτό καταδικάζουμε με "πολιτακό" στόμφο,
χωρίς ωστόσο να καταδεχτούμε να εμπλακούμε προσωπικά
στο παιχνίδι της Εξορίας που παίζεται εκεί κάτω: τότε
προσποιούμαστε ότι δεν θέλουμε να ψυχολογικοποιήσουμε μια
πολιτική κατάσταση

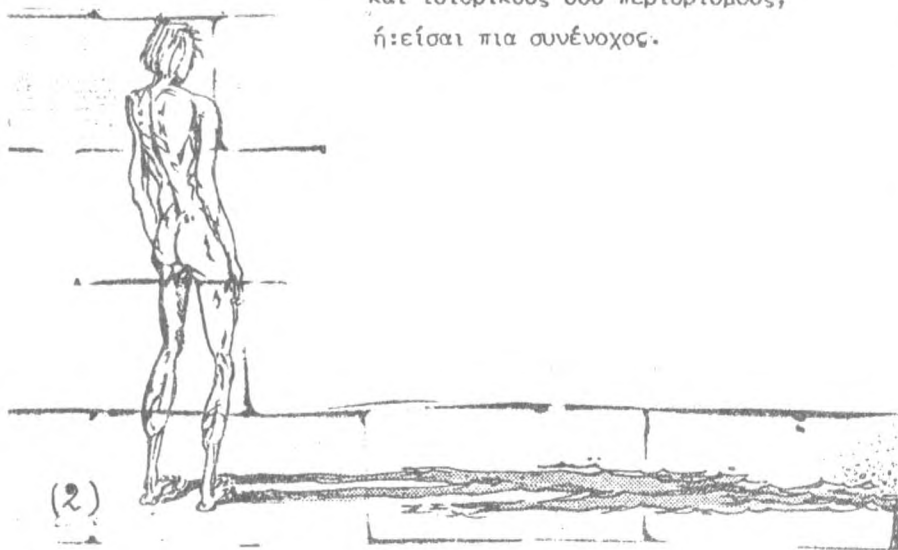
γι'αυτό ορυόμαστε ηρωικά με μεγάλους τίτλους στα πρωτοσέλιδα
(τακτικά και με κλιμακώσεις στην ένταση, άριστα προγραμμα-
τισμένες), χωρίς ωστόσο ποτέ να αναλάβουμε μερίδιο των
ευθυνών: τότε διακηρύσσουμε ότι κάναμε το κοινωνικό μας
χρέος

γι'αυτό κάνουμε τη Λέρο να μοιάζει μοναδική: έτσι κουκου-
λώνουμε με εκπληκτική ευελιξία τις χιλιάδες μικρές Λέρους μας,
μέσα μας και δίπλα μας, όπου πολλαπλασιάζεται αυτό
το κυνήγι των υπεκφυγών, το γεμάτο από το άγχος
της κοινωνικής μας αυτοσυντήρησης
και το βάθεμα των προσωπικών και συλλογικών μας
ανασφαλειών: τότε μιλάμε για κοινωνικές αντιφάσεις...

Όμως όταν νιώσεις τη Λέρο στο πετσί σου,
τότε από μια "σκοτεινή πλευρά του φεγγαριού", γίνεται
μια αμείλικτη πρόκληση, μια απαίτηση χωρίς έλεος,
που ζητάει απάντηση. Ο δρόμος από το Λακκί στα Λέπιδα
είναι μια πορεία φολκλορικής περιέργειας και αμύχανου
ενθουσιασμού

Η επιστροφή από τα Λέπιδα στο Λακκί, ένα πεδίο
αμείλικτων συγκρούσεων. Όταν πια έχουν τεθεί
λιτά και καθοριστικά οι όροι του παιχνιδιού:
"απλώνεσαι" ή παίρνεις το καράβι του γυρισμού.
Αγκαλιάζεις, μέσα από μια τίμια παραδοχή, την κοινωνική
αντίφαση

και τη δουλεύεις προσωπικά μέσα από τη νέα προοπτική -
ή: βαθαίνεις το συναίσθημα της αναπηρίας σου
μ' ένα νέο κονβόι ορθολογικοποιήσεων και υπεκφυγών.
Ξεπερνάς τα μικροαστικά σου όρια
μέσα από μια συνολική κατανόηση της πολιτικής και κοινωνικής
σου ιστορικότητας,
πράττοντας, ζώντας και πειραματιζόμενος με τους προσωπικούς
και ιστορικούς σου περιορισμούς,
ή: είσαι πια συνένοχος.

(2)

Σου τέθηκε η αντίφαση και αρνήθηκες να τη δουλέψεις
- την καταδίκασες στην επιφάνεια κοσμικών σχολίων, ή:
- την έβαλνες σε θορυβώδεις, κενές φράσεις "προοδευτικής"
πολιτικάντικης ορολογίας, μα

δεν την άφησες να απειλήσει εσένα
κράτησες καλά τις άμυνές σου.

Είναι η αφέτηρία μιας προσωπικής συνανοχής

Η Λέρος, πέρα από "αριστούργημα της παραδοσιακής "ψυχιατρικής"
πέρα από το αποκύημα σαφών πολιτικών επιλογών
πέρα από την αποκρυστάλλωση της κοινωνικής βίας
είναι (μ'έναν τρόπο που διαπερνά όλα τα παραπάνω)
το αποτέλεσμα μιας μικρόψυχης κοινωνικής συνείδησης
που αρνείται να αντιμετωπίσει την αποτυχία της
που σ'αυτήν την αναπηρία θυσιάζει ανθρώπινες ζωές,
με τρόπο τόσο επιδέξιο, ώστε
να μην την βαραίνουν ούτε καν ανθρώπινες τύψεις.

Το να δεις τη Λέρο σ'αυτήν τη σφαιρική της διάσταση
σημαίνει πως αρχίζεις να καταργείς σταδιακά και
χαμηλόφωνα

όλες τις μικρές Λέρους σου
ότι παύεις κάτω από τον όρο "πολιτική"
να απενοχοποιείς τον εαυτό σου και την κοινωνική ομάδα
που ανήκεις

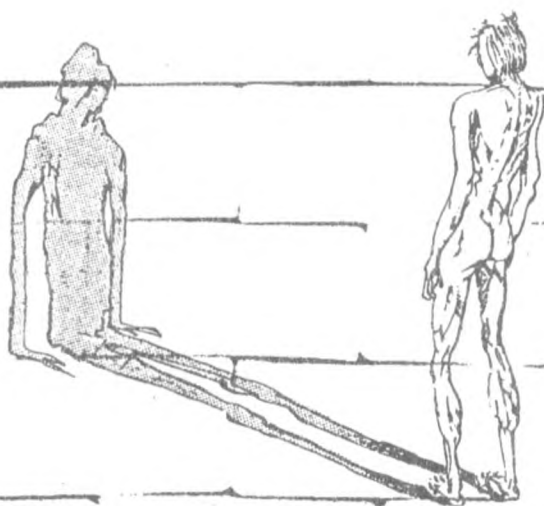
ότι αρχίζεις, αντί να μιλάς για, να βιώνεις την πολιτική,
ως τρόπο ύπαρξης κατεξοχήν υπεύθυνο,
κατεξοχήν απαιτητικό και δημιουργικό.

Τότε αρχίζεις, μέσα από τον Άλλον, να "απλώνεσαι"
να πλουτίζεις· να πλαταίνεις· να ξαναβρίσκεις τις ρίζες
της ανθρωπινότητάς σου.

Τότε αρχίζεις να συμπαθείς περισσότερο τον εαυτό σου,
να απαιτείς περισσότερα απ' αυτόν,
να ζητάς λόγο για τα κοινωνικά δράμμενα.

Έχουν αρχίσει να πέθουν οι μπάρες

(αν δεν πάρεις το πλοίο του γυρισμού...)

Αιώνια ευγνωμονούσα
προς τους ανθρώπους του Κρατικού
Θεραπευτηρίου Λέρου,

Λ. Ε.

“Εξω απ’ τον Τοίχο

Οι δούναχοι η δύα - δυο

Όσοι στ’ αλήθεια ο αγαπάνε

Πηγαίνουν χάνονται Εξω απ’ τον τοίχο

Μερικοί πιασμένοι χέρι - χέρι

Άλλοι πάλι φτιάχνοντας μπάντες

Οι ματωμένες καρδιές κι οι καλλιτέχνες

Δίνουν τη μάχη τους

Κι όταν πιά υποχρευν δώσει ό,τι έχουν μέσα τους

Μερικοί κλονίζονται και πέφτουν

Στο κάτω - κάτω δεν είναι εύκολο

Να κοπανάς την καρδιά σου πάνω στον Τοίχο κάποιου μπάσταφου τρελλού

Pink Floyd

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΙ ΞΕΛΤΑΙ.

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Ὅταν ὁ κύριος Εὐθέβιος Κωφογερδώνης μας ἔφερε τὸ κείμενον τοῦ δημοσιεύουρε παρακάτω, ἐξείως αὐτόρητα, ομοθυμαδὸν ἐχεδόν, ἀπορήσαμε·
«Κατὰ, κύριε Εὐθέβιε, εἰς ὁποῖον ἀνδρῆας, καὶ ὁρῶντος κατὰ τὰ γαιρμένα, ἀεχοφινῆματε, καὶ ὅχι αὐτῶς αὐτό, ἀλλὰ μετενέματε τὸ ἔργον ἐνὸς κοσμητοῦ καὶ κοσμητοῦ τῆς Ἐκκλησίας ὡς ὁ Ἀνδρέας Λαβιναράτος, καὶ γράφατε ἐχελικὰ καὶ ἐκ-
θετον νέγετε νὰ δείτε τὰ γράμματα τὰς δημοσιευ-
μένας;»

«Βεβαίως», ἀπάντησε, «ἐὰν ἴδετε νὰ δημοσιεύη-
σιν ἢ αὐτὴ καὶ αὐτὴ τὴ συγγραφή νὰ ἐκδο-
θῇ γιὰ ῥεανικὴν πρῶτα, μα οἱ ἴδιοι τοῦ μετέ-
φρασαν ἐκτὸς ἐκκλησίας τῆς δημοσιεύσεως εἶναι ἄλλοι.
Θα ἐκδύρουν ἐκτὸς νὰ ἀποδείξω γόρον τῆς
ἐκ τῶν ἰδίων ἐκτὸς ἐκκλησίας ἐνταξιοδοτικῶν κα-
τηγοριῶν μου, τὸ ὅτι τὸ ὄνομα ἀναγράφεται
ἐκτὸς ἀρχὴν τοῦ ἀρδριδίου μου τὸ ὅτι οὐκ ἔστιν, ὡ!
τῆς συγγραφέως, ἀναγράφεται ἐκτὸς ἐκκλησίας τοῦ.

Το κείμενον ήτο μια 'εργασία ευθρονηδεία προς
απαφραγή μου εκ των εξετάσεων του μαθήματος το
οποίου είχα διδαχθῇ. Το θέμα είχομεν επιλέξει συνεργα-
ζόμενοι, ὅταν με είχεν ενωσιωσάσει η εμπειρο-
εὐνη του εἰς τις ικανότητές μου. Εξοφάτω και
αὐτὸς περὶ ἐμοῦ. Φαίνεται, η ενωσιωσῇ γίνεται
ἐξημεύουσιν ἐκείνους τις εἰσβολές μου. Ἀλλὰ
ἐλήφθησαν το Συναδινάρι, υπέρηρος ὡν,
θα μεταδομένη υπέρ ἐαυτοῦ και του πονήματος μου.»
Αὐτοῦ περίητο ἦταν ο διάδοχος που είχα με τον
κύριο Εὐσέβιο Κωτοβερδάνη πριν λίγες ἡμέρες
ὅταν ἐπὶ του πρεσβυτέρου ἔχον ἐφερέ προς διφυ-
σίαν το ποικατό. Μαρίται αὐτοῦ ο βεβαίως
γὰρ της τῆς ἱν. της ἐνορίας της Αγίας Παρασκευῆς
ὡς ἐχόμενος πως θα φέρη ἑ αὐτὸς φιλοδοχίαν
ἐργασίαν της νεότητος του ὅταν, ἀνύσων,
ἐπὶ τῇς εἰρήν, ὡν, εἶλαβε προς χάριν αὐτοῦ της
φανερίας, του το ἐπὶ τῇς του, το ὡς ἐφερέ
περὶ ἐκείνῃ υπέρηφαινα για το "ἡμερὸν", ὡς
ο ἰδίος εἶχεν παρὰ τὸν του.

ΣΚΥΛΑΚΙΑ ΤΟΥ ΠΑΒΛΟΥ Φ.

7-12-2018.

ΥΓ Διευκρινίσαι το κείμενο χρονογραφο δια
προς Εὐσέβιου Κωτοβερδάνη.

ΓΙΑ ΤΩΝ ΑΝΔΡΕΑ ΛΑΣΧΑΡΑΤΟ

1.

ΟΤΑΝ ΕΠΙΤΕΛΟΥΕ, ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ
 ΨΑΝΕΙΣ ΝΑ ΓΡΑΨΕΙ ΕΝΑ ΨΕΜΜΕΝΟ
 ΤΟ ΟΠΙΣΘΙΟ ΥΠΟΦΕΡΙΤΑΙ ΠΕΡΙΠΟΥ 2
 ΧΡΟΝΙΑ, ΤΩΤΕ ΤΟ ΠΛΗΘΟΣ ΤΩΝ ΨΕ-
 ΨΕΩΝ ΠΟΥ ΕΝ ΤΕΛΕΙ ΤΟ ΓΕΝΝΗΘΕΝ
 ΕΠΕΡΧΕΤΑΙ ΔΡΙΜΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΚΡΗΤΗ
 ΠΕΝΑΣ ΤΟΥ ΟΦΕΙΝΕΙ ΤΩΤΕ ΕΝΑΤΕ-
 ΡΑΣΤΙΟ ΠΛΗΘΟΣ ΝΑ ΕΞΕΛΘΕΙ ΑΠΟ
 ΜΙΣΗΝ ΕΒΟΔΟ, ΑΝΑΡΜΟΔΙΑ ΑΛΛΟΣΤΕ
 ΑΦΟΥ Η ΑΠΟΕΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΙΝΑΙ ΜΟ-
 ΝΟ Η ΕΙΣΧΥΗ ΤΗΣ ΔΕΠΤΟΥΡΕΥΣΗΣ
 ΜΕΛΑΝΗ ΕΝΑΕ ΑΤΑΧΤΟΣ (ΟΠΩΣ Ο
 "ΑΤΑΧΤΟΣ" ΣΤΡΑΤΟΣ) ΕΥΡΕΤΟΣ
 ΑΠΟ ΨΕΨΕΙΣ ΠΡΟΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗ,
 ΨΑΤΑΓΡΑΦΗ, ΨΑΙ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟΣ
 ΠΡΟΓΡΑΦΗ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΕΣ ΣΤΗΝ
 ΤΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΤΟΥ ΝΑ ΔΙΕΛΘΕΙ
 ΑΠΩ ΜΙΑ ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΤΕΤΟΙΑ ΔΙΟΔΟΣ
 ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΕΣ ΝΑ ΠΡΟΚΑΛΕΣΤΕ ΑΥ-
 ΧΗΜΑ ΤΡΑΓΙΟ, ΟΠΩΣ ΑΥΤΟ ΤΗΣ
 ΘΥΡΑΣ Ψ ΤΟΥ ΣΤΑΔΟΥ ΨΑΡΕΜΑΝΗ-
 ΣΕ ΑΝΤΙΘΕΣΗ ΟΜΩΣ ΜΕΤΟΥΣ ΕΥΝ-
 ΤΕΩΙΜΕΝΟΙΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΙΕΞΕ ΑΥΚΕ-
 ΟΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΝ-
 ΕΤΙΜΟ ΨΕΨΕΙΣ ΘΑ ΓΕΩΤΑΝ ΝΑ
 ΜΕΤΑΒΛΗΘΟΥΝ ΣΕ ΓΟΝΙΜΟ ΥΠΟΕΤΡΟ-
 ΜΑ ΓΙΑΤΟ ΦΥΤΡΩΜΑ ΨΕΩΝ ΠΡΕ-
 ΨΕΩΝ, ΜΙΛΑΜΕ ΑΓΑΠΗΤΕ ΑΝΑΦΩ-
 ΣΤΗ ΓΑΜΙΤΡΟΥΛΕΣ ΜΟΝΟΤΕΙΣ
 ΠΟΕΣ, ΧΥΜΩΔΙΕΣ ΨΑΙ ΤΑΠΕΙΝΕΣ,
 ΨΑΡΨΟΦΡΕΣ ΨΑΙ ΠΑΡΕΡΧΟΜΕΝΕΣ
 ΠΟΥ ΟΤΑΝ ΠΕΘΑΙΝΟΥΝ ΜΕΤΑΤΡΕΠΟ-
 ΝΤΑΙ ΕΙΣ ΙΣΜΑΔΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΟ-
 ΝΕΣ ΓΕΝΙΕΣ, ΓΙΑ ΤΑ ΨΕΡΑ ΑΤΟ-
 ΜΑ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ (ΒΛ. ΕΧΕΤΙΣΙΑ
 ΠΕΡΙΟΔΙΩ "ΒΙΟΧΑΜΙΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ
 ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΛΙΠΕΜΑΤΟΣ ΑΠΟ
 ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΑΝ ΝΕΥΡΑ ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΑ,
 ΤΩΝ ΠΡΩΝ ΖΕΝΤΑΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ)
 ΟΤΑΝ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΕΠΙΤΕΛΟΥΕ ΨΑΝΕΣ
 ΜΕΝΟ ΨΑΙ ΜΟΝΟ ΛΟΓΟ ΕΥΝΟΗΚΩΝ
 ΧΡΟΝΙΑ ΨΑΤΑΠΕΣΕΤΙΩΝ (Ο ΑΝΔΡΕ-
 ΑΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ - ΝΟΥΑΡΟΣ ΠΑΙΡΝΕΙ
 ΨΙΟΛΕΣ ΕΥΝΤΑΞΗ ΑΠΟ ΨΑΘΗΤΗΣ
 ΨΙΕΣ ΨΑΟΥΣΤΕΡΕ ΝΑ ΠΑΡΕ ΕΥ-
 ΝΤΑΞΗ ΑΠΟ ΦΟΙΤΗΤΗΣ) ΝΑ ΤΟΙΕΙΟΚΕΙ
 ΜΙΑ ΘΡΑ ΑΡΧΥΤΕΡΑ ΜΕ ΜΙΑ ΕΥΧΑΡ-
 ΕΤΗ, ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΡΟΒΑΔΙΟΡΙΣΤΗ ΣΕ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΕΥΘΑΡ-
 -Ο ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΑΣΧΑΡΑΤΟΣ ΔΕΝ ΘΑ
 ΕΙΧΕ ΑΝΤΙΡΡΗΞΗ ΓΙΑ ΑΥΤΟ ΤΟ
 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟ ΕΤΟΥΤΟΥ ΤΟΥ ΨΟΝ-
 ΜΑΤΟΣ - ΠΡΟΕΠΑΡΕΙ ΝΑ ΕΥΓΕΝΤΡΟ-
 ΕΕΙ Σ' ΑΥΤΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΟΛΕΣΤΕ
 ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΣ ΕΥΧΥΡΙΣΕ ΤΗΣ
 ΠΟΡΕΙΑΣ. ΥΨΙΣΤΟ ΛΑΘΟΣ !!
 ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙΤΑΙ ΓΑΡ, ΜΙΑ
 ΑΠΑΣΤΡΑΠΤΟΥΕΑ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ, ΜΙΑ
 ΑΠΟΕΤΕΙΡΩΜΕΝΗ ΑΥΤΙΣ ΦΟΡΕΣ
 ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΨΑΤΑΕΤΑΞΗ, ΕΑΝ
 ΑΥΤΕΣ ΤΩΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΩΝ
 ΣΑΠΟΥΝΟΠΕΡΩΝ ΟΠΟΥ ΣΕΜΑΛ-
 ΖΟΝΤΑΙ ΨΑΙ ΑΜΕΣΕΣ ΜΕΤΑ
 ΤΩΝ ΨΑΥΓΑ ΕΙΝΑΙ ΠΑΙΙ ΦΡΕΣΟ-
 ΧΤΕΝΙΕΜΕΝΕΣ

3.

ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΕ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ
 ΨΑΤΕΛΙΚΕ Σ' ΑΥΤΟ ΤΟ ΨΑΤΙΟ
 ΨΕΜΜΟ Ο ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΑΣΧΑΡΑΤΟΣ
 ΙΕΧΩΡΟΠΟΙΗΘΗΕ ΕΞΑΙΡΕΤΙΩ
 ΕΥΕΙΝΗ Η ΠΑΛΙΑ ΜΟΥ ΠΡΟΨΑΤ-
 ΛΗΨΗ: ΕΝΑΕ ΑΝΘΡΩΠΟΣ, ΤΟ ΠΝΕΥ-
 ΜΑ ΤΟΥ, ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΠΟΤΕ Ν'
 ΑΝΑΕΥΕΤΑΘΕΙ ΜΕΘΑ ΑΠΩ ΤΑ ΛΟ-
 ΨΑΝΑ ΤΟΥ ΕΥΨΑΤΑΛΙΤΕΙ ΣΤΟΝ
 ΨΕΜΜΟ. ΕΙΝΑΙ ΕΑΝ ΤΑ ΘΕΙΑ ΠΟΥ
 ΜΕΝΟΥΝ ΑΥΤΟ ΕΩΜΑ ΕΝΕΣ ΑΝ-
 ΘΡΩΠΟΥ ΤΑ ΨΕΙΜΕΝΑ ΠΟΥ ΑΠΟ-
 ΜΕΝΟΥΝ ΑΥΤΟ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΟΥ ΟΤΑΝ
 ΑΠΟΔΗΜΕΙ ΕΙΣ ΚΥΡΙΟΝ. ΕΙΝΑΙ
 ΜΟΝΟΣ ΑΥΤΟΣ Ο ΠΡΟΑΝΑΦΕΡΕΤΕ
 ΜΟΛΙΕ, ΚΥΡΙΟΣ ΤΟΥ ΙΕΧΥΡΕΤΗ-
 ΨΕ ΟΤΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΑΡΩ-
 ΣΙΑ ΤΟΥ ΘΑ ΑΝΑΕΙΘΕΙ ΨΑΙ
 ΘΑ ΑΝΑΕΥΕΤΗΕΙ ΤΑ ΝΕΥΡΑ
 ΕΩΜΑΤΑ. ΕΡΩ ΔΕΝ ΜΠΟΡΟ ΝΑ
 ΣΠΑΓΓΕΛΩΣ ΨΑΤΙ ΤΕΤΟΙΟ ΓΙΑ
 ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΛΑΣΧΑ-
 ΡΑΤΟΥ. ΟΥΤΕ ΝΑ ΤΟ ΑΝΑΕΙΘΕΙ
 ΜΠΟΡΟ, ΟΥΤΕ ΝΑ ΤΟ ΑΝΑΕΥΕΤΗΕΙ
 ΜΠΟΡΟ ΜΟΝΟ ΝΑ ΤΟ ΜΙΜΗΕΙ,
 ΝΑ ΤΟ ΠΑΙΞΕ ΟΠΩΣ ΗΘΟΤΟΙΕ

ΑΙΖΕΙ ΕΡΓΟ ΕΥΓΡΑΦΕΑ ΠΑΜΙΟ-
ΕΣΕΝ ΕΠΟΧΟΝ, ΟΤΑΝ ΦΥΣΙΝ
ΩΝ ΕΜΠΝΕΕ. ΠΕΡΙ ΕΜΠΝΕΥΕΕΣ
ΕΝΕΧΟΝ ΑΠ' Α ΤΙ ΠΟΤΑ. ΕΙΝΑΙ ΥΑ-
ΣΑΝΤΩΝ ΕΡΩΤΑ

ΑΛΛΕΣΤΕ ΤΙΜΗΤΕ ΛΑΕΚΑΡΑΤΟΥ
ΕΤΙ

ΜΙΜΗΕΙΣ ΛΑΕΚΑΡΑΤΟΥ

4.

ΑΝΔΡΕΑ ΛΑΕΚΑΡΑΤΟΣ, ΟΠΩΣ
ΑΤΑΛΑΒΑ, ΟΠΩΣ ΕΥΝΑΙΣΤΑΝΘΗΑ
ΓΡΑΨΕ ΠΑΝΤΑ ΥΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ
ΧΡΟΤΑΤΩΝ ΕΥΝΑΕΒΗΜΑΤΩΝ.
ΤΟ ΟΤΙ ΠΟΛΛΑ ΑΠ' ΑΥΤΑ ΓΕΝΗ-
ΘΗΚΑΝ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΝΟΜΙΤΩΣ
ΑΙΕΡΡΑΙΣΙΣ ΕΞ ΤΙΩΤΕ ΔΕ ΜΕΙ-
ΩΝΕΙ ΤΗΝ ΑΣΙΑ ΤΟΥΣ ΕΣ ΕΥΝΑΙ-
ΒΗΜΑΤΑ. ΠΟΛΑΝΤΕ ΕΥΤΥΧΕΙ
ΥΑΙ ΔΥΕΤΥΧΕ ΚΑΤΟΙΟΣ ΑΦΥ
ΚΑΤΑΛΑΒΕΙ)

ΚΑΤΑΝΩΝ, ΤΕΑΝΤΙΕΜΕΝΟΣ,
ΚΑΤΑΔΙΩΓΜΕΝΟΣ, ΧΙΛΟ-
ΚΡΑΓΜΕΝΟΣ

ΕΡΩΤΕΥΜΕΝΟΣ ΕΦΏΔΡΑ,
ΦΙΛΙΣΤΟΡΓΟΣ, ΕΥΤΥΧΗΕ,
ΦΙΛΙΑΣ ΚΑΡΙΝ ΥΑΙ ΤΩΣ
ΑΠΟ ΜΙΑ ΦΙΛΟΠΑΙΣΜΟΝΑ ΔΙΑΒΕΣΗ
ΤΟΥ ΣΙ ΑΛΛΟΙ ΜΗ ΚΑΤΑΝΩΝΤΑΕ
ΤΗΝ, ΤΗΝ ΠΗΡΑΝ ΕΤΑ ΕΣΒΑΡΑ
ΥΑΙ ΔΕΝ ΤΗΝ ΕΥΜΜΕΡΙΕΤΗΚΑΝ
ΕΧΕΑΘΝ ΤΩΤΕ.

ΠΑΡΕΧΑΥΤΑ ΚΑΤΑΦΕΡΕ ΝΟΜΙΩΣ
ΥΑ ΠΑΙΖΕΙ ΑΥΤΟΣ, ΕΝ ΟΥ ΠΑΙ-
ΚΤΩΣ, ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ.

ΠΑΙΖΑΝΕ ΚΑΤΙ ΕΑΝ ΚΥΝΗΓΗΤΩ,
ΠΟΥ ΜΟΝΙΜΩΣ ΟΜΩΣ ΚΥΝΗΓΟΥ.
ΕΑΝΕ ΑΥΤΟΝ.

ΣΤ' ΑΛΛΗΘΕΙΑ.

5.

ΕΝΑΤΡΑΓΜΑ ΕΙΝΑΙ ΠΛΕΟΝ ΕΙ-
ΓΟΥΡΟ ΓΙΑ ΜΕΝΑΙ

ΖΕΜΩΝΕΕ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΚΟΙΝΩ-
ΝΙΩΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΗΣ, ΚΑΤΙ ΕΑΝ
ΦΙΛΟΠΑΙΣΜΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ. ΜΕ-
ΕΣ ΜΙΑΣ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΕΥΕΤΥΧΗ.
ΥΑΙ ΑΚΡΙΒΟΛΟΓΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΠΟΥ
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΕΣ ΤΗΝ ΜΗΝΙΝ ΤΩΝ
ΚΡΑΤΟΥΝΤΩΝ. ΗΤΑΝ ΤΩΤΕ

ΡΕΜΠΕΛΟΣ (REBEL)
ΝΕΑΝΙΑΕ,
ΙΔΙΟΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΟΥΜΕΝΟΣ
ΑΝΕΤΟΣ-ΜΕ ΚΑΠΟΙΟ ΤΡΟΠΟ ΔΙΩΚΤΗ
ΥΑΙ ΕΠΑΝΙΟ,
ΑΡΙΣΤΟΥΡΑΤΗΣ ΟΜΩΣ ΠΑΝΤΑ
ΥΑΙ
ΕΥΓΕΝΙΩΣ ΕΥΓΕΝΗΣ.

ΒΕΒΑΙΩΣ Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΟΥ
ΚΛΙΣΗ ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΙ ΠΕΡΕΣΤΕΡΟ
ΑΠΟ ΕΜΦΑΝΗΣ. ΑΛΛΑ ΝΟΜΙΩΣ
ΤΩΣ ΘΕΣΟΥΕΣ, ΕΒΛΩΤΕ, ΤΗΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΣ ΠΑΙΔΑ ΤΡΟΣ
ΑΓΩΓΗΝ. ΒΕΒΑΙΩΣ ΤΗΝ ΔΙΩΚΤΗ
ΑΓΩΓΗ

ΚΑΤΕΛΗΞΕ ΜΕΤ' ΟΥ ΠΟΛΥ ΟΙΩΣ-
ΓΕΝΕΙΑ-
ΡΧΗΣ

ΒΙΟΠΑΛΙΣΤΗΣ
Μ' ΕΝΑ ΕΡΩΤΑΤΙΔΙΑ,
ΕΥΤΥΧΕΣΤΑΤΟΣ ΠΑΤΕΡΑΕ,
ΤΟΝ ΟΠΟΙΟΝ ΤΟ ΓΕΝΩΣ ΟΤΙ
ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΕΤΥΧΕ ΝΑ 'ΝΑΙ
ΕΧΕΑΘΝ ΕΛΑ ΚΟΡΙΤΕΙΑ, ΟΔΗ-
ΓΗΣΕ ΝΑ ΕΦΑΡΜΟΕΕΙ ΕΝΑ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΡΩΠΟ, ΜΙΑ ΕΥΦΡΑ-
ΝΗ ΤΗΣ ΚΑΤ' ΟΙΩΣΗΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΤΟΥ ΗΤΑΝ ΜΑΜΩΝ ΠΡΟΤΥΠΗ,
ΥΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ
ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΠΡΩΤΟ
ΤΟΡΙΣΜΑ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟΣ.

ΘΑ ΥΡΑΤΗΣ ΑΠ' ΟΛΗ ΑΥΤΗ ΤΗΝ
ΤΕΤΟΡΙΑ, ΓΙΑΤΙ ΕΥΜΦΕΝΩ ΑΠΟ-
ΑΥΤΑ ΜΑΖΙ ΤΟΥ,
ΤΗΝ ΑΓΕΧΘΕΙΑ ΤΟΥ ΓΙΑ ΤΑ
ΕΧΘΕΙΑ, ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΟΡΓΑΝΟ-
ΜΕΝΑ ΜΑΓΑΖΙΑ ΕΠΙ-
ΒΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟ-
ΠΟΙΗΕΝΕ ΧΑΙ ΟΜΟΙΟ-
ΓΕΝΟΠΟΙΗΕΝΕ ΧΑΙ
ΑΠΟΕΤΕΙΡΩΣΕΝΕ ΤΑΕ
ΕΧΕΨΕ (ΕΥΤΟΥ
"ΕΥΟΤΟ")

ΤΟΤΕ

ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΑΝΑΛΑΒΕΙ
ΤΗ ΘΕΣΗ

ΤΟΥ **ΚΥΡΙΟΥ.**

~ ~ ~

ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΟΤΙ ΕΨΤΑΕΣ ΕΣΤΟ
ΕΗΜΕΙΣ ΝΑ ΕΧΕΙ ΕΜΠΙΣΤΟΕΥ-
ΝΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΟΡΦΗ ΤΩΝ ΠΑΙ-
ΔΙΩΝ ΤΟΥ ΜΟΝΟ ΕΤΩΝΕΑΥΤΟ
ΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ
ΕΙΝΑΙ ΒΕΒΑΤΑ ΑΠΟΤΟ ΜΑΧΑΙ-
ΡΙ. Η ΕΟΦΗ ΠΑΡΟΙΜΙΑ
"ΑΤΟ ΡΟΔΟ ΒΓΑΙΝΕΙ ΑΓΙΑΘΙ
ΧΙ ΑΤΩ ΑΓΚΑΘΙ ΒΓΑΙΝΕΙ ΡΟΔΟ"
ΕΧΕΙ ΧΙ ΕΔΩ, ΟΠΩΣ ΤΑΝΤΟΥ
ΑΛΛΟΤΕ ΜΙΑΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ
ΜΑΛΛΟΝ "ΑΠΡΟΕΔΙΟΡΙΣΤΗ"

[ΒΛ. ΕΧΩΝ ΤΗΣ ΚΟΡΡΕΨΑΤΗΣ]
ΠΕΡΙ ΑΒΕΒΛΙΟΤΗΤΑΕ ΚΑΙ
ΑΠΡΟΕΔΙΟΡΙΣΤΗ

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΑΥΤΟΣ, Ο ΑΝΔΡΑΣ
ΛΑΕΚΑΡΑΤΟΣ, ΧΑΤΑ ΠΩΣ ΤΑ
ΑΠΟΛΟΓΙΖΕΙ ΟΙΔΙΟΣ ΣΤΗΝ
"ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ" ΤΟΥ, ΠΡΟΣ
ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΕ-
ΝΗ, ΕΥΤΥΧΗΣ ΟΝΤΑΕ ΤΕΤΟΙΟΣ
ΤΟΥ ΛΕΓΑΜΕ. *

ΧΙ ΑΠΟ ΑΕ ΜΕΙΝΕΙ ΤΟ ΕΥΤΥ-
ΧΕΣ ΤΕΛΟΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ
ΜΙΣΟΥ ΧΕΙΜΕΝΟΥ.

ΧΙΑΝ ΚΑΤΟΡΩΣΕΙ ΑΝΑΓΝΩ-
ΣΤΗ ΝΑ

ΑΝΑΣΤΗΘΕΙΣ
ΚΑΙ ΝΑ ΑΝΑΕΥΕΤΗΘΕΙΣ
ΤΗ ΕΚΦΗ ΜΟΥ ΔΥΟ ΧΡΟΝΩΝ
ΑΤ' ΑΥΤΑ ΤΑ

ΤΕΤΑΠΕΙΝΟΜΕΝΑ ΟΣΤΕΑ
ΤΗΣ

ΤΟΥ ΜΟΙΣΕ ΔΙΑΒΑΕΣ
140

ΕΤΙΜΕΤΡΟ.

ΕΥΝΗΘΙΖΕΤΑΙ Ο ΕΜΟΪΟΕΤΩΝ
ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΝΑ ΕΥΤΙΘΕΤΑΙ ΑΠΟ
ΤΟΥΣ ΓΡΑΦΟΝΤΕΣ.

ΕΩ, ΜΗΝ ΕΧΟΝΤΑΕ ΕΜΟΪΟ,

ΠΑΡΑ ΜΟΝΟ ΑΙΤΙΑ,

ΓΡΑΦΩ, ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ,

ΠΩΣ ΜΟΝΟ ΜΙΑ ΜΙΣΟΥΛΑ
ΑΜΑ ΔΥΕΘΡΕΤΗ ΕΜΠΙΝΕΥΕΝ
ΜΕ ΚΙΝΗΣΕ ΝΑ ΓΡΑΦΩ ΧΙ ΤΕΛΕ
ΚΑΙ

ΜΙΣΟΥΛΑ ΜΑΤΑΙΟΔΟΣΙΑ
ΟΠΩΣ ΑΥΤΩΝ ΤΟΥ ΚΑΤΑΛΙΣΤΟΥΝ
ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΕΩΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΤΩΝ ΜΑΤΑΙΟ
ΤΟΥΤΟ
ΚΟΣΜΟ

ΧΟΥ ΕΥΤΟΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΧΡΕΩ-
ΝΕΤΑΕ,

ΓΙΑ ΝΑ ΤΑ ΕΥΝΗΘΕΙΣ ΕΣ ΜΟΙ-
ΕΣΙΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ.

ΕΤΕΙ Η' ΑΛΛΙΟΣ ΒΑΠΤΟΠΙΝΩ
ΕΑ ΜΙΑ ΚΟΥΒΕΝΤΑ ΠΕΡΙ

ΛΑΕΚΑΡΑΤΟΥ
Η' ΤΟΛΩΣΕ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ
ΛΑΕΚΑΡΑΤΕΙΣ.

ΑΕ ΟΨΟΝΤΑΙ ΟΜΟΣ ΟΙ

3 ΜΟΝΑΔΕΣ
ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ.

ΠΕΡΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΑΝΑΜΕΛΕΝΤΑΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΜΟΥ
ΔΕΝ ΕΠΙΕΥΝΑΠΕ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΣΕ ΠΑΡΑΤΟΜΠΕΣ.
ΑΝ ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΣΤΑΘΕΙ ΜΟΝΟ ΤΟΥ ΔΕ

ΠΑΙ
ΝΑ
ΠΝΙΓΕΙ*

*ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΜΟΥ

ΑΝ ΕΠΙΠΡΟΘΕΤΟΣ ΥΠΟΤΟΟΣ, ΘΕΛΕΙ ΝΑ
ΕΡΕΥΝΗΣΕΙ ΤΑ ΓΡΑΦΟΜΕΝΑ ΠΕΡΙ ΛΑΕΥΑΡΑΤΟΥ
ΔΕ ΑΝΑΤΡΕΪΕΙ ΣΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ,
ΜΟΝΟΣ ΤΟΥ,
ΟΠΩΣ ΕΓΩ.

ΑΛΛΩΣΤΕ ΑΥΤΟΣ ΘΑ ΉΤΑΝ ΕΝΑ ΤΡΟΠΟΣ
ΓΙΑ ΝΑ ΦΑΝΕΙ ΑΥΤΟ ΔΙΝΟ ΜΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟ
ΕΙΝΑΙ ΤΟΣΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΟΣΤΕ ΜΕΣΟ
ΕΜΟΥ ΝΑ ΑΠΟΦΑΣΗΣΕΙ ΜΑΝΕΙ Ν' ΑΣΧΟΛΗΘΕΙ
ΜΕ ΤΩΝ

ΑΝΔΡΕΑ ΛΑΕΥΑΡΑΤΟ.

ΕΥΣΕΒΙΟΣ
ΚΟΛΟΤΣΒΕΡΔΩΝΗΣ

Αρχαιολογικές εργασιές στα...
Θεμέλια του στεκιού(!)!

Τρίτη απόγευμα. Μισή ώρα πριν στείλουμε και τα τελευταία κείμενα του περιοδικού για εκτύπωση.

Μπροστά στην είσοδο του στεκιού της φιλοσοφικής συμβαίνουν περίεργα πράγματα. Ένα κομπρεντέρ σπάζει το τσιμέντο. Αξίζει, γυνάρια, δουλεύουν αυτά μάλιστα. Οι στεκίτες μαλώνουν μεταξύ τους για το ποιος θα πρωτοχρησιμοποιήσει τη "βαριά".

Μα τι συμβαίνει;

Τι προσπαθούν να κάνουν αυτά τα απαισιώδη, σκαμμένα πλάσματα που ζουν στα υπόγεια του παλιού κτίριου της ΦΛΣ;

Μήπως γάχνουν για κάποιο θησαυρό;

Μήπως χτυπούν τα θεμέλια της ΦΛΣ για να την καταστρέψουν οι θλασθημοί;

Ή μήπως - ω του αίσχους - σκάβουν τον τάφο του Τρ...

Όχι τίποτα απ' όλα αυτά δεν συμβαίνει. Απλά οι στεκίτες γτιάχνουν ράμπα για να κάνουν προσπελάσιμο για τα άτομα με ειδικές ανάγκες την είσοδο του στεκιού. (Μ' αυτό τον τρόπο βεβαίως γίνεται προσπελάσιμο και όλο το παλιό κτίριο της ΦΛΣ).

Και οι λόχοι γι' αυτή την ενέργεια; Είναι γραμμένοι σ' ένα κειμενάκι που μοιράσαν την ίδια μέρα και που το παραθέτουμε παρακάτω.....

Αντε ρήτορα να τελειώνω για να πάω και το περιοδικό για τύπωμα. Αλλιώςτε υπάρχει σ' ου 7.00 στο στέκι μαζωξη-ρατεβού (και με ανάπηρους) για το πως θα προχωρήσουμε παραέρα την παρέμβαση μας για τους ανάπηρους.....

ΤΟ ΣΤΕΚΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

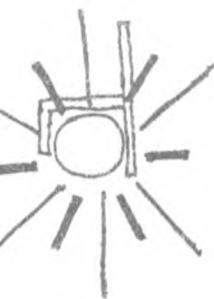
Είναι γνωστό το πρόβλημα της μη προσπελασιμότητας των πανεπιστημίων στα άτομα με ειδικές ανάγκες. Άτομα με συγκεκριμένες (και ίσως διαφορετικές) δυνατότητες που κόβω από άλλες συνθήκες δε θα είχαν ούτε πρόβλημα μετακίνησης ούτε και παρακολούθησης οποιασδήποτε εκπαιδευτικής διαδικασίας (ή άλλης ευχάριστης) - ο έστος, στα πανεπιστήμια σήμερα, σαν "άνθρωπο" που είναι, δε δίνει τέτοιου είδους ευκαιρίες, ενώ ρυθμούς ζωής από τον κ. Τρακατέλη. Αποφασίσαμε να ενοποιήσει κι άλλες ομάδες ανθρώπων που έχουν διαφορετικές ανάγκες διακρίνεται το περιεχόμενο της σημερινης ενέργειας (που λείπουν ως προς τις σκάλες της πόρτας). Τόσο έχουν ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό που συνειδητά επιδιώξαμε. Πιο συγκεκριμένα, τη "ράμπα" τη γτιάχνουμε εμείς οι "στεκιτες" και όχι οι αρμόδιοι κατεχόμενταυροι της Πρωτανείας. Άναψαμε στην ευγενική περπτωση δράση σ' ένα θέμα υλιεστεχνικής υποδομής, χωρίς τη βοήθεια της πρωτανείας, αλλά, κυρίως, χωρίς να διαχειριζόμαστε εμείς και εξυπηρετεί τις

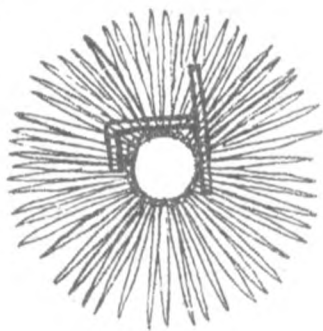
αυδστε όλων μας. Επίσης, γιατί αποτελεί στις μέρες μας ουτοπία να επιζητείς - μέσω παραγμήσεων - σε ενέργειες που έρχονται για την προσελασιμότητα του χώρου από την πρωταγία, κάποια δικωτέγεια που έγιναν στο παρελθόν - από άτομα μεμονωμένα - προς τις πρωταγίες, "εξευρωπαϊσμέυ" του Α.Π.Θ. φαίνεται πως δε συμβαίνει με το όνειρο του εξανθρωπισμού για τα χρήματα - που κατά τους αρμόδιους δεν υπάρχουν - ζήσανται και διατίθενται για το άπορισμα των τοίχων ή για την περίγραξη του πανεπιστημίου με ελμέλα. Κανείς απ' τους κάρυος του Α.Π.Θ. ποιον απομακρύνει ποιον αφανώνει. Το ίδιο ή τουλάχιστον κάτι παρόμοιο συμβαίνει και με μέρος των φοιτητών - τριών που είχαν να δώσουν αυτό που συμβαίνει άδια- γορίας και με μέρος των φοιτητών - τριών που είχαν να δώσουν το τριτένο του ΑΠΘ. κι αργότερα έζω απ' το πανεπιστήμιο, αυτό που ουσιαστικά έγραφα που θα επάσουν το τριτένο του ΑΠΘ. στην άδιαγορία έζω απ' το πανεπιστήμιο, αυτό που ουσιαστικά έγραφα που θα επάσουν το τριτένο του ΑΠΘ.

Απ' τη μεριά μας, έμεις που κατασκευάζουμε αυτή τη ράμνα, δεν έχουμε καμιά αυτανόμη έκτικιά με το πόσο επβάλλουκε στην απουσία της ανανηρίας του ΑΠΘ. Είναι το ελάχιστο αλλά και η αρχική ήως έέργεια μιας έρας του ίδιου είδους. Ανοίγουμε το στόχι σ' όλους λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες τους. Θα είναι δυνατό έτσι, η μετακίνηση στο στόχι, μα και η λειτουργία του σύμωνα μ' αυτό που ορίζεται

Κι αν σήμερα η "αναμπρία" ευημερείται αρκετά (πάντα επίμαχο "γυλάνθρωπικό" θέμα) δώσουν και τις πιο ευημερείται και από τους άμεσα ενδιαφερόμενους, οι οποίοι μπορούν να κυρίως από τους έγκυρες λύσεις, μέσα στο χώρο αυτό. Η διαχείριση του προβλήματος (δυστυχώς δεν αναζητείται, καταρρίπτεται το ρόλο κάθε επιτήδειου πολιτικού "υπερέμνα", ενώ η λύση του αναζητείται, ελλοχική, αφού το ίδιο συλλογικά απασχολή και το πρόβλημα)

Προχωράμε στην άμεση απάντησή με την κατασκευή ράμματος, προκειμένου να καταρρίψουμε το μύθο των ανώτερων και κατώτερων ανδρών. Δεν υπάρχουν άνθρωποι να υπάρχουν μισά που κατασκευάζουν ανικανότητες επειδή μερικοί δεν προσαρμόζονται. Διαφορετικές ικανότητες. Δεν υπάρχουν αναπηρίες σε ανθρώπους, υπάρχουν ή του κ. Μάντη.

ΣΤΕΚΙ ΦΛΣ

[αίθουσα 9 στο κωδ. 90
του Παλιού Κτηρίου της ΦΛΣ]

ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΙ

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ.

Την 1η Ουτωβρίου ιδρύθηκε στην Αθήνα μετά από διήμερη συνδιάσκεψη η «Ομοσπονδία Οικολογικών Εναλλακτικών Οργανώσεων». Στην ίδρυση της συμμετείχαν 46 οργανώσεις, ομάδες, άτομα κλπ, ενώ συμμετείχαν και ενώ- νω από 15 οργανώσεις και ομάδες σαν παρα- τηρητές. Ο κατάλογος που δημοσιεύουμε είναι ο αρχικός, αυτή τη στιγμή η Ομοσπονδία α- ριθμεί 77 οργανώσεις κι αρνιέται από αυτές που- σε τοίτο τον κατάλογο είναι παρατηρητές έ- χουν ενταχθεί στην Ομοσπονδία, ως η ΕΠΟΙΖΕ...

1. Κίνηση Πολιτών, Ζαλοκώστα 7, τηλ. 3635252
2. Οικολογική Παρέα Φισκάρδο, τηλ. (0674) 51462
3. Οικολογικό Εργαστήρι Χαλκίδας, Κριετώτου 20-24. τ.κ. 34100 Χαλκίδα, τηλ. (0221) 26251
4. Οικολογική Συνεργασία Θεσσαλονίκης, Πλ. Αριστοτέλους 4, τηλ. 270111
5. Εναλλακτική Κίνηση Οικολόγων, Νοταρά 1, τηλ. 3641268
6. Οικολόγοι Εναλλακτικοί από Αυτόνομο Στέκι Καβάλας, Φιλίππου 46, Αη Γιάννης Καβάλα, τ.κ. 65403 τηλ. 839346 και Εναλλακτικό Βιβλιοπωλείο Βενιζέλου 71 Καβάλλα, τηλ. 839346.
7. Οικολόγοι Εναλλακτικοί Πειραιά, Γρ. Λαμπράκη 5, τηλ. 4111741, 8239152.
8. Πρωτοβουλία Πολιτών Χολαργού, Περικλέους 18, τηλ. 6513844.
9. Οικολόγοι Εναλλακτικοί κέντρου Αθήνας, Τροίας 47, τηλ. 8234441.
10. Οικολογική Κίνηση Θεσσαλονίκης, Φιλίππου 51, τηλ. 222503
11. Οικολόγοι Εναλλακτικοί Ν. Ηρακλείου, Πολυτεχνείου 37, τηλ. 2822164

12. Οικολογική Κίνηση Λαμίας, Δωδεκανήσου 4, Καμένα Βούρλα, τηλ. (0231) 24093
Καποδιστρίου 19, Λαμία, τηλ. (0231) 21010
13. Οικολογική Ομάδα Πατησίων, Θήρας 32, τηλ. 8618778
14. Οικολογική Ομάδα Αθήνας, Αγ. Κωνσταντίνου 4, τηλ. 5226136, 5026111
15. Ομάδα - περιοδικό "Κατίνα", Βασ. Ηρακλείου 19, τηλ. (031) 938573
16. Οικολογική Ομάδα Νέα Εποχή, Πολυβίου 65, Μεγαλόπολη, τηλ. (0791) 23911
17. Κίνηση Οικολόγων Εναλλακτικών Ν. Ψυχικού, Μεσογείων 2, τηλ. 7757777, 6716202
18. Οικολογική Κίνηση Καλαμάτας, Λυόμενα Δικαστήρια, τηλ. (0721) 85367, 28337, 86347 και (0722) 24050
19. ΠΡΑΞΗ, Αρμενοπούλου 24, Ροτόντα, τηλ. (031) 202349
20. Οικολογική Ομάδα Καλλιθέας, Μαντζαρωτάκη 131, τηλ. 9580303-6, 9520571, 9589058
21. Σύλλογος Φίλων του Ποδήλατου, Πλ. Αγ. Γεωργίου 6, τηλ. 8212406
22. Οικολογική Κίνηση Δραπετσώνας, Ερυθρού Σταυρού 71, τηλ. 4637112
23. Φοιτητική Ομάδα - περιοδικό "τα Σκυλάκια του Παβλόφ", Λαχανά 25, Κυβέλης 4, τηλ. 820819, 843348
24. ΕΣΕΑΝ
25. Οικολογική Κίνηση Λέσβου, τηλ. (0337) 22583, (0251) 27454
26. Κέντρο Εναλλακτικών Κινήσεων Πατησίων, Σκιάθου 498, τηλ. 2011523
27. Άνθη του Κακού, τηλ. 5128304
28. Ομάδα Οικοπαρέμβασης Μήλου, Πλάκα Μήλου, τηλ. (0287) 22533
29. Οικολογική Συνεργασία, Μαυρομιχάλη 39, τηλ. 3610423
30. Οικολογικές Ομάδες Πηλίου, Κατωχώρι Πηλίου, τηλ. (0241) 99378
31. Ρήξη, Θεμιστοκλέους 37, τηλ. 3626319, 3639930 3602644
32. Ανεξάρτητοι Αθήνας,
33. Οικολογική Ομάδα Καρπενησίου, τηλ. 24310, 22604
34. Περιβαλλοντικός Σύλλογος Αιγίου
35. Οικολογική Ομάδα ΤΕΙ
36. Περιοδικό "Lege Artis"
37. Οικολογική Ομάδα Πετρούπολης
38. Οικολόγοι Εναλλακτικοί Μαρουσιού
39. Ομάδα Ανένταχτων Πανεπιστημιακών Θεσσαλονίκης, τηλ. (031) 224763
40. Οικολόγοι Εναλλακτικοί Ιατρικής
41. Ανεξάρτητοι Οικολόγοι Εναλλακτικοί

42. Εναλλακτική Κίνηση Χριστιανοσοσιαλιστών- περιοδικό
-«Έξοδος»
43. Οικολογική Ομάδα Δάσους Χαϊδαρίου, Σαμοθράκης 6, τηλ.
5811944, 5812817
44. Οικολογική Εναλλακτική Ομάδα Κιλκίς,
45. Οικολόγοι Εναλλακτικοί ΕΜΠ, Χάνσεν 41, τηλ. 2023787
46. Οικολογική Συνεργασία Πάτρας, Δημ. Βότση 52, Ρήγα Φε-
ραίου 36, τηλ. 273227, 221388
47. Οικολογική Ομάδα Σάμου, τηλ. (0273) 22283 ή 9

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΕΣ

1. Θήβα, Γεωργία Λάντζα, 8654467, (0262) 65208, Γιάννης
Λάμπρου, τηλ. (0262) 27104
2. Σύλλογος Προστασίας Περιβάλλοντος
3. Οικολογική Κίνηση Πάτρας
4. Οικολόγοι Εναλλακτικοί Κέρκυρας, Σπύρου Κοντομάρη 21,
τηλ. (0661) 26358
5. Οικολογική Κίνηση Περιβάλλοντος
6. Ομάδα Κοινωνικής Παρέμβασης - Λέσχη Συναντήσεων Ν. Η-
ρακλείου, Ρουμέλης 5
7. Οικολόγοι Εναλλακτικοί Αιτωλοακαρνανίας
8. ΕΠΟΙΖΩ, Κρέμου 149-151, Καλλιθέα, τηλ. 9582584
9. Φυσιολατρική Αντικυνηγετική Πρωτοβουλία
10. Εναλλακτική Τέχνη και Λογοτεχνία
11. ΟΙΚΙΠΑΝ
12. Οικοστροφή - Άμεση Δημοκρατία
13. ΕΑΣ
14. ΚΚΕ εσ. - Α.Α.
15. Αριστερή Πολιτική
16. Σύνδεσμος Προστασίας Περιβάλλοντος Επαρχίας Μεσση-
νίας
17. περιοδικό "Κράξιμο"
18. Αριστερή Συσπείρωση Μηχανικών
19. Οικολογική Κίνηση Λευκάδας, Νικ. Πλαστήρα 15, τηλ.
8021603
20. Σύλλογος Προστασίας Περιβάλλοντος Ιωαννίνων. Αθηνάς
12, τηλ. (0651) 38126, 22343, 30318
21. Αναρχική Ομάδα Δραπετσώνας Κερατσινίου

